

การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาด
ทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

นางเกษร ปะลาวัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

The Development of a Learning Package for Caregivers on Developing
Emotional Quotient of Preschool Children at Child Development
Centers under the Local Government Organizations in Satun Province

Mrs. Kaesorn Palawan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ชื่อและนามสกุล นางเกสร ปะลาวัน

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

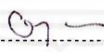
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาติไทย

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2564

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาติไทย)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ผู้วิจัย นางเกษร ปะลาวัน **รหัสนักศึกษา** 2582101818 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี ทรดาล

(2) รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาติไทย **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

กลุ่มตัวอย่าง คือครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสตูล จำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยชุดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาปรากฏว่า (1) ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล มีประสิทธิภาพ 83.17/82.78 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85 (2) ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ (3) ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ ชุดการเรียนรู้ ความฉลาดทางอารมณ์ ครูผู้ดูแลเด็ก เด็กปฐมวัย

Thesis title: The Development of a Learning Package for Caregivers on Developing Emotional Quotient of Preschool Children at Child Development Centers under the Local Government Organizations in Satun Province

Researcher: Mrs. Kaesorn Palawan; **ID:** 2582101818;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Thesis advisors: (1) Dr. Arunee Horadal, Associate Professor;

(2) Dr. Tassanee Chatthai, Associate Professor; **Academic year:** 2020

Abstract

The objectives of this research were to (1) develop a learning package for caregivers on developing emotional quotient of preschool children at child development centers under the Local Government Organizations in Satun Province based on the set efficiency criterion; (2) compare knowledge and understanding of caregivers concerning the developing emotional quotient of preschool children at child development centers under the Local Government Organizations in Satun Province before and after undertaking a learning package; (3) study caregivers' satisfaction towards a learning package on developing emotional quotient of preschool children at child development centers under the Local Government Organizations in Satun Province

The sample consisted of 34 caregivers at child development centers under the Local Government Organizations in Satun province, obtained by multistage sampling. The employed research instruments were a learning package on developing emotional quotient of preschool children at child development centers under the Local Government Organizations in Satun Province, a test on knowledge and understanding of caregivers concerning the developing emotional quotient of preschool children, and an evaluation form on caregivers' satisfaction with a learning package on developing emotional quotient of preschool children. Statistics employed for data analysis were the E_1/E_2 efficiency index, mean, standard deviation, and t-test

Research results were as follows: (1) the developed learning package for caregivers on developing emotional quotient of preschool children at child development centers under the Local Government Organizations in Satun was efficient at 83.17/82.78, meeting the set efficiency criterion of 85/85, (2) the post-experiment knowledge and understanding concerning the developing preschool children's emotional quotient of caregivers who undertook a learning package was significantly higher than their pre-experiment counterpart at the .01 level, and (3) the caregivers were satisfied with the learning package on developing emotional quotient of preschool children at the highest level.

Keywords: Learning package, Emotional quotient, Caregiver, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ครั้งนี้ต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี ทรดาล และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาตไทย อาจารย์ที่ปรึกษาที่อนุเคราะห์ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นัยนา ยี่หะ ประธานกรรมการหลักสูตร โปแกรมวิชาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นางสาวนันทิยา ไทยสมบูรณ์ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 6 อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล นางสาวชนัญญา ไทยนิวัฒน์วิไล อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนสตูล นางรัตนา หวังกุลล่า ครูผู้ดูแลเด็กรักษาราชการแทน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควนไต่ะหลง อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล นางเพ็ญศรี แซ่ลิ้ม อาจารย์พิเศษสอนหลักสูตรอนุปริญญา สาขาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนสตูล ที่กรุณาเสียสละเวลาเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขเป็นอย่างดีในการศึกษานี้ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิจัย ครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมอบเป็นกตัญญูทเวทิตาแต่บิดา มารดา บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความรักความเมตตาตลอดมา

เกษร ปะลาวัน

สิงหาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้	76
ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้	77
ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปการวิจัย	82
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	98
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	99
ข การหาคุณภาพและการทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้	
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล	103
ค การวิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพแบบทดสอบก่อนและหลัง	
การใช้ชุดการเรียนรู้	110
ง การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็ก	
ที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล	125
จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	131
ฉ ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	140
ประวัติผู้วิจัย	257

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 รายละเอียดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก	63
ตารางที่ 3.2 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างและจำนวน	63
ตารางที่ 4.1 ผลการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล	77
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังใช้ ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล (n = 34)	77
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในภาพรวม (n = 34)	78
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในแต่ละด้าน (n = 34)	79

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อีคิวหรือความฉลาดทางอารมณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตประจำวันในปัจจุบัน ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถเผชิญกับปัญหาอุปสรรคได้ รับรู้ เข้าใจและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันที่มีข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องการทะเลาะ การทำร้ายกัน บางครั้งถึงกับฆ่ากัน ล้วนเกิดจากการที่บุคคลไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ พฤติกรรมมีความก้าวร้าวสูง ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการดำรงชีวิตและไม่สามารถทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จได้ แม้ว่าจะมีความฉลาดทางด้านสติปัญญามากเพียงใดก็ตาม ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ที่ทำการศึกษาย้อนหลังเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยศึกษาจากนักศึกษาที่เรียนในช่วงปี 1940 จำนวน 95 คน ติดตามจนถึงวัยกลางคนพบว่า นักศึกษาที่จบการศึกษาและได้คะแนนดีในระดับสูงๆ มักไม่ค่อยประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและความสุขในชีวิตครอบครัว และจากการศึกษาเด็กในรัฐ Massachusetts จำนวน 450 คน ติดตามจนถึงวัยกลางคนพบว่า IQ มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับความสำเร็จในงานที่ทำ (Goleman, 1995, น. 35 อ้างถึงใน ทศพร ประเสริฐสุข, 2542, น. 23) จากผลการศึกษาดังกล่าว ทำให้การศึกษาเรื่อง EQ แพร่หลายมากขึ้นโดยความเชื่อแนวใหม่จะเน้นว่า คนที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้นั้นต้องมีทั้ง IQ และ EQ ประกอบกัน และพบว่า IQ จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้เพียงร้อยละ 20 อีกร้อยละ 80 ของความสำเร็จเป็นผลมาจาก EQ หรือความฉลาดทางอารมณ์แทบทั้งสิ้น เพราะคนที่มีสติปัญญาสูงหรือคนที่เรียนเก่งเพียงอย่างเดียวจะสามารถเรียนรู้วิธีการที่จะทำให้คะแนนสอบให้ได้ดี แต่ไม่สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงของชีวิตได้ (Goleman, 1995, pp 6-7 อ้างถึงใน ญัฐดา อนุกุล, 2549, น. 1)

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมทุกอย่างย่อมมีสาเหตุ นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูในวัยเด็ก เนื่องจากพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก ดังที่ Sigmund Freud ได้ให้ความสำคัญกับเด็กวัย 5 ปีแรกของชีวิตว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุด โดยเชื่อว่าวัยนี้เป็นรากฐานของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพเมื่อโตขึ้น (นพมาศ อึ้งพระ ชีระเวคิน, 2551, น. 407) ขณะที่ Erikson (1968, pp. 44-45) กล่าวว่า ประสบการณ์วัยเด็กมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยเชื่อว่า

ทุกประสบการณ์รอบตัวที่ทำให้เด็กมีความสุข จะช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองและเข้าใจผู้อื่น แต่หากประสบการณ์รอบตัวทำให้เด็กขาดความสุข จะมีผลให้เด็กมองโลกในแง่ร้าย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นยาก และพบว่าปัญหาพฤติกรรมทางอารมณ์ปัจจุบันของเด็กแนวโน้มสูงขึ้น Mayer and Salovey (1997 อ้างถึงใน อัจฉรา สุขอารมณ์, 2542, น. 5) กล่าวว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ใช่เด็กที่มีความฉลาดทางสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว แต่เด็กต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ด้วย คือการที่เด็กรู้จักอารมณ์ของตนเอง และเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ไม่เก็บกด มีการระบายอย่างเหมาะสม รู้จักรอคอย มีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง เข้าใจผู้อื่น รู้เขารู้เรา เห็นอกเห็นใจ เด็กเหล่านี้สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และกรมสุขภาพจิต (2550, น. 5) ได้อธิบายว่า คนที่ได้รับการพัฒนาทักษะทางอารมณ์มาเป็นอย่างดี จะเป็นคนที่สามารถรับรู้ เข้าใจและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น จึงมักประสบความสำเร็จ มีความพึงพอใจในชีวิต สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ออกมาได้เสมอ ตรงกันข้ามกับคนที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มักจะเต็มไปด้วยความขัดแย้งภายในจิตใจ ทำให้ขาดสมาธิในการทำงานและมีความคิดที่หมกมุ่น กังวล ไม่ปลอดภัยโปร่ง สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2557, น. 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ว่าควรเริ่มตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึง 5 ปี เพราะความพร้อมเป็นความเจริญงอกงามและพัฒนาการอย่างสูงสุดของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสมอง จนถึงระดับที่จะเรียนรู้ได้

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ และสนับสนุนการจัดการศึกษาตามวัยและพัฒนาการอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 มีจุดเน้นการพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนา ให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่างๆ อาทิ ทักษะทางสมอง ความคิดความจำ การควบคุมอารมณ์ การวางแผนและการจัดระบบ การรู้จักประเมินตนเอง ควบคู่กับการยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะความรู้ จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, น. 66-68) และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ก็ได้กล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ 20 ปี โดยเป้าหมายหนึ่งคือ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น จัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้และทักษะในการดูแลเด็กที่ถูกต้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 108-110) นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560-2564 ไว้ว่าเด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง โดยมีเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนารอบด้านอย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัย และต่อเนื่อง สามารถ

เข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก, น. ข)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีสถานศึกษาและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินการจัดการศึกษาจำนวนมาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นสถานศึกษาหนึ่งที่ทำให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้และดูแลเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด คือครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กออกจากพ่อแม่ ดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กจึงถือได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างมคุณภาพและเหมาะสมกับวัย ดังนั้นครูผู้ดูแลเด็กจึงควรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะต่างๆ ในการดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญญา คงอินทร์ (2557) ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กเล็กตามมาตรฐานการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ควรมีการส่งเสริม อบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และอนุชิต มโนรินทร์ (2560) ได้ศึกษาผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ 4) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 5) ด้านการใช้สื่อและนวัตกรรม

ในส่วนของพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยนั้น ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดประสบการณ์ได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับวัย ดังที่ เกศมณี มูลพานันท์, ขนิษฐา พิศฉลาด และวรรณษา จำปาทิพย์ (2558) ได้สรุปผลจากงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดเชียงรายว่า การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น บิดา มารดาหรือผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดวิธีการ และแนวทางการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ รวมถึงการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง แต่จากรายงาน โครงการการวิจัยการติดตามสภาพการณ์ไอคิวและอีคิวของเด็กไทย (สถาบันรามจิตและสถาบันราชานุกูล, 2550, น. 79) พบว่า มีครูเพียงร้อยละ 20 ที่รู้สึกว่าคุณมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง การพัฒนาไอคิวและอีคิวเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้การพัฒนาส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริม สติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กจึงมีความสำคัญซึ่งมีวิธีการหลากหลายรูปแบบ วิธีการหนึ่งที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้ได้เหมาะสมสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก คือการเรียนรู้ด้วยตนเองจากชุดการเรียนรู้ต่างๆ เพราะชุดการเรียนรู้ เป็นชุดสื่อที่ผลิตขึ้นมาอย่างมีระบบ มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเอง โดยมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

ประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญการบริหารจัดการชั้นเรียนเด็กปฐมวัย ในห้องเรียนจะต้องมีครู คอยดูแลอยู่ตลอดเวลาไม่ควรให้เด็กอยู่กันตามลำพัง ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสตูล จำนวน 226 คน ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 118 ศูนย์ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสตูล, 2563) ในแต่ละชั้นเรียน มีครูผู้ดูแลเด็กดูแลเด็กเพียงคนเดียว และจากการที่ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบงานด้านวิชาการและเป็นผู้สอนอยู่ในวิทยาลัยชุมชน มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับผู้ดูแลเด็กที่เป็นนักศึกษา จากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการ พบว่าครูผู้ดูแลเด็กต้องการได้รับการพัฒนาเรื่องการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้ได้รับการอบรมและพัฒนาส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้ดูแลเด็กสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ตามความสะดวกและความต้องการของแต่ละบุคคล

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

3. สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่ศึกษาชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการศึกษาชุดการเรียนรู้

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ประชากร

ประชากร คือ ครูผู้ดูแลเด็กที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสตูล ปีการศึกษา 2563 จำนวน 226 คน

4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ปีการศึกษา 2563

4.3 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 4 หน่วยดังนี้

หน่วยที่ 1 เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

หน่วยที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบและข้อบ่งชี้ของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

หน่วยที่ 3 เรื่อง การจัดประสบการณ์เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

หน่วยที่ 4 เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

4.4.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

4.4.2 ตัวแปรตาม

1) ความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

2) ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็ก ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

5.2 ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ปีการศึกษา 2563

5.3 ชุดการเรียนรู้ หมายถึง ชุดสื่อที่ผู้วิจัยผลิตขึ้นสำหรับให้ครูผู้ดูแลเด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง เกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจน จัดเนื้อหาสาระไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีการลำดับเนื้อหาให้ง่ายแก่การศึกษาและความเข้าใจด้วยตนเอง ใช้ภาษาที่กระชับชัดเจน มีแบบทดสอบย่อยในทุกหน่วยให้ครูผู้ดูแลเด็กได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจสิ่งที่ได้ศึกษา และมีการประเมินผลก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้

5.4 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย ความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย และความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย โดยแต่ละด้าน มีดังนี้

5.4.1 ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

- 1) แยกแยะและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ
- 2) บอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้อง บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร
- 3) บอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบต่อสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 4) บอกได้ว่า ตนเองมีความสามารถอะไร อย่างไรบ้าง

5.4.2 ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

- 1) แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น
- 2) แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับผลงาน ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น
- 3) รู้จักแบ่งปันสิ่งของของตนเอง หรือแบ่งของเล่นให้เพื่อน
- 4) มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นที่ใกล้ซัด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

5.4.3 ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

- 1) รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น
- 2) ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก
- 3) บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้และแสดงออกอย่างเหมาะสม

4) รู้จักอภัยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธหรือไม่พอใจ

5.4.4 ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

- 1) ยอมรับกฎกติกาเวลาเล่นกับเพื่อน และเล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน
- 2) ยอมปรับเปลี่ยนบทบาทในการเล่นกับเพื่อนได้ ในโอกาสที่เหมาะสม
- 3) แสดงท่าทาง รู้จักใช้คำพูด ขอโทษ ขอขอบคุณ ได้ตรงตามสถานการณ์
- 4) สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง

5.5 ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ หมายถึง คุณภาพด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์ของชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

5.5.1 85 ตัวแรก หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยของครูผู้ดูแลเด็ก จากการศึกษาชุดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 85 ของคะแนนทั้งหมด

5.5.2 85 ตัวหลัง หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยของครูผู้ดูแลเด็ก ทั้งหมดที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความรู้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 85 ของคะแนนทั้งหมด

5.6 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความสนใจ ความคิดเห็น ของครูผู้ดูแลเด็ก ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่ประเมินโดยใช้แบบประเมินความความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ได้รับประโยชน์ ดังนี้

6.1 ได้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่มีประสิทธิภาพ

6.2 ได้เพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

6.3 เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่มีความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินการวิจัย และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้
 - 1.2 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้
 - 1.3 ประโยชน์และความสำคัญของชุดการเรียนรู้
 - 1.4 ประเภทของชุดการเรียนรู้
 - 1.5 ลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดี
 - 1.6 การผลิตชุดการเรียนรู้
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.3 ประโยชน์และความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.4 การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
 - 2.5 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.1 ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.2 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 4.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 4.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 4.3 การวัดความพึงพอใจ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้

1.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ มาจากภาษาอังกฤษหลายคำ เช่น Instructional Package, Learning Package, Instructional Kits, Instruction module ฯลฯ เป็นชุดการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากบทเรียนโมดูล มีลักษณะที่สำคัญ คือ เบ็ดเสร็จสมบูรณ์ในตัว ใช้สำหรับเรียนรู้หรือใช้สอนเนื้อหาหนึ่งในเวลาไม่กี่ชั่วโมง ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการใช้ จุดประสงค์ของบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งลักษณะและองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันมาก ในภาษาไทยมีการใช้คำกันหลากหลาย เช่น บทเรียนแบบหน่วย แบบเรียนชุด บทเรียนโมดูล ชุดการเรียนรู้ ชุดการสอน ชุดกิจกรรม ชุดเรียนรู้ ชุดการเรียนการสอน ชุดศึกษาด้วยตนเอง สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “ชุดการเรียนรู้ (Learning Package)” ในส่วนของความหมายของชุดการเรียนรู้ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

Proctor (2003, p. 2) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอน หมายถึง นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการรายบุคคลของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ในทิศทางที่ต้องการ และช่วยฝึกให้นักเรียนสามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้ได้โดยในชุดการเรียนรู้จะประกอบด้วยส่วนสำคัญของความรู้ ได้แก่ ทักษะ ทศคติ แนวคิด หรือความคิดรวบยอดอย่างใดอย่างหนึ่ง

Good (1973, p. 306) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดการเรียนรู้ หมายถึง ชุดโปรแกรมการสอนแต่ละหน่วยประกอบด้วย สื่อการสอน เครื่องมือการเรียนรู้ เครื่องมือแนะนำผู้สอนหรือคู่มือ เนื้อหาแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ มีกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างชัดเจน ชุดการเรียนรู้นี้ครูเป็นผู้จัดให้นักเรียนแต่ละคนได้ศึกษาและฝึกฝนด้วยตัวเอง

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553, น. 20) ให้ความหมายชุดการเรียนการสอน ว่าเป็นนวัตกรรมที่ครูใช้ประกอบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนศึกษาและใช้สื่อต่างๆ ในชุดการเรียนการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้น ชุดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีขั้นตอนเป็นระบบชัดเจน จนกระทั่งนักเรียนสามารถบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาชุดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ซึ่งในชุดการเรียนการสอนนั้นประกอบไปด้วย สื่ออุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) กล่าวว่า ชุดการสอน หมายถึง ชุดสื่อประสมซึ่งผลิตขึ้นมาอย่างเป็นระบบ โดยมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, น. 51) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนรู้เป็นสื่อการสอนที่เป็นลักษณะของสื่อประสม (Multi-media) เป็นการใช้สื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้

ที่ต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อาจจัดเอาไว้เป็นชุดๆ บรรจุในกล่องซองหรือกระเป๋าชุดการเรียนรู้แต่ละชุดประกอบด้วย เนื้อหาสาระ บัตรคำสั่ง ใบงาน วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร ใบความรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่จำเป็นสำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งแบบวัดแบบประเมินผลการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้ หมายถึง ชุดสื่อซึ่งผลิตขึ้นมาอย่างมีระบบ มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเอง โดยผู้เรียนศึกษาและใช้สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบทเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน มีกิจกรรมและสื่อไว้หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลากหลายและเลือกเรียนตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน กระบวนการเรียนรู้จะเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินผลทั้งก่อนและหลังเรียน มีการทดสอบย่อยในทุกหน่วย

1.2 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

การสร้างชุดการเรียนรู้อาจทำได้หลายรูปแบบ ผู้สร้างจะต้องศึกษาถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ ว่ามีองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง เพื่อจะได้นำมากำหนดองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ที่จะสร้างขึ้น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2540, น. 126) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ ว่าประกอบด้วยโครงสร้าง 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินตนเองก่อนเรียน เป็นเครื่องมือตรวจสอบความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนที่จะเรียนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน หากผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนถึงระดับหนึ่ง เช่น ร้อยละ 80 ผู้เรียนก็ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาศึกษาจากโมดูลนั้นๆ ผลของการทำแบบประเมินตนเองก่อนเรียนจะนำไปใช้เพื่อวัดความก้าวหน้าของการเรียน โดยเทียบกับผลการประเมินตนเองหลังเรียน

ส่วนที่ 2 แนวคิดหรือเค้าโครงการศึกษาล่วงหน้า เป็นเครื่องมือบอกให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าตนจะต้องเรียนเนื้อหาอะไร เพื่อวัตถุประสงค์ใด มีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง เรียนรู้จากเครื่องมือหรือสื่อใดและจะได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนอย่างไร แนวคิดล่วงหน้านิยมจัดไว้อย่างเป็นระบบในรูปของแผนการสอน

ส่วนที่ 3 เนื้อหาสาระและประสบการณ์ เป็นองค์ความรู้เฉพาะที่ตรงตามชื่อชุดการเรียนรู้ โดยเสนอในรูปเนื้อหาที่มีการนำเข้าสู่เรื่อง การเสนอเนื้อหาของแนวคิดหลักและแนวคิดรองตามคำหลักที่ปรากฏในข้อความคิดและมีการสรุปเรื่อง ทั้งนี้โดยมีการจำแนกเนื้อหาเพื่อนำเสนออย่างเหมาะสมจากง่ายไปหายาก หรือตามความสัมพันธ์ก่อนหลังของเนื้อหา

ส่วนที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนที่จัดไว้สำหรับผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ที่ได้เรียน ในแต่ละแนวคิดมาใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน กิจกรรมที่จัดไว้ให้ผู้เรียนลงมือทำ จำแนกได้หลายระดับหลายประเภท ตั้งแต่การตอบคำถามอย่างง่ายๆ การสรุปประเด็นการวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนด การตีความเหตุการณ์ เป็นต้น

ส่วนที่ 5 ผลย้อนกลับหรือคำติชม เมื่อให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมใดๆ ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องจัดเตรียมคำตอบในรูปแบบเฉลย แนวการตอบ หรือการชี้แนะที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบว่าตนตอบผิดหรือถูก

ส่วนที่ 6 แบบประเมินตนเองหลังเรียน เป็นการทดสอบความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนจบไปแล้ว แบบทดสอบที่นำมาใช้ในแบบประเมินตนเองหลังเรียนเป็นชุดเดียวกันหรือขนานกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน หากเป็นชุดขนานกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนควรมีการทดสอบทางสถิติว่าทั้งสองชุดจะต้องไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2550, น. 52) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย

1. คู่มือครู เป็นคู่มือหรือแผนการสอนสำหรับผู้เรียนใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทผู้เรียน เป็นต้น ลักษณะของคู่มืออาจจัดทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่งหรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดการเรียนรู้ บัตรคำสั่งหรือบัตรงานจะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน ซึ่งจะประกอบด้วย คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษาคำสั่งให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมและการสรุปบทเรียน การจัดทำบัตรคำสั่งหรือบัตรงานส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษแข็งขนาด 6x8 นิ้ว

3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่างๆ จัดไว้ในรูปของสื่อการสอนที่หลากหลาย อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ ของเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

3.2 ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ สไลด์ (Slide) วิดีทัศน์ (Video) ซีดีรอม (CD-Rom) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เป็นต้น

4. แบบประเมิน เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเองทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน อาจเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่เลือกตอบหรือกาเครื่องหมายถูกผิดก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าชุดการเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนสำคัญๆ คือ คู่มือครู จุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ต้องการเรียน เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ มีเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ของนักการศึกษา มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล กำหนดให้มีองค์ประกอบ 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กใช้สำหรับเป็นคู่มือในการเรียนรู้ และปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินตนเองก่อนการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือตรวจสอบความรู้เดิมของครูผู้ดูแลเด็กก่อนที่จะเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ผลของการทำแบบประเมินตนเองก่อนการเรียนรู้ จะนำไปใช้เพื่อวัดความก้าวหน้าของการเรียนรู้ โดยเทียบกับผลการประเมินตนเองหลังการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นเนื้อหาสาระจัดไว้ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์เป็นเอกสาร จำแนกเนื้อหาแบ่งเป็นหน่วยๆ ก่อนเข้าสู่เนื้อหาได้ระบุแนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมระหว่างเรียน สื่อการเรียนรู้ และการประเมิน ในส่วนของเนื้อหาสาระนำเสนอจากง่ายไปหายากตามความสัมพันธ์ก่อนหลังของเนื้อหา มีการนำเข้าสู่เรื่องเสนอเนื้อหาตามกรอบของแนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ ที่ปรากฏ มีการสรุปเรื่องในแต่ละหน่วย และแบบทดสอบท้ายหน่วยทุกหน่วยพร้อมเฉลยหรือแนวแนวการตอบ

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเพื่อครูได้ใช้ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 6 แบบประเมินตนเองหลังการเรียนรู้ เป็นการทดสอบความรู้ของครูผู้ดูแลเด็กหลังจากที่ครูผู้ดูแลเด็กได้เรียนรู้จากชุดการเรียนรู้จบไปแล้ว แบบประเมินตนเองหลังการเรียนรู้ที่นำมาใช้เป็นแบบประเมินตนเองคู่ขนานกันกับแบบประเมินตนเองก่อนการเรียนรู้

1.3 ประโยชน์และความสำคัญของชุดการเรียนรู้

นักการศึกษา หลายคนได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของชุดการเรียนรู้ ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสรุปได้ 3 ด้าน ประกอบด้วย (บุญเกื้อ ควรหาเวช อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, น. 436)

1.3.1 ด้านผู้เรียน

1) เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบรายบุคคล ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามศักยภาพ ความสนใจ เวลา และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน โดยที่ชุดการเรียนรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นที่ตัวเรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

2) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เคารพนับถือความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อ ตนเองและสังคม

3) ผู้เรียนสามารถนำเอาชุดการเรียนการสอนไปใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน เพราะชุดการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียน รู้จุดมุ่งหมายของการเรียนชัดเจนตลอดจนรู้วิธีการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการเพิ่มพูนการตั้งใจในการเรียนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่ปรัชญาการศึกษาในแนวพัฒนาการได้ อย่างเต็มที่ ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและประสานกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้จากการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและถาวรยิ่งขึ้นได้ บทบาทต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นเป็นระบบการนำเสนอ ประสมที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของหน่วยใดหน่วยหนึ่ง โดยเฉพาะ

5) ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน และรู้จักทำงานร่วมกันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมตามความสนใจ มีสื่อการสอนที่อยู่ในรูปวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเกิดการเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้อย่างต่อเนื่อง

1.3.2 ด้านครูหรือผู้สอน

1) ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียน เรียนได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเรียนโดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย

2) ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดการเรียนการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันทีและเป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียนอีกทั้งยังช่วยให้ครู วัตถุประสงค์เรียนตรงตามความมุ่งหมาย

3) ช่วยในการถ่ายทอดประสบการณ์ที่ซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรมที่ผู้สอน ไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ เพราะมีหลากหลายในการสร้างความเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นๆ

1.3.3 ด้านระบบการเรียนการสอน

1) การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีระบบ เกิดจากการนำวิธีเชิงระบบเข้ามาใช้ เมื่อผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงจนแน่ใจว่าได้ผลดีจึงจะนำมาใช้ ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ เนื้อหาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอนถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบและลำดับขั้นตอน เหมาะสม ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ได้มีความน่าเชื่อถือ

2) สามารถจัดให้เกิดการเรียนรู้ได้พร้อมกันเป็นจำนวนมากๆ ได้ ชุดการเรียน รายบุคคลทั้งระบบทางไกลและใกล้ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขให้เกิดความรู้และ วิทยาการใหม่ๆ ได้

3) กำหนดบทบาทของครูและนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ว่าตอนใด ใคร จะทำอะไร อย่างไร ลดบทบาทของของครู ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น บทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จะทำให้ลักษณะการเรียนการสอนในชั้นเรียน เปลี่ยนแปลงไป

จากการเรียนการสอนที่ยืดครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มาสู่การให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

4) *แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล* เป็นการส่งเสริมการศึกษารายบุคคล ตามความสนใจ ตามเวลา และโอกาสที่อำนวยแก่ผู้เรียนซึ่งแตกต่างกันเพื่อสนองความแตกต่างที่มีผลต่อการเรียนรู้

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าชุดการเรียนรู้ มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อครูผู้ดูแล เด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเป็นอย่างมาก เพราะครูผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถและศักยภาพ ของตนเอง ทำให้ครูมีความมั่นใจในการเรียนรู้ ลดปัญหาเรื่องการทิ้งเด็กเพื่อไปเข้ารับการอบรม สามารถ ศึกษาและเรียนรู้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้ เพราะชุดการเรียนรู้จะถูกจัดไว้ เป็นหมวดหมู่สามารถนำไปใช้ได้ทันที อีกทั้งสามารถวัดผลการเรียนรู้ได้ตรงตามความมุ่งหมาย

1.4 ประเภทของชุดการเรียนรู้

นักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งประเภทและอธิบายแต่ละประเภทของชุดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันเช่น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) เรียกว่า ชุดการเรียนการสอน และได้แบ่งไว้ 3 ประเภท ประกอบด้วย ชุดการเรียนการสอนประกอบคำบรรยายหรือชุดการเรียนการสอนสำหรับครู ชุดการเรียน แบบกิจกรรมแบบกลุ่มหรือชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ และชุดการเรียนรายบุคคล ขณะที่ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2543, น. 145) ใช้ชื่อว่าชุดกิจกรรม ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรม ออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย ชุดกิจกรรมแบบกลุ่มกิจกรรม และชุดกิจกรรม แบบรายบุคคล หรือชุดกิจกรรมตามเอกัตภาพ และ วาโร เฟ็งสวัสดี (2546, น. 36) แบ่งประเภทชุดการเรียนเป็น 3 ประเภท คือ ชุดการเรียนรู้ประกอบคำบรรยาย ชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม และชุดการเรียนสำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล จากการแบ่งประเภทของชุดการเรียนรู้ของนักการศึกษา ผู้วิจัย ได้สรุปองค์ความรู้จากแนวคิดดังกล่าว และแบ่งประเภทของชุดการเรียนรู้ได้ 3 ประเภท ดังนี้

1.4.1 ชุดการเรียนรู้ประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการเรียนรู้สำหรับครู ที่ต้องการขยาย เนื้อหาสาระที่ต้องการบรรยายให้มีความชัดเจนขึ้น ครูมีบทบาทในการพูดหรือบรรยายน้อยลง ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ชุดการเรียนประเภทนี้ นิยมใช้กับการฝึกอบรมและการสอนในระดับอุดมศึกษา สื่อที่ใช้ ถูกเก็บไว้อย่างเป็นระบบ

1.4.2 ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม เป็นชุดการเรียนรู้มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนได้ ประกอบกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5-7 คน ครูมีหน้าที่คอยแนะนำช่วยเหลือผู้เรียน ชุดการเรียนนี้จัดไว้ในรูปสื่อประสม ซึ่งการใช้สื่ออาจใช้เป็นรายบุคคล หรือทั้งกลุ่มใช้ร่วมกันก็ได้ ในขณะที่ทำ กิจกรรมการเรียนรู้หากมีปัญหา ผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ

1.4.3 ชุดการเรียนรู้รายบุคคล เป็นชุดการเรียนรู้ที่จัดระบบเป็นขั้นตอน เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้แต่ละชุดการเรียน

ผู้เรียนสามารถปรึกษาหารือกันระหว่างเรียนได้ ชุดการเรียนรู้นี้ผู้เรียนอาจนำไปใช้เรียนที่บ้านได้ด้วย และสามารถประเมินและรู้ผลการเรียนด้วยตนเองได้ทันที ชุดการเรียนรู้รายบุคคลนี้เน้นหน่วยการสอนย่อย จึงนิยมเรียกว่า บทเรียนโมดูล (Instruction Module) ซึ่งมีลักษณะและองค์ประกอบเป็นหน่วยการสอนย่อย สำหรับผู้เรียนใช้ในการเรียนแบบอิสระ โดยประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดประสงค์ 3) แบบทดสอบก่อนเรียน 4) กิจกรรมการเรียน 5) แบบทดสอบความรู้ด้วยตนเอง และ 6) แบบทดสอบหลังเรียน

ชุดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมาประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้ประกอบคำบรรยาย ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม และชุดการเรียนรู้รายบุคคล ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้ชุดการเรียนรู้แบบรายบุคคล เป็นแนวทางในการจัดทำชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในแต่ละชุดการเรียนรู้ และสามารถบริหารจัดการเวลาเรียน สถานที่เรียน ประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ด้วย ซึ่งไม่กระทบต่อการดูแลเด็กในชั้นเรียน รวมทั้งสามารถเลือกใช้สื่อได้ตามที่ต้องการ ทั้งสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อออนไลน์

1.5 ลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดี

ชุดการเรียนรู้ที่จะนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุดการเรียนรู้นั้นจะต้องเป็นชุดการเรียนรู้ที่ดี มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดีไว้ดังนี้

นิพนธ์ ศุขปริดี (2545, น. 151) ได้กล่าวถึงลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า ต้องเป็นชุดการเรียนรู้ที่ผลิตได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาบทเรียน เหมาะสมสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีสื่อหลากหลายสร้างความสนใจของผู้เรียนได้ดี มีคำชี้แจงและคำแนะนำวิธีการใช้อย่างละเอียด ชัดเจน ง่ายต่อการนำไปใช้ มีวัสดุอุปกรณ์ตามที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วนในบทเรียน ดำเนินการผลิตอย่างเป็นระบบ ได้ปรับปรุงและทดสอบให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย และมีความคงทนถาวรต่อการใช้และสะดวกในการเก็บรักษา

ระพินทร์ โพธิ์ศรี (2545, น. 98) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของชุดการเรียนรู้ ว่า 1) ต้องมีจุดประสงค์ปลายทางที่ชัดเจน ที่ระบุทั้งเนื้อหา ความรู้ และระดับทักษะ การเรียนรู้ที่ชัดเจนนั้นคือ จะต้อง มีจุดประสงค์ประจำชุดกิจกรรมที่ระบุไว้ชัดเจนว่าเมื่อผ่านการเรียนรู้จบชุดกิจกรรมนั้นแล้วนักเรียนต้องทำอะไรเป็นระดับใด 2) ระบุกลุ่มเป้าหมายชัดเจนว่าชุดกิจกรรมดังกล่าว สร้างขึ้นสำหรับใคร 3) มีองค์ประกอบของจุดประสงค์ที่เป็นระบบเป็นเหตุและผล เชื่อมโยงกันระหว่าง จุดประสงค์ประจำหน่วย และจุดประสงค์ย่อย และ 4) ต้องมีคำชี้แจง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์แต่ละระดับ

โดยสรุปแล้วลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดี ต้องเป็นชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาบทเรียน เหมาะสมสอดคล้องกับระดับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีเนื้อหาถูกต้อง ใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ หลากหลาย ครบถ้วน คงทนถาวร ถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการนำไปใช้ มีคำชี้แจงและคำแนะนำวิธีการใช้อย่างละเอียด จัดกิจกรรมเป็นไปตามลำดับ จูงใจผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.6 การผลิตชุดการเรียนรู้

สิ่งสำคัญที่นำไปสู่การผลิตชุดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ มีประเด็นสำคัญที่ผู้ผลิตชุดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงใน 2 ประเด็นคือ แนวคิดที่เป็นแนวทางในการผลิตชุดการเรียนรู้ และขั้นตอนในการผลิตชุดการเรียนรู้

1.6.1 แนวคิดที่เป็นแนวทางในการผลิตชุดการเรียนรู้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) ได้เสนอแนวคิดที่เป็นแนวทางในการผลิตชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

แนวคิดที่ 1 แนวคิดทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทุกด้าน การสอนด้วยวิธีการแบบเดิม เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอน แบบครูเป็นศูนย์กลางไม่อาจสนองความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนได้

แนวคิดที่ 2 การเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากครูเป็นศูนย์กลางเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยใช้แหล่งความรู้จากสื่อการสอนแบบต่างๆ โดยนิยมจัดในรูปแบบของชุดการเรียนรู้วิธีการนี้ผู้สอนจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพียงหนึ่งในสามของของเนื้อหาทั้งหมด ส่วนอีกสองในสามผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากชุดการเรียนรู้ที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้

แนวคิดที่ 3 การนำสื่อประสมมาใช้เป็นการนำเอาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายมาใช้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและเหมาะสม การผลิตสื่อให้เป็นชุดการเรียนรู้ เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากเดิมที่ใช้สื่อเพื่อช่วยครูสอนมาเป็นการใช้สื่อเพื่อช่วยนักเรียน คือ ผู้เรียนหยิบและใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

แนวคิดที่ 4 ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม เป็นการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ ซึ่งเป็นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนไปประกอบกิจกรรมร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่มหมู่คณะ การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะเป็นผลต่อความเจริญ ทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

แนวคิดที่ 5 ยึดหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ มาจัดสภาพการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เป็นระบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง มีทางทราบว่า

การตัดสินใจหรือการทำงานของตนถูกหรือผิดอย่างไร มีการเสริมแรงทางบวก และได้เรียนรู้ที่ละขั้นตอนตามความสนใจของตนเอง

จากการศึกษาแนวคิดในการผลิตชุดการเรียนรู้ทั้ง 5 แนวคิดดังกล่าว ประกอบด้วยแนวคิดด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การนำสื่อประสมมาใช้ กระบวนการกลุ่ม และจิตวิทยาการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดหลักการ ทั้ง 5 แนวคิด มาบูรณาการเพื่อผลิตชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ดำเนินการโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีความความถนัดและความสนใจของแต่ละคน การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพและความสนใจของตนเองจากชุดการเรียนรู้ที่มีสื่อหลากหลายสอดคล้องกับยุคปัจจุบัน และสามารถทราบผลการเรียนรู้ได้ทันที

1.6.2 ขั้นตอนในการผลิตชุดการเรียนรู้

ผู้วิจัย ได้ศึกษาขั้นตอนผลิตชุดการเรียนรู้ ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) และ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, น. 53-55) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดเรื่องหรือกำหนดหน่วยเพื่อทำชุดการเรียนรู้ โดยกำหนดตามเงื่อนไขในหลักสูตร หรือกำหนดเรื่องใหม่ขึ้นมาก็ได้ การจัดแบ่งเรื่องย่อยจะขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาและลักษณะการใช้ชุดการเรียนรู้นั้นๆ การแบ่งเนื้อเรื่องเพื่อทำชุดการเรียนรู้ในแต่ละระดับย่อมไม่เหมือนกันควรเลือกรื่องที่ตนมีความสนใจ มีความถนัด และรอบรู้ในเรื่องนั้น

2) กำหนดหัวเรื่อง เป็นการจัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อยๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนรู้ ควรประกอบด้วยหัวข้อย่อยหรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ประมาณ 4-6 หัวข้อ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่างๆได้

3) กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการ ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า จะให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือสามารถสรุปหลักการ แนวคิดอะไร ถ้าผู้สอนเองไม่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง การกำหนดกรอบความคิด หรือหลักการยังไม่ชัดเจน ซึ่งจะรวมไปถึงการจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระ สื่อและส่วนประกอบอื่นๆก็จะไม่ชัดเจนตามไปด้วย

4) กำหนดจุดประสงค์ กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง ซึ่งจะเป็นแนวทางและหลักยึดในการเขียนเนื้อหาการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนต่างๆ และการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน กำหนดในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและกำหนดเกณฑ์ที่ใช้สำหรับพิจารณาว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ในระดับที่พอใจหรือยัง

5) กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียน กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่าง

ที่ผู้เรียนปฏิบัติ โดยจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้หลายๆ อย่าง ใช้สื่อการเรียนรู้หลายชนิด เช่น การอ่าน การทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้ การตอบคำถาม การทดลอง การแสดงความคิดเห็น การทดสอบ เป็นต้น

6) *กำหนดแบบประเมินผล* ได้ดำเนินการออกแบบประเมินผล ที่ตรงตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์โดยไม่มี การนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น) เพื่อจะได้ทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

7) *สร้างเครื่องมือประเมินผล* เครื่องมือประเมินผลสำหรับประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวัดทั้งส่วนที่เป็นความรู้และสมรรถภาพพื้นฐานที่จำเป็นครอบคลุมตามจุดประสงค์ของบทเรียน เครื่องมือประเมินผลเป็นข้อทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพร้อมทั้งเฉลย ข้อสอบจะครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ ข้อสอบเน้นครอบคลุมความรู้สำคัญในประเด็นหลักมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย

8) *การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้* การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง การนำชุดการเรียนรู้ไปทดสอบด้วยกระบวนการสองขั้นตอน คือ การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น (Try Out) และทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง (Trial Run)

8.1) *การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น (Try Out)* เป็นการนำชุดการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเป็นต้นแบบ (Prototype) แล้วไปทดสอบประสิทธิภาพใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ให้เท่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3 ขั้นตอนต่อไปนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, น. 11-15)

ก. การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนกับผู้เรียน 1-3 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพหากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนสาระกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้นโดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวนี้นี้จะได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก เมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้นก่อนนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม ทั้งนี้ E1/E2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 60/60

ข. การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพ ที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนกับผู้เรียน 6-10 คน (ละผู้เรียนที่เก่ง ปานกลางกับอ่อน) คำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรม ระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์โดยเฉลี่ย จะห่างจากเกณฑ์ประมาณร้อยละ 10 นั่นคือ E1/E2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70/70

ค. การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียนทั้งชั้น ปกติให้ใช้กับผู้เรียน 30 คน แต่ในโรงเรียนขนาดเล็กอนุโลมให้ใช้กับนักเรียน 15 คน ขึ้นไป คำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น แล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำกับนักเรียนต่างกลุ่ม อาจทดสอบประสิทธิภาพ 2-3 ครั้ง จนได้ค่าประสิทธิภาพถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ ปกติไม่น่าจะทดสอบประสิทธิภาพเกินสามครั้ง ด้วยเหตุนี้ขั้นทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามจึงแทนด้วย 1:100 ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ ภาคสนามควรใกล้เคียงกัน เกณฑ์ที่ตั้งไว้หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.5% ก็ให้ยอมรับว่าชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากค่าที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากกว่า -2.5 ให้ปรับปรุงและทดสอบประสิทธิภาพภาคสนามซ้ำจนกว่าจะถึงเกณฑ์ หรือจะหยุดปรับปรุงแล้วสรุปว่าชุดการสอนไม่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากสูงกว่าเกณฑ์ไม่เกิน +2.5 ก็ยอมรับว่า สื่อหรือชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากค่าที่ได้สูงกว่าเกณฑ์เกิน +2.5 ให้ปรับเกณฑ์ขึ้นไปอีกหนึ่งขั้นเช่นตั้งไว้ 80/80 ก็ให้ปรับขึ้นเป็น 85/85 หรือ 90/90 ตามค่าประสิทธิภาพที่ทดสอบประสิทธิภาพได้ การยอมรับประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ มี 3 ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับเกณฑ์ และต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับได้ว่ามีประสิทธิภาพ เมื่อทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ภาคสนามแล้ว การพิจารณาการยอมรับหรือไม่ยอมรับ ให้เทียบค่า E1/E2 ที่หาได้จากชุดการเรียนรู้ เท่ากับ E1/E2 ของเกณฑ์ ซึ่งประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์เกินร้อยละ 5 แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ร้อยละ 2.5 เช่น ตั้งเกณฑ์ไว้ 85/85 เมื่อทดสอบประสิทธิภาพแบบ 1:100 แล้ว ชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 87.5/87.5 ก็สามารถยอมรับได้ว่าชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

8.2) การทดสอบประสิทธิภาพจริง หมายถึง การนำชุดการเรียนรู้ที่ได้ทดสอบประสิทธิภาพการใช้และปรับปรุงจนได้ถึงเกณฑ์แล้วของแต่ละหน่วยทุกหน่วย ไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อตรวจสอบคุณภาพเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปเผยแพร่

จากการศึกษาขั้นตอนในการผลิตชุดการเรียนรู้ที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเรื่องเพื่อทำชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดเรื่องชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชื่อว่า “การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย”

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหัวข้อเรื่องและแนวคิดและวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อเรื่องแนวคิดและวัตถุประสงค์แต่ละหัวข้อเรื่อง ที่ได้จัดแบ่งหน่วยการเรียนรู้เป็นหัวข้อย่อยๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ โดยกำหนดให้ศึกษาเอกสารจากชุดการเรียนรู้ ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายหน่วย

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแบบประเมินผลและสร้างเครื่องมือประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้

สุปราณี เสงี่ยมงาม (2560) ได้ดำเนินการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการสำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการ สำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการ สำหรับบุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาประกอบด้วย 4 หน่วย คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวารสารวิชาการ รูปแบบและประเภทของบทความที่จะตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการ กระบวนการจัดทำและคัดเลือกบทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ และค่าดัชนีประเภทต่างๆ และเกณฑ์การประเมินวารสารวิชาการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.83/91.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการสำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการ สำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สุภาภรณ์ ประยูรมหิธร (2556) ได้ทำการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการป้องกันการติดเชื้อสำหรับผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความรู้และแบบทดสอบถามความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 93.60/90.50 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 และกลุ่มตัวอย่างทุกคนเห็นด้วยมากและมากที่สุดว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการติดเชื้อและการป้องกันการติดเชื้อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น และได้รับประโยชน์จากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 96.70 เห็นด้วยมากและมากที่สุดว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเหมาะสมกับการนำไปศึกษาด้วยตนเอง และสะดวกในการนำไปใช้

ณัชชา ศรีวิชัยรัตน์ (2556) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ประสบการณ์สำคัญด้านสติปัญญาตามแนวคิดโพรมะทเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลที่ 3 โรงเรียนอนุบาลศรีวิชัยรัตน์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้ประสบการณ์สำคัญด้านสติปัญญาตามแนวคิดโพร์แมท เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย 2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีประสิทธิภาพ 81.52/77.56 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และ 3) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยชุดการเรียนรู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม มีจำนวนร้อยละ 85.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังจากได้รับการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นุชนาฏ ผ่องพุฒิ และรุ่งอรุณ พรเจริญ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการจัดการเรียนรู้กับความเป็นครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูที่มีต่อชุดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.97/88.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนด้วยการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ชาลินี สุริยนแปลงแสง (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สาระการเรียนรู้ดนตรี องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูระดับปฐมวัยที่ไม่จบการศึกษาด้านดนตรี จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สาระการเรียนรู้ดนตรี องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ จังหวะเคาะ และอัตราจังหวะ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตนเองสำหรับครูปฐมวัย สาระการเรียนรู้ดนตรี องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ และ 3) แบบประเมินเจตคติและแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สาระการเรียนรู้ดนตรี องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.55/84.10 ผ่านเกณฑ์ 80/80 คะแนนสอบก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สวนเจตคติที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย 4.25 สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.17

Steffy (2005) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับการจัดการศึกษาแก่นักเรียนในหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล เพื่อให้ผู้ช่วยพยาบาลสามารถเรียนรู้และจดจำได้ยาวนานขึ้น ผลปรากฏว่าผู้ที่เรียนในหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาลโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และชุดการเรียนรู้สามารถใช้เป็นเครื่องมือทบทวนความรู้ได้ภายในเวลา 30 นาที ใช้งานได้สะดวกและลดปัญหาการสอบตก

Valletutti (1979) ได้จัดทำชุดการเรียนรู้ (series of modules) เพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้ใช้ความเข้าใจนักเรียนในความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการสอนแบบตอบสนองความแตกต่างนั้น เนื่องจากครูมักจะใช้วิธีเดียวกันสอนนักเรียนทั้งห้องเรียน โดยที่ไม่เห็นความสำคัญของการสอนตามความแตกต่าง โดยที่ความรู้ความเข้าใจทางจิตวิทยาการสอนเข้าไม่ถึงครู ชุดการเรียนรู้สร้างขึ้นเพื่อช่วยครูให้ใช้ความรู้และทักษะในการสอนตามความแตกต่าง แนวคิดหลักของชุดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนการสอนโปรแกรมรายบุคคล (Individualized Education Program : IEP) รวม 12 ชุด โครงสร้างของชุดการเรียนรู้มี 8 ส่วน คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) ทดสอบก่อนเรียนรู้ 3) หลักการเหตุผล 4) กิจกรรมและประสบการณ์ 5) แนวคิดสาระสำคัญ 6) ทดสอบหลังเรียนรู้ 7) แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม และ 8) เฉลยแบบทดสอบ

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า ชุดการเรียนรู้เป็นสื่อที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งการจัดทำต้องกำหนดแนวคิดว่าต้องการให้การใช้สื่อเกิดผลอย่างไร การกำหนดโครงสร้างที่สำคัญๆ ประกอบด้วย ชื่อชุดการเรียนรู้ คำนำ สารบัญ ข้อเสนอแนะการใช้ชุดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระสำคัญ มีกิจกรรมที่หลากหลาย การวัดผลประเมินผลก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อความสำเร็จในชีวิตคนเราและความฉลาดทางอารมณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยการเลี้ยงดูและการฝึกฝนอย่างเหมาะสม เดเนียล โกลแมนด์ (Daniel Goleman) นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ชาวอเมริกัน ได้ให้ความสนใจศึกษาและเผยแพร่เกี่ยวกับแนวความคิดเรื่อง EQ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง มาตั้งแต่ปี 1995 โดยมีแนวคิดสำคัญว่าความสำเร็จในชีวิตของคนเรานั้นได้รับอิทธิพลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ อารมณ์เป็นนิสัยความเคยชินอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับอุปนิสัยอื่นๆ สามารถเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจได้ และการเรียนรู้ที่จะเลิกและลดการมีอารมณ์ทางลบ เช่น โกรธ เกลียด อาฆาต ริษยา และพัฒนาอารมณ์ในทางบวกที่สร้างสรรค์ เช่น รัก เมตตา ให้อภัย ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถควบคุมและกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตได้ดีขึ้น ความสำเร็จของบุคคลแต่ละคนก็แตกต่างกันไป

2.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” มาจากคำภาษาอังกฤษที่มีความหมายเดียวกัน เช่น Emotional Quotient, Emotional Intelligence, Emotional Competence, Emotional Ability, Emotional Literacy, Interpersonal Intelligence, Multiple Intelligence สำหรับในภาษาไทย มีการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น การบริหารอารมณ์ สติอารมณ์ เซาว์อารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ ปัญญาทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นต้น สำหรับในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” และใช้คำภาษาอังกฤษว่า “Emotional Quotient” เรียกย่อว่า “EQ” จากการศึกษาพบว่า มีผู้ให้ความหมาย คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” ไว้หลากหลาย เช่น

Goleman (1998, p. 317) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น สามารถสร้างแรงจูงใจ บริหารจัดการอารมณ์ต่างๆ ของตนเอง รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

Bar-On (2001, p. 5) กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นสมรรถนะทักษะทางด้านอารมณ์และสังคมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการแสดงออกของตนเอง การพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ทางสังคม การจัดการกับปัญหาและใช้ความรู้ทางอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระพรหมคุณาภกร (ประยุทธ์ ปยุตโต (2542, น. 41) อธิบายถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่า หมายถึง สภาพจิตที่โยงไปถึงพฤติกรรมในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะอารมณ์หรือสภาพจิตนั้นอาศัยพฤติกรรมเป็นช่องทางสื่อสารแสดงออก เมื่ออารมณ์หรือสภาพจิตได้รับการดูแลพัฒนาซึ่งช่องทางทางขยายขอบเขต และปลดปล่อยด้วยปัญญา ให้สื่อสารแสดงออกอย่างได้ผลดีด้วยพฤติกรรมทางกายวาจากันได้วาระบบ ความสัมพันธ์แห่งพฤติกรรมจิตใจและปัญญาเข้ามาประสานกันบรรจบเป็นองค์รวม ซึ่งเมื่อดำเนินไปอย่างถูกต้องก็จะอยู่ในสภาวะสมดุล ทำให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนและคนอื่น ตลอดถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

กรมสุขภาพจิต (2557, น. 12) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ควบคุมอารมณ์ความรู้สึก และความต้องการของตนได้ ปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขตามวัย

พระราชวรมุณี (2549, น. 7) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึงการใช้ปัญญากับการแสดงอารมณ์ที่ออกมาอย่างมีเหตุผล เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาในแต่ละสถานการณ์ ถือว่าอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดพฤติกรรมซึ่งถ้าพลังขาดปัญญากำกับก็จะเป็นพลังตาบอด ปัญญาจึงเป็นตัวที่จะมากำกับชีวิตของเราให้การแสดงออกมาเป็นไปในทางที่ถูกต้อง

อนันตชัย ศรีโคตร (2549, น. 88) ได้กล่าวถึงความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ว่า เป็นการเรียนรู้จัดการอารมณ์ของตนเอง เป็นการพูดคุยกับตนเอง ทำความเข้าใจตนเอง บริหารจัดการ

อารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุบัติสัจใจคอของตนไปในทางที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย อยู่ร่วมกับใครก็มีความสุข ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันระหว่างสามี ภรรยา ลูก หรือกับพ่อแม่ของตนเองที่แก่เฒ่าแล้ว หรืออยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในที่ทำงานก็ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความเข้าใจกันและกันเสมอ มีลักษณะเป็นคนอ่อนโยน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถรักษาดุลยภาพระหว่างเหตุผลกับอารมณ์ของตนเองได้ สามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างงานในหน้าที่ของตนเองกับผู้อื่นได้อย่างดี

จากการวิเคราะห์ความหมายที่กล่าวมา งานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หรือ Emotional Quotient หรือ EQ ว่าหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง รับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น จัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง รวมถึงความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

Bar-On (2000, p. 102) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะภายในตนเอง ประกอบด้วย การนับถือตนเอง การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง การกล้าแสดงความรู้สึกของตนเอง ความเป็นอิสระทางด้านอารมณ์ และการรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง 2) ด้านทักษะระหว่างบุคคล ประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบทางสังคม ความเห็นอกเห็นใจกัน 3) ด้านการปรับตัว ประกอบด้วย การตรวจสอบความเป็นจริงได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความยืดหยุ่น 4) ด้านการบริหารความเครียด ได้แก่ มีความอดทนต่อความเครียดที่เกิดขึ้น และหาแนวทางที่จะจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้น การจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และ 5) ด้านภาวะอารมณ์ทั่วไป ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี และมีความสุข

Goleman (1998, pp. 46-47) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง หมายถึงสามารถรับรู้ว่ามีอารมณ์ของตนเป็นเช่นไรและการรับรู้อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา สามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม 2) การจัดการอารมณ์ของตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ จัดการกับความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง เป็นการสร้างความหวังและกำลังใจให้กับตนเอง ให้สามารถเผชิญอุปสรรคได้อย่างไม่ย่อท้อ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) การรู้จักอารมณ์ของผู้อื่น เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและสามารถตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างสอดคล้อง และ 5) การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ให้ความรู้สึกที่ดีต่อกัน สามารถพึ่งพาอาศัยกัน และมีปฏิสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกัน

Salovey and Mayer (1997 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต, 2544, น. 21) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงความฉลาดทางอารมณ์ โดยแบ่งเป็น

5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักอารมณ์ตนเอง หรือการตระหนักรู้อารมณ์ในตนเอง เข้าใจความรู้สึกที่เกิดขึ้น และสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ 2) การจัดการกับอารมณ์ เป็นความสามารถในการควบคุมความวิตกกังวล ความโกรธ ความเศร้าหมองและเข้าใจถึงผลของความล้มเหลวที่ทำให้ขาดทักษะทางอารมณ์ บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถเอาชนะปัญหาต่างๆ และแก้ไขต้นเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ที่ไม่ปกติได้ 3) การมีแรงจูงใจในตนเอง เป็นความสามารถในการใช้อารมณ์ให้เป็นแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสนใจสิ่งต่างๆ มีแรงจูงใจและความคิดสร้างสรรค์ 4) การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของบุคคลอื่น ความสามารถด้านนี้เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้บุคคลมีความรู้สึกไวและละเอียดอ่อนในการเข้าใจว่าผู้อื่นต้องการสิ่งใด และ 5) ความสามารถในการจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นความสามารถและทักษะในการจัดการกับอารมณ์ของผู้อื่นในทางที่เหมาะสม ทำให้ตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

ทั้งนี้เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และครอบคลุมความสามารถย่อยๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมของเด็กปฐมวัยดังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และนักวิชาการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย ได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2560ข, น. 41) ได้อธิบายถึงขอบข่ายของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม ว่าเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรก คุณธรรม และจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 20-25) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่สอดคล้องกับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ด้านการตระหนักรู้ตนเองของเด็กปฐมวัย 3-5 ปี เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความคิด และค่านิยมของตนเองได้ รวมถึงสามารถทำความเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรม ประเมินจุดแข็งและข้อจำกัดของตนเองบนพื้นฐานของความมั่นใจ การมองโลกในแง่ดี และความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้ 1) การระบุอารมณ์ของตนเอง (Identifying emotions) หมายถึง ความสามารถในการบอกความรู้สึกของตนเองต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม 2) การรับรู้เกี่ยวกับตนเองอย่างถูกต้อง (Accurate self-perception) หมายถึง ความสามารถในการบอกได้ว่าตนเองชอบและไม่ชอบอะไร และสามารถบอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้อง 3) การมีความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence) หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และมีความกล้าในการที่จะลองทำสิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายได้ และ 4) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) หมายถึง ความสามารถในการบอกได้ว่าตนเองมีความสามารถอย่างไร

2. ด้านการจัดการตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ รวมไปถึงสามารถจัดการความเครียด ควบคุมและจิตใจตนเอง ตลอดจนสามารถตั้งเป้าหมายและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 2 ประการ ประการแรก คือ การควบคุมอารมณ์ของตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ไม่พอใจเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ยาก ไม่แสดงอารมณ์ไม่พอใจจนเกินกว่าเหตุ และสงบอารมณ์ไม่ตึงได้เมื่อได้รับการแนะนำหรือปลอบโยน และประการที่ 2 คือการมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมอย่างง่ายได้

3. ด้านทักษะสัมพันธ์ภาพ เป็นความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและกลุ่มคนได้ เช่น การมีความสามารถในการพูดคุยอย่างเหมาะสม มีการใช้ภาษาถ้อยคำปรับน้ำเสียงและความดังของเสียงตามสถานการณ์ แสดงท่าทางการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม สามารถถ่ายทอดข้อความจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่องกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ความสามารถในการแบ่งปัน การขอและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การยอมรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น รวมทั้งสามารถร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน และสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองตามโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

กรมสุขภาพจิต (2546, น. 1-5) ได้กล่าวถึงขอบข่ายและแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น โดยรู้จักอารมณ์ตนเองและผู้อื่น แสดงความเห็นใจหรือปลอบใจผู้อื่น อดทนและรอคอยได้ มีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน รู้ว่าทำผิด หรือยอมรับผิด มีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะทำให้ตนเองเกิดความสุข และได้ออกแบบการประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็ก ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้ดูแลเด็ก ได้ทราบถึงจุดดีจุดเด่นของลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ที่ควรส่งเสริมและจุดอ่อนที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป รวมทั้งสามารถใช้ในการติดตามเพื่อดูพัฒนาการทางอารมณ์ว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใดเมื่ออายุเพิ่มขึ้น การประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กดังกล่าวประเมินคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ

1. ด้านดี เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นโดยประเมินจากการรู้จักอารมณ์ตนเองและผู้อื่น แสดงความเห็นใจหรือปลอบใจผู้อื่น อดทนรอคอยได้ มีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน รู้ว่าทำผิดหรือยอมรับผิด

2. ด้านเก่ง เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ โดยประเมินจากความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

3. ด้านสุข เป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะ ทำให้ตนเองเกิดความสุข โดยประเมินจากการมีความพอใจ ความอบอุ่นใจ และความสนุกสนานร่าเริง

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2560, น. 10-16 ถึง 10-21) กล่าวว่า การรู้จักอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ เพื่อให้เด็กรู้จักอารมณ์ตนเอง เข้าใจในความรู้สึกของตนเอง สามารถแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ และได้กล่าวถึงขอบข่ายการรู้จักอารมณ์ของตนเอง ว่าเป็นการรู้จักอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและความแตกต่างระหว่างอารมณ์ต่างๆ ว่าเป็นความรู้สึกในลักษณะต่างๆ เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว สุข เป็นต้น และสามารถแยกแยะ ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ด้วยท่าทาง สีหน้า และพฤติกรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ

ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และ บุษบง ตันติวงค์ (2559, น. 160-174) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และกำหนดตัวบ่งชี้ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ไว้ 2 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ตามวัยและสถานการณ์ และระบุพฤติกรรม ที่จะประเมินด้านอารมณ์ จิตใจ พฤติกรรมร้ายแรง แจ่มใส อารมณ์ดี ใช้คำพูดเพื่อบอกความต้องการของตนเอง บอกความต้องการและอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง แสดงความรู้สึกผ่านกิริยา ท่าทาง การกระทำและคำพูด ควบคุมการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้ เช่น ไม่กรีดร้องเวลาโกรธหรือไม่พอใจ และ ตัวบ่งชี้ที่ 2 เป็นความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง กล่าวพูด กล่าวแสดงออกกับบุคคลคุ้นเคยใกล้ชิด แสดงสีหน้าท่าทางพอใจในผลงานและสิ่งของของตนเอง แสดงความสนใจยินดียอมรับผลงานความสามารถของผู้อื่น เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ขอบข่ายและคุณลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ดังนี้

- ก. ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย
 - ก) แยกแยะและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ประบมือ แสดงความดีใจ เมื่อทำอะไรได้สำเร็จหรือเมื่อได้รับคำชมเชย
 - ข) บอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้อง บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร
 - ค) บอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ ต่อสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้
 - ง) บอกได้ว่า ตนเองมีความสามารถอะไร อย่างไรบ้าง
- ข. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย
 - ก) แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้
 - ข) แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับผลงาน ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น (เช่น เอ่ยชม ประบมือ)

ค) รู้จักแบ่งปันสิ่งของของตนเอง หรือแบ่งของเล่นให้เพื่อนได้
 ง) มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นที่ใกล้ขีด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

- ค. ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย
- ก) รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น
 - ข) ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก
 - ค) บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้และแสดงออกอย่างเหมาะสม
 - ง) รู้จักถอยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธหรือไม่พอใจ
- ง. ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย
- ก) ยอมรับกฎกติกา เวลาเล่นกับเพื่อน และเล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน
 - ข) ยอมปรับเปลี่ยนบทบาทในการเล่นกับเพื่อนได้ ในโอกาสที่เหมาะสม
 - ค) แสดงท่าทาง รู้จักใช้คำพูด ขอโทษ ขอขอบคุณ ได้ตรงตามสถานการณ์
 - ง) สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น บอกคิดถึงเพื่อน กอดเพื่อน

2.3 ประโยชน์และความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล ทั้งในด้านพัฒนาการ เรียนรู้ สร้างความสำเร็จในหน้าที่การงาน ครอบครัว และคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล เพราะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะเป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิดเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้อย่างดี มีหลายแนวคิดที่ได้กล่าวถึง ประโยชน์และความฉลาดทางอารมณ์ เช่น Goleman (1998, p. 98) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำนายความสำเร็จในการเรียน การทำงานและการดำเนินชีวิตได้ วิทยากร เชียงกุล (2552, น. 96) ได้ให้ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบยืดหยุ่นคล่องตัวและมีลักษณะสร้างสรรค์ กรมสุขภาพจิต (2550, น. 10) ได้สรุปไว้ว่า คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง หรือมีทักษะทางอารมณ์ที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จะเป็นคนที่สามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น จึงมักประสบความสำเร็จมีความพึงพอใจในชีวิต สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ออกมาได้เสมอ ตรงกันข้ามกับคนที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ มักจะเต็มไปด้วยความขัดแย้งภายในจิตใจ พลอยทำให้ขาดสมาธิในการเรียน การทำงานและมีความคิดที่หมกมุ่น กังวล ไม่ปลอดโปร่ง และ เทอดศักดิ์ เดชคง (2547, น. 47) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ ว่าเป็นทักษะเฉพาะตนที่จะส่งเสริมบุคคลให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน ด้านการใช้ชีวิตในครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม จากแนวคิดดังกล่าวสามารถจำแนกประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ 4 ด้านดังนี้

2.3.1 ประโยชน์ต่อการทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงาน ผู้ที่มีความสามารถทางด้านอารมณ์จะสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี เนื่องจากผู้ที่มีอารมณ์ดี มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตลอดจนมีทักษะอารมณ์ที่ดีในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น องค์ประกอบเหล่านี้ จะส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จ ได้รับความร่วมมือในการทำงานจากผู้อื่น หากมีความขัดแย้งกันในเรื่องของการทำงานก็สามารถสร้างความเข้าใจ พุดคุยปรับความเข้าใจกันได้ องค์การที่มีผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีมนุษยสัมพันธ์ดี สร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจให้กับผู้ร่วมงานได้ดี ประสิทธิภาพการทำงานก็จะเป็นไปในทางบวก วิลาสลักขณ์ ชวัลลลล (2542, น. 41) กล่าวถึงประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ต่อการทำงานว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจมีความเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมงาน มีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความสามารถในการปรับตัวได้เป็นอย่างดี ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของ วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542, น. 25) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะเป็นผู้ที่ให้การยอมรับผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างผลผลิตที่สนองเป้าหมายได้ลดการลางาน ขาดงาน หรือย้ายงาน ที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล เสริมสร้างการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อการทำงาน คือ งานวิจัยของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดที่ทำการศึกษาย้อนหลังเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน โดยศึกษาจากผู้เรียนจบในปี ค.ศ.1940 จำนวน 95 คน เป็นการศึกษาระยะยาวติดตามจนถึงวัยกลางคน พบว่านักศึกษาที่เรียนจบและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงจะประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและความสุขในชีวิตครอบครัวน้อยกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่าแต่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า ความสำเร็จด้านต่างๆ นั้น เป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ถึง 80 เปอร์เซ็นต์ส่วนอีก 20 เป็นผลมาจากความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา (กรมสุขภาพจิต, 2550)

2.3.2 ประโยชน์ต่อครอบครัว ครอบครัวเป็นสิ่งเล็กๆ ที่สมาชิกมีความใกล้ชิดกันมากที่สุด ซึ่งการที่คนในครอบครัวจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต้องอาศัยความรักความเข้าใจซึ่งกันและกัน และยอมรับในข้อบกพร่องของสมาชิก บุคคลครอบครัวมีการพูดคุยปรับความเข้าใจกัน หากมีความไม่เข้าใจกัน ไม่สนใจต่อความรู้สึกของคนในครอบครัว จะส่งผลต่อความสงบสุขของครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีผลอย่างมากต่อความสงบสุขในบ้าน

2.3.3 ประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้ที่มีความสามารถทางด้านอารมณ์ จะทำให้เรียนหนังสือได้ดี มีสมาธิในการเรียนไม่เครียด สามารถปรับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้เป้าหมายของชีวิต รู้ว่าตนต้องการอะไร เรียนไปเพื่ออะไร สามารถเปรียบเทียบกับศักยภาพของตนเองได้ ไม่เครียดจนต้องทำร้ายตนเองตามที่เป็นข่าว งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของความฉลาดทางอารมณ์ที่ยืนยันว่าความฉลาดทางอารมณ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการศึกษา เช่น จากงานวิจัยของ Goldman

(1995 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต, 2550) ที่ศึกษาถึงผลการสอนทักษะความฉลาดทางอารมณ์ต่อการเรียนของเด็ก รวบรวมข้อมูลจาก 56 ครอบครัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 แล้วติดตามผลอยู่หลายปี พบว่าในกลุ่มที่พ่อแม่เลี้ยงลูกแบบเน้นทักษะทางอารมณ์ เด็กจะมีผลการเรียนที่ดีกว่า ถึงแม้ว่าจะมีระดับไอคิวใกล้เคียงกันก็ตาม ที่สำคัญเด็กในกลุ่มดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ ครูและเพื่อนๆ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ปรับตัวกับปัญหาความขัดแย้ง ความโกรธ ความเครียดได้ดี และมีความสุขในการดำเนินชีวิต

2.3.4 ประโยชน์ต่อสังคม ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีความสามารถลดความขัดแย้งต่างๆ ทำให้การเอาใจเปรียบและความเห็นแก่ตัวในสังคมลดลง สร้างความรักใคร่ปรองดอง คิดถึงใจเขาใจเรา สร้างความสงบสุขในสังคม

สรุปได้ว่า ถ้าบุคคลมีความฉลาดทางอารมณ์ก็จะส่งผลดีทั้งต่อการทำงาน ครอบครัว การศึกษา และสังคมส่วนรวม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่เด็กปฐมวัยจะต้องได้รับการพัฒนาด้านความฉลาดทางอารมณ์ เพราะเด็กปฐมวัยที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะเป็นเด็กความสามารถในการเข้าใจตัวเอง รู้จักเห็นใจและเข้าใจคนอื่น มีน้ำใจ อ่อนโยน มองโลกในแง่ดี รู้ว่าตัวเองต้องการอะไร มีหน้าที่และบทบาทอย่างไร มีความรับผิดชอบ สามารถจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของตัวเองได้แม้ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก ปรับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม แก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยสติ มีสุขภาพจิตใจที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต่อการการใช้ชีวิตเมื่อเด็กเติบโตขึ้น ทำให้รู้ถึงเป้าหมายชีวิตตนเอง รู้จักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ รู้ว่าตนต้องการอะไร เปรียบเทียบกับศักยภาพของตนเองแล้วเลือกเรียน เลือกทำงานได้อย่างเหมาะสม มีวิธีการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีสมาธิในการเรียน รักการศึกษาหาความรู้ ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียน เป็นที่รักและได้รับการยอมรับจากคนอื่น มีความสุขตามอัตภาพ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

2.4 การจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย เป็นการสร้างรากฐานชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม และเป็นที่ยอมรับกันว่าความฉลาดทางอารมณ์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการเรียนรู้ เพราะคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะรู้เท่าทันอารมณ์ต่างๆ รู้จักอารมณ์ของตนเอง ควบคุมอารมณ์ตนเองได้และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการเข้าใจ และรู้อารมณ์ของผู้อื่น ทำให้สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำรงชีวิต การปลูกฝังการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์จึงควรปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก ซึ่งมีแนวทางและรูปแบบการจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ดังนี้

2.4.1 แนวทางการจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

กรมสุขภาพจิต (2557, น. 19-20) ได้เสนอแนวทางการปลูกฝังความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1) ทำให้ดู เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบมากกว่าวิธีอื่นใด ผู้ใหญ่จึงต้องเป็นแบบอย่างของการมีความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็ก

2) สอนให้ทำ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องที่ต้องสอน เด็กจะฟังและทำตามที่สอน หากเด็กอารมณ์ดี จึงควรสอนเวลาที่เด็กพร้อมจะฟังและเรียนรู้ เช่น การได้นั่งคุยกัน ใช้คำพูดง่ายๆ อธิบายว่าทำไมต้องทำเช่นนี้ ทำแล้วได้ผลอะไร ไม่ทำหรือทำไม่ดีจะได้ผลอะไรกับตัวเด็ก เมื่อเด็กทำถูกต้องควรรีบบอกว่าใช่แล้ว ถูกต้องดีมาก เพื่อเป็นการยืนยันให้เด็กมั่นใจ

3) เตือนสติ เตือนสติเด็กก่อนที่จะทำผิด ไม่รอให้เด็กทำผิดแล้วมาแก้ไข เด็กจะรู้จักเตือนตัวเอง เช่น บอกเด็กว่าวันนี้ครูพาไปห้องสมุด เด็กๆ ต้องเงียบ เพราะคนอ่านหนังสือในห้องสมุดต้องการใช้สมาธิ

4) ติดตามดูแลและให้คำชมเชย เมื่อสอนอะไรก็ต้องติดตามดูแลว่าเด็กทำหรือไม่ หากเด็กไม่ทำเนื่องจากลืมหรือไม่เข้าใจ ต้องคอยบอกเพื่อให้เด็กทำอย่างต่อเนื่องและเป็นอัตโนมัติ เช่น เด็กทุกคนต้องเข้าแถวอย่างที่เคยทำ หากเด็กทำได้ก็ยกย่องชมเชย

นอกจากนี้ Gottman (อ้างถึงใน ปิยนันท์ หิรัณย์ชโลธร, 2557, น. 3-46 ถึง น. 3-48) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ว่าครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รู้จักอารมณ์ของตนเอง ผู้อื่น เสริมสร้างให้เด็กรู้จักอารมณ์ของตนเอง และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

1) ครูต้องรู้เท่าทันทั้งอารมณ์ของเด็กและอารมณ์ตนเอง ซึ่งครูต้องตระหนักรู้อารมณ์ภายในตนเองเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงตระหนักรู้อารมณ์ของเด็ก ครูควรแสดงความเข้าใจ ยอมรับ เห็นอกเห็นใจ ให้ความสำคัญ ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กสนใจ อารมณ์และพฤติกรรมของครู เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้และเลียนแบบของเด็ก เนื่องจากคุณลักษณะของตัวแบบมีความสำคัญ ต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเป็นแบบอย่างของครูถือเป็นเครื่องมือในการสอนที่ดีที่สุด

2) ใช้โอกาสหรือสถานการณ์สร้างความใกล้ชิดสนิทสนม ในขณะที่เด็กกำลังเกิดอารมณ์นั้นๆ อยู่ ไม่ว่าจะอารมณ์ด้านบวกหรือลบ ครูควรรหาโอกาสใกล้ชิดเด็ก เด็กจะเข้าใจได้ดีถ้าสอนในขณะที่อารมณ์นั้นยังคงอยู่ การสอนวิธีการจัดการอารมณ์ผ่านการแสดงความเห็นใจ จะช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจลงให้อยู่ในระดับที่สามารถควบคุมอารมณ์ ให้ทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ว่าอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมคืออะไร ต้องจัดการอย่างไร เนื่องจากการบอกชื่ออารมณ์และสาเหตุ รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในขณะที่มีอารมณ์นั้นๆ อยู่ เป็นการเรียนรู้ด้วยความรู้สึก ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจอารมณ์นั้นได้ลึกซึ้ง

3) รับฟังความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กด้วยความตั้งใจ โดยการพยายามตรวจสอบความรู้สึกของเด็กโดยพิจารณาจากสถานการณ์และการแสดงออก

4) ฝึกให้เด็กระบุอารมณ์ความรู้สึกของตน พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูควรฝึกให้เด็กรู้จักอารมณ์ของตน ไม่ปล่อยให้เด็กเก็บกดความรู้สึกไว้ หรือระบายออกมาทันทีทันใด การบอชื่ออารมณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้น และการแสดงความเข้าใจเห็นอกเห็นใจต้องไปด้วยกัน

5) กำหนดขอบเขตพฤติกรรมที่เหมาะสม เมื่อครูเห็นว่าเด็กเข้าใจถึงอารมณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน และเด็กเห็นพฤติกรรมและอารมณ์ที่พึงปฏิบัติได้ ครูควรแสดงให้เด็กเข้าใจว่า การมีอารมณ์ต่างๆ เป็นเรื่องปกติของมนุษย์ แต่การแสดงออกที่สะท้อนถึงการควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ได้ เป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุง อารมณ์ความรู้สึกทุกชนิดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นต้องมีขอบเขตจำกัด และอยู่สถานะที่เหมาะสม เช่น การบอให้เด็กรู้ว่า เด็กโกรธได้ แต่เมื่อโกรธแล้วเราจะไปทำร้ายบุคคลอื่น หรือทำร้ายคนอื่นนั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่เด็กสามารถพูดระบายกับคนใกล้ชิด หรือใช้เวลาในการไปเล่นดนตรี ร้องเพลง วาดภาพ เป็นต้น

2.4.2 รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสามารถจัดได้หลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีแนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ การประเมิน และบทบาทหน้าที่ของครูที่แตกต่างกัน การที่ครูผู้ดูแลเด็กจะเลือกรูปแบบใด ครูก็ต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีของรูปแบบการจัดประสบการณ์ พิจารณาข้อดี ข้อจำกัดของแต่ละรูปแบบ เลือกรูปแบบการจัดที่เหมาะสมกับบริบทของเด็ก สอดคล้องกับวัฒนธรรม ดังที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 6-8) ได้กล่าวถึงการเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ว่าสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ครูผู้ดูแลเด็กสามารถนำมาปรับใช้ได้ มีดังนี้

1) *การจัดประสบการณ์ตามแนวพุทธ* แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิถีพุทธ ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนโดยนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา บูรณาการไปกับการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้เด็กเข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิตที่แท้จริง ฝึกให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม พิชรี ผลโยธิน (2552, น 4-15) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แนวพุทธสำหรับเด็กปฐมวัย เน้นการพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ ปัญญา เป็นการศึกษาจากรากฐานของความจริงเป็นธรรมชาติทุกคนต้องอยู่ในฐานะที่ต้องเรียนรู้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อีกทั้งเป็นกัลยามิตรให้แก่กัน

2) *การจัดประสบการณ์ตามวิถีชีวิตไทย* หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทยเป็นองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นโดย รศ.ดร.ทศนา เขมมณี และคณาจารย์ภาควิชาครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย เป็นรูปแบบที่มุ่ง

พัฒนาเด็กวัย 3-6 ปี ผ่านทางการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก รูปแบบนี้ได้กำหนดกิจกรรมประจำวันของเด็กไว้อย่างมีหลักการและมีสัดส่วนสมดุลกันในเรื่องต่างๆ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน และเสนอแนะวิธีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก มีทั้งการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เป็นวิถีชีวิต ได้เรียนรู้แบบธรรมชาติจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ และได้เรียนรู้จากการสอนโดยตรง ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากการฝึกปฏิบัติในการทำงานจริง

3) การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เป็นการจัดประสบการณ์ที่นำความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะ และประสบการณ์สำคัญทั้งหมดที่ผู้เรียนจะได้รับในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาเชื่อมโยงผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งเป็นการจัดความซ้ำซ้อน ความไม่สัมพันธ์ และความไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยศึกษา ซึ่งเน้นการพัฒนาโดยองค์รวม การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และมีความสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของสมอง กรมสุขภาพจิต (2548, น. 20-21) ได้เสนอแนวทางการบูรณาการการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยสามารถบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ใน 2 รูปแบบ ประกอบด้วย

3.1) บูรณาการในชีวิตประจำวัน ด้วยการที่ครูพี่เลี้ยงเด็กฝึกให้เด็กทำกิจวัตรประจำวัน ประกอบด้วย การฝึกให้รู้จักมารยาททางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การไหว้ การกล่าวทักทายสวัสดี ขอโทษ ขอขอบคุณ การฝึกความมีระเบียบวินัย เช่น การเข้าแถว การตรงต่อเวลา ฝึกการเก็บของเล่นของใช้ให้เรียบร้อย การฝึกการควบคุมอารมณ์ เช่น ฝึกการทำสมาธิในช่วงสั้นๆ ฝึกให้เด็กสวดมนต์ และในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 6-8) ได้กำหนดขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ว่าการเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชนที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน โดยในด้านการพัฒนาอารมณ์ จิตใจ เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยให้จัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กมีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ส่วนในด้านการพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีแสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2) บูรณาการในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ประกอบด้วย

3.2.1) *กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ* กิจกรรมนี้ฝึกให้เด็กได้รู้จักการปรับตัว การให้ความร่วมมือในกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตามจังหวะ ตามเสียงดนตรี บทเพลง ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวตามคำสั่ง การเคลื่อนไหวแบบเป็นผู้นำและผู้ตาม การเคลื่อนไหวแบบเลียนแบบ

3.2.2) *กิจกรรมสร้างสรรค์* เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกตามความรู้สึก แสดงศักยภาพและความสามารถของตน รู้จักการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรับผิดชอบ ฝึกความอดทน การรอคอย กิจกรรมนี้ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับงานศิลปะต่างๆ เช่น การวาดภาพ การปั้น การพิมพ์ภาพ ฉีก ตัด ปะ งานประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุ เป็นต้น

3.2.3) *กิจกรรมเสรี (เล่นตามมุม)* เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เลือกเล่นสื่อและเครื่องมือเล่นอย่างอิสระในมุม การเล่นตามความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยครูผู้ดูแลเด็ก เป็นผู้จัดมุมประสบการณ์เหล่านี้ในห้องเรียน เช่น มุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า มุมหนังสือ มุมครัว มุมดนตรี เป็นต้น กิจกรรมนี้ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักปรับตัว การเล่นการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการรอคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน เสียสละ ให้อภัย ฝึกความมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ

3.2.4) *กิจกรรมเสริมประสบการณ์ชีวิต* เป็นกิจกรรมที่ครูผู้ดูแลเด็ก ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข่าวสารต่างๆ ด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น การสนทนา การอภิปราย การเล่านิทาน ทักษะศึกษา การร้องเพลง การสาธิต การปฏิบัติการทดลอง เป็นต้น กิจกรรมนี้ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ในการรับฟัง ให้ความสนใจ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กได้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม จากสิ่งที่ครูผู้ดูแลเด็กคอยบอกสอน ผ่านเรื่องราวที่นำมาเรียนรู้ต่างๆ

3.2.5) *กิจกรรมกลางแจ้ง* เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้ออกนอกห้องเรียน ไปสู่สนามเด็กเล่นทั้งบริเวณกลางแจ้งและในร่ม โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นสนุกสนานอย่างเสรี ตามความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคน เช่น การเล่นน้ำ เล่นทราย การเล่นอิสระ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นอุปกรณ์กีฬา การเล่นพื้นเมือง เกม เป็นต้น กิจกรรมนี้ทำให้เด็กรู้สึกคลายเครียด เด็กรู้จักปรับตัวในการเล่นร่วมกับผู้อื่น ฝึกความอดทน และการรอคอย เป็นต้น

3.2.6) *เกมการศึกษา* เป็นกิจกรรมการเล่นที่เป็นเกมต่างๆ เช่น เกมจับคู่ ภาพเหมือน เกมต่อภาพ เกมเรียงลำดับ เกมการจัดหมวดหมู่ กิจกรรมนี้ ฝึกการรอคอย มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เป็นต้น

4) *การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่น และปฏิบัติได้อย่างมีความสุข ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นรายบุคคล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำ

ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน การแสดงออกด้วยความรัก ความเมตตา ยอมรับในความแตกต่าง เชื่อมมั่นในศักยภาพของกันและกัน เปิดโอกาส ให้ได้แสดงความสามารถและพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามแบบของตนเอง การเสริมแรงและสนับสนุนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ จะส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียน

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งครูจะต้องศึกษาแนวคิดและวิธีการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสิ่งที่ครูต้องการพัฒนา เช่น การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบแนวพุทธ การจัดประสบการณ์ตามวิถีชีวิตไทย การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ และการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้นำรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดกิจกรรม เพราะการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่รอบตัว ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และได้เล่นอย่างมีความสุข ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ อย่างเหมาะสมกับวัย

2.5 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จะช่วยให้ครูผู้ดูแลเด็ก ได้ทราบถึงจุดเด่นจุดอ่อนของลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ที่ควรส่งเสริม และจุดอ่อนที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป รวมทั้งสามารถใช้ในการติดตามเพื่อดูพัฒนาการทางอารมณ์ว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใดเมื่ออายุเพิ่มขึ้น การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม โดยครูจะจดบันทึกพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในขณะที่ทำกิจกรรมนั้น ครูสามารถนำข้อมูลจากการสังเกตมาพัฒนาการเรียนการสอนให้เต็มศักยภาพ โดยครูจะต้องยอมรับและเข้าใจว่าการประเมินพัฒนาการของเด็กกอนุบาลเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และวิธีการประเมินก็มีหลากหลายวิธี แต่ครูต้องเลือกให้เหมาะสมกับบริบท และหลักการเรียนรู้ของเด็กอนุบาลด้วย (วรนาท รักสกุลไทย, 2555, น. 81) ถึงแม้การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จะประเมินได้หลายวิธี แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ การสังเกตพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งพัชรี ผลโยธิน (2555, น. 11-34 ถึง น.11-36) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสังเกตพฤติกรรมด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เป็นสิ่งที่ประเมินได้ยากเพราะพฤติกรรมแสดงออกของเด็ก ถือว่าเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูรวมทั้งค่านิยมของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูที่ใกล้ชิดเด็ก นอกจากนี้การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของเด็กในช่วงปฐมวัยนี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็วรวมทั้งการแสดงออก และช่วงความสนใจของเด็กยังมีข้อจำกัด ทำให้การประเมินค่อนข้างยาก และอาจเกิดข้อผิดพลาดได้

2. การเก็บข้อมูลต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลหลายๆ ครั้ง จากหลายสถานที่ ที่เด็กทำกิจกรรม แหล่งที่มาของข้อมูลต้องมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กหลายคน และเครื่องมือที่ใช้ต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน

3. ครูปฐมวัยควรจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการ โดยพิจารณาว่า พฤติกรรมที่จะสังเกตเป็นไปตามที่คาดหวังในแต่ละวัย และตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้ดีขึ้น

4. วิธีการประเมินจะต้องมีความเหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล วัฒนธรรมของเด็ก

5. การประเมินที่นิยมใช้กันมาก คือการประเมินจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเช่น พ่อ แม่ ผู้ดูแล และครู ซึ่งประเมินด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก การสังเกตเด็กปฐมวัยควรใช้วิธีการสังเกตอย่างมีระบบ โดยการสังเกตที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก สังเกตโดยผู้ประเมินสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยเฉพาะที่คิดว่าจะทำให้เกิดพฤติกรรม ที่ต้องการสังเกต และสังเกตโดยการสร้างสถานการณ์ที่คิดว่าจะเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต

นอกจากการสังเกตพฤติกรรม โดยใช้แบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมชนิดต่างๆ แล้ว ยังมีวิธีการอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เช่น การสนทนา เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสนทนาหรือแบบบันทึกคำพูด การสัมภาษณ์เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ การทดสอบเพื่อต้องการทราบความรู้สึกของเด็กโดยการสร้างสถานการณ์ใช้แบบทดสอบ ตัวอย่างเครื่องมือประกอบการประเมินที่ครูปฐมวัยควรนำมาใช้ มีดังนี้

1. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม เป็นเครื่องมือประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่นิยมใช้กันมาก เพื่อบันทึกพฤติกรรมของเด็กขณะที่เล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ จากสถานการณ์จริงในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน แบบบันทึกพฤติกรรม ใช้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการรู้จักอารมณ์ตนเองและผู้อื่นของเด็กปฐมวัยในสถานการณ์ต่างๆ การสังเกตเด็กปฐมวัยควรใช้วิธีการสังเกตอย่างมีระบบ โดยการสังเกตที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก สังเกตโดยผู้ประเมินสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยเฉพาะที่คิดว่าจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต และสังเกตโดยการสร้างสถานการณ์ที่คิดว่าจะเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต เครื่องมือประกอบการสังเกตที่ครูปฐมวัยควรนำมาใช้ คือแบบบันทึกพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (3-6 ปี)

ชื่อ.....อายุ.....				
วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....				
ชื่อผู้สังเกต.....				
คำชี้แจง ให้สังเกตพฤติกรรมตามรายการและอายุ ถ้าปรากฏให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องการแสดงออก				
รายการ		การแสดงออก		แนวทางการประเมิน
		ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	
การรับรู้ อารมณ์ของ ตนเองและ การ แสดงออก	3-4 ปี บอกหรือแสดงความรู้สึก ความต้องการและอารมณ์ของ ตนเองได้บ้าง			สังเกตหน้า ท่าทาง คำพูด หรือการแสดงอาการที่บอก ความรู้สึก ความต้องการ และอารมณ์ของตนเอง เช่น ความรู้สึก ชอบไม่ชอบ หิว ไม่หิว
	4-5 ปี บอกหรือแสดงความรู้สึก ความต้องการและอารมณ์ของ ตนเองได้สอดคล้องกับ สถานการณ์			สังเกต การแสดงท่าทางหรือ คำพูด ที่แสดงถึงความ ต้องการและการตอบสนอง
	5-6 ปี บอกหรือแสดงความรู้สึก ความต้องการและอารมณ์ของ ตนเองได้สอดคล้องกับ สถานการณ์อย่างเหมาะสม			สังเกต การแสดงท่าทาง สี หน้าที่ตรงกับอารมณ์พื้นฐาน
การรับรู้ ความรู้สึก และอารมณ์ ของผู้อื่น	3-4 ปี สนใจความรู้สึกและ อารมณ์ของผู้อื่นด้วยการฟัง หรือมอง			สังเกตหน้า ท่าทาง คำพูด และการแสดงออกต่อผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือ การแสดง
	4-5 ปี สนใจความรู้สึกและ อารมณ์ของผู้อื่นจากการสังเกตสี หน้าท่าทาง			ความเห็นใจ สงสาร ปลอบโยน ฯลฯ
	5-6 ปี พูดหรือแสดงความรู้สึก และอารมณ์ร่วมกับผู้อื่นใน			สนทนากับเด็กเพื่อเข้าใจ ความรู้สึกที่มีต่อผู้อื่น

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุยสนทนากับเด็กในเรื่องที่เด็กทำ เหตุการณ์ประจำวัน ความรู้สึกหลังทำกิจกรรมหรือสถานการณ์ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึกของเด็ก อาจเป็นการพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก หรือการพูดคุยระหว่างครูกับเด็กในหลากหลายสถานการณ์ โดยครูกำหนดสิ่งที่ต้องการวัด สร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ บันทึกคำให้สัมภาษณ์โดยละเอียด อาจมีการบันทึกเสียงประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์

พฤติกรรมกรรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

ชื่อ.....อายุ.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

1. เมื่ออยู่บ้าน หากคุณพ่อคุณแม่บอกให้หนูกินอาหารให้เสร็จก่อนจึงจะอนุญาตให้ไปเล่นได้ หนูจะรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรหนูจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

2. ถ้าหนูโดนเพื่อนแย่งของเล่นที่หนูกำลังเล่นอยู่ หนูจะรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรหนูจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

3. ถ้าหนูเห็นเพื่อนหกล้ม ร้องไห้อยู่ หนูจะรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรหนูจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

4. ถ้าหนูทำเพื่อนหน้าบึ้ง ไม่ยิ้ม ไม่พูดกับใครเลย หนูคิดว่าเพื่อนกำลังรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรเพื่อนจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

การแปลความ

.....

.....

3. แบบทดสอบ เป็นการทดสอบเพื่อต้องการทราบความรู้สึกของเด็กโดยการสร้างสถานการณ์ (รูปภาพ) มาถาม แล้วให้เด็กตอบโดยเลือกรูปที่แสดงอารมณ์ต่างๆ กัน ทั้งนี้เพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ครูอาจใช้คำถามโดยสมมติเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กหรือที่เด็กพบเห็นเสมอๆ ขึ้นมา แล้วถามถึงเหตุการณ์นั้น ทั้งนี้อาจนำภาพประกอบให้เด็กดู เช่น ถ้าหนูกำลังเล่นของเล่นอยู่ แล้วมีเพื่อนมาแย่งของเล่น หนูรู้สึกอย่างไร

ตัวอย่างแบบทดสอบเชิงสถานการณ์

การทดสอบเชิงสถานการณ์ มีกระบวนการทดสอบดังนี้ (ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร, 2552, น. 363-366)

1. ถ้าเด็กที่เข้ามาเป็นเด็กผู้ชาย ให้ดูรูปภาพเด็กชายแสดงอารมณ์ต่าง กัน แต่ถ้าเด็กที่เข้ามาทดสอบเป็นเด็กผู้หญิง ให้ดูรูปภาพเด็กผู้หญิงแสดงอารมณ์ต่างๆ กัน อารมณ์ที่ให้ดู มีอารมณ์ดีใจ หรือมีความสุข เสียใจ หรือเศร้า กลัว และโกรธ

2. ครูอ่านสถานการณ์ให้เด็กฟัง โดยเลือกภาพของสถานการณ์ตรงกับเพศของเด็กที่กำลังทดสอบอยู่ พร้อมกับเสนอภาพใบหน้าแสดงความรู้สึกทั้ง 4 ที่เป็นเพศเดียวกับผู้ถูกทดสอบ แล้วให้เด็กเลือกภาพแสดงความรู้สึกต่อสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่นั้น

สถานการณ์ กรณีเป็นเด็กผู้หญิง

ถ้าหนูกำลังเล่นของเล่นอยู่ แล้วมีเพื่อนมาแย่งของเล่น หนูรู้สึกอย่างไร

อ่านสถานการณ์ซ้ำอีกครั้ง แล้วให้เด็กเลือกภาพแสดงความรู้สึก โดยการชี้ภาพใบหน้า
แสดงความรู้สึก

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าเด็กตอบถูกให้ 1 คะแนน

ถ้าเด็กตอบผิดให้ 0 คะแนน

ข้อนี้คำตอบคือ ความรู้สึกโกรธ

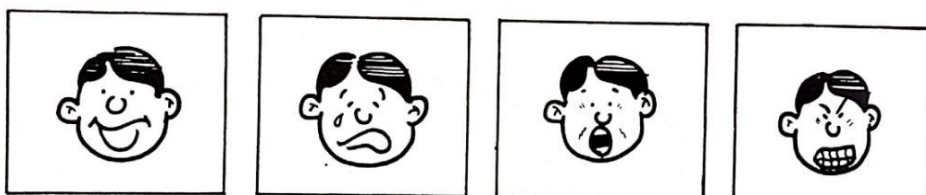

สถานการณ์ กรณีเป็นเด็กผู้ชาย

ถ้าหนูกำลังเล่นของเล่นอยู่ แล้วมีเพื่อนมาแย่งของเล่น หนูรู้สึกอย่างไร

อ่านสถานการณ์ซ้ำอีกครั้ง แล้วให้เด็กเลือกภาพแสดงความรู้สึก โดยการชี้ภาพใบหน้า
แสดงความรู้สึก

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าเด็กตอบถูกให้ 1 คะแนน

ถ้าเด็กตอบผิดให้ 0 คะแนน

ข้อนี้คำตอบคือ ความรู้สึกโกรธ

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าการประเมินด้านความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน การประเมินพฤติกรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ จิตใจหรือสังคมนั้น ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องมีการสังเกตพฤติกรรมจากหลายๆ พฤติกรรม การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสามารถประเมินได้หลายวิธี เช่น การสังเกตบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การพูดคุย และ การใช้แบบทดสอบ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร, สายสุตา ปั้นตระกูล, และปริศนา มั่นภา (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างเป็น ครูปฐมวัย จำนวน 400 คน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยมีระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงคะแนนปกติของประชากรไทย (26-60 ปี) ตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีตัวแบบที่ดี และการได้รับประสบการณ์จากการอบรม

กัญญพัชร พงษ์ข้างอยู่ (2560) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี เด็กปฐมวัย ณ โรงเรียนแห่งหนึ่ง สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 26 คน ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทาน และกลุ่มควบคุม 27 คน ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ เครื่องมือวิจัย คือแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยและแบบประเมินพัฒนาการทักษะด้านภาษา ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .91 และ .95 ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งคะแนนโดยรวม ($t = 7.40, p < .001$) และคะแนนรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ดี เก่ง และสุข ($t = 8.74, t = 8.96, t = 2.60, p < .001$) ตามลำดับ

เกษมณี มูลปานันท์, ชนิษฐา พิศฉลาด และวรรณมา จำปาทิพย์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์เด็กเล็ก บุคลากรสุขภาพ และตัวแทน

องค์การบริหารส่วนตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น บิดา มารดา และผู้ดูแลเด็ก จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดวิธีการ และแนวทางการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ รวมถึงการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง โดยรูปแบบการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 3 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการดูแลและในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์แก่บิดามารดา ผู้ดูแล และเตรียมความพร้อมเด็ก โดยให้เด็กมาร่วมกิจกรรมกับเด็กในศูนย์ วันละ 2-3 ชั่วโมง เพื่อให้เด็กมีความคุ้นเคย กับเด็กคนอื่น 2) ระยะเข้าอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน โดยเด็กจะเข้ารับการดูแลในศูนย์เต็มเวลา และได้รับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์จากการทำกิจกรรมประจำวัน การเล่น การเล่านิทาน และติดตามผลการดำเนินการผ่านการพูดคุย และสื่อสารผ่านคู่มือ และ 3) ระยะประเมินผลการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็กก่อนวัยเรียนโดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ของกรมสุขภาพจิต

อรัญญา กุฎจอมศรี. (2557) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการเรียนรู้ SMILE ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ รูปแบบการเรียนรู้แบบ SMILE และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่มีค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณจาก α เท่ากับ .90 ผลการศึกษาได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SMILE ใช้สำหรับพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ที่แบ่งการจัดการเรียนรู้เป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นร้องเพลง (S) 2) ขึ้นกระตุ้นความรู้ (M) 3) ขึ้นปฏิสัมพันธ์ (I) 4) ขึ้นเรียนรู้ร่วมกัน (L) 5) ขึ้นประเมินผล (E) จากการประเมินพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม 4.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 ด้านผลการส่งเสริมการเรียนรู้ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย พบว่าหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบ SMILE ทำให้เด็กมีพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งรายด้านทุกด้าน คือด้านความฉลาดทางอารมณ์ภายในตนเอง และด้านความฉลาดทางอารมณ์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยรวม ($t = 1.98, 22.53$ และ $25.40, sig=.00, .00, .00$) มีขนาดส่งผล (effect'sizes) ต่อคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รายด้านและโดยรวม อยู่ในระดับมาก (Cohen' $d = 3.98, 4.51$ และ 5.08) ในขณะที่หลังการจัดการเรียนรู้แบบปกติในกลุ่มควบคุม ทำให้เด็กมีพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งรายด้านทุกด้านโดยรวมเช่นเดียวกัน ($t = 3.07, 3.92$ และ $4.22, sig=.01, .00, .00$) แต่มีขนาดส่งผล (effect' sizes) ต่อคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก (Cohen' $d = .61, .78$ และ $.84$)

กนกกาญจน์ พิศนุญ (2554) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนทหารอากาศบำรุง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4-5 ปี โรงเรียนทหารอากาศบำรุง จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการ

วิจัย ประกอบด้วย โปรแกรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญามีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ทั้งด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข และโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นวพร เรื่องสมบัติ (2553) ได้ทำการสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 อายุระหว่าง 4-5 ปี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) ชุดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับครูและผู้ปกครอง ผลการวิจัย พบว่า ชุดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $89.10/88.83$ สูงกว่าเกณฑ์ $80/80$ และเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ หลังการเข้าร่วมกิจกรรมมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ทัศนีย์ ดีเลิศ (2551) ได้ทำการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ในกิจกรรมศิลปะของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองโดยใช้รูปแบบไตรสิกขากับการจัดการเรียนรู้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้เรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดนาค อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมศิลปะ แบบทดสอบคู่ขนานด้านความคิดสร้างสรรค์ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์และแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองโดยใช้รูปแบบไตรสิกขากับการจัดการเรียนรู้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน และ 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองโดยใช้รูปแบบไตรสิกขากับการจัดการเรียนรู้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

Justice & Espinoza (2008) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของครูที่เพิ่งเข้าสู่วิชาชีพ จากสถิติของกรมแรงงานในปี 2008 พบว่า มลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา รับสมัครครูใหม่ถึง 82,000 คน และครูส่วนใหญ่จะลาออกภายใน 5 ปีแรกของการทำงาน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ของครูที่เพิ่งเข้าสู่วิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้สมัครครูใหม่จำนวน 160 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบประเมินโดยใช้ขั้นตอนการประเมินทักษะทางอารมณ์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการประกอบวิชาชีพครูใน 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการสื่อสารภายใต้ความกดดันและความเครียด ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการจัดการตนเองทั้งเรื่องชีวิตและการทำงาน และด้านการตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง

Kaplan (2003) ได้ทำการศึกษาการประเมินผลโปรแกรมการฝึกด้านจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา และผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กก่อนเข้าโรงเรียนและเด็กปฐมวัย กลุ่ม

ตัวอย่างคือ นักศึกษาและผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กก่อนเข้าโรงเรียนและเด็กปฐมวัย ที่เป็นผู้หญิงที่ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาแรก ในโรงเรียนที่มีรายได้ต่ำที่อยู่ใกล้เคียงกับเมือง Hispanic เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบทดสอบวัดความสามารถความฉลาดทางอารมณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม และการประเมินผลการรายงานตนเอง จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาและผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กก่อนเข้าโรงเรียนและเด็กปฐมวัย ที่ใช้โปรแกรม มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมการฝึกด้านจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาและผู้ที่ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กก่อนเข้า โรงเรียนและเด็กปฐมวัย

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์สามารถพัฒนาได้จากการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บุคคลที่ได้รับการจัดกิจกรรมอย่างเหมาะสม จะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าบุคคลที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรม การเป็นตัวแทนที่ดีเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และพบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการสื่อสารภายใต้ความกดดันและความเครียด ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการจัดการตนเองทั้งเรื่องชีวิตและการทำงาน และด้านการตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่เดิม ได้จัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่เด็กอายุ 3 -5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริหารจัดการโดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้ของเทศบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีส่วนร่วมราชการ ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ซึ่งดำเนินการในวัด/มัสยิด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช) ดำเนินการในโรงเรียน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, น. 3) ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยดังกล่าว ล้วนมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกันคือ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย สังคม อารมณ์จิตใจ และสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา แต่โครงสร้างการบริหารที่แตกต่างกัน ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดส่วนราชการต่างๆ ก็ได้ดำเนินการถ่ายโอนให้เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

3.2 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมการปกครองได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และ 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559. น. ข)

3.2.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมายระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ โดยแบ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารงบประมาณ ดังนี้

1) **ด้านการบริหารงาน** แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติ เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงกำหนด ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

1.2) **การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** ดำเนินการโดยจัดเวทีประชาคมให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น จัดทำแผน ประกาศ และรายงานการย้าย/ยุบรวม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

1.3) **การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** ดำเนินการโดยให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการ

1.4) **การจัดการศึกษาและการให้บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

1.4.1) การรับสมัครเด็กเข้าเรียน

1) การรับสมัครเด็กเข้าเรียน ให้กำหนดระยะเวลาการรับสมัคร เป็นปีการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามแผนการจัดประสบการณ์และการเรียนรู้ กรณีมีเหตุผล ความจำเป็นต้องรับเด็กระหว่างภาคเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัด การศึกษาของนักเรียนที่รับเข้าระหว่างภาคเรียน

2) การรับเด็กเข้าเรียน กำหนดให้เด็กและผู้ปกครองต้องมี ภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือต้องย้ายเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นนั้น ก่อนเข้าเรียนไม่ น้อยกว่า ๓๐ วัน กรณีรับเด็กนอกเขตบริการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณีเด็กที่มีเชื้อสัญชาติไทยต้องมีหนังสือรับรองหรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ตามกฎหมาย)

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่า 200 วันทำการ (ภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 100 วันทำการ) โดย ภาคเรียนที่ 1 เปิดภาคเรียนวันที่ 16 พฤษภาคม ของปีการศึกษานั้น ภาคเรียนที่ 2 เปิดภาคเรียนวันที่ 1 พฤศจิกายนของปีการศึกษานั้น หากวันเปิดภาค เรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดภาค เรียนเกินกว่า 200 วันทำการ จากที่กำหนดไว้สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความ พร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กรณีรับเด็กเข้าเรียนให้นับอายุเกิดถึงวันที่ 16 พฤษภาคม ของ ปีการศึกษานั้น

4) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ ต้องเหมาะสมกับระยะเวลาเรียน และพัฒนาการของเด็ก โดยสามารถนำหน่วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามบริบทของสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มเติมให้ครบตามระยะเวลาเรียนที่กำหนด

5) กรณีเด็กย้ายเข้า ย้ายออก และจบการศึกษาให้จัดทำทะเบียน นักเรียนให้เป็นปัจจุบัน และออกเป็นหนังสือรับรองจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.2) การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนสำหรับเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารว่าง

อาหารกลางวันตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย อาหารเสริม (นม) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา วัสดุ ครุภัณฑ์ และเครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์ และ สาธารณสุข และบริการอื่นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมด้านงบประมาณ และความต้องการ ของชุมชนโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็ก

เล็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

1.4.4) การปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจัดฝึกอบรมประชุมสัมมนา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการ และชุมชน หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วันทำการ หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วันทำการ โดยให้ทำ ประกาศปิดเป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่ประกาศปิด

2) *ด้านบริหารงบประมาณ* องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากงบประมาณ 3 แหล่งคือ งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น งบประมาณจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการดังนี้

2.1) งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ใช้จ่ายเป็นค่า เงินเดือน เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษา ค่าตอบแทน เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวและเงินประกันสังคม ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าสวัสดิการ ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าอาหารกลางวัน โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องบันทึกข้อมูลในระบบ สารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบ Child development Center Information System (CCIS) ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และเด็กเล็ก ตามโปรแกรมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ระบบ CCIS) โดยใช้ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน ของปี พ.ศ.

2.2) งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดพิจารณา

2.3) งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงิน รายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการ จัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.2 มาตรฐานด้านบุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่าง มีมาตรฐานและมีคุณภาพ ต้องมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดย ผู้บริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและ

หัวหน้าส่วนราชการ ที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ทั้งนี้เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ ในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพโดยมาตรฐานด้านบุคลากร ประกอบด้วย

1) มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1) ด้านมาตรฐานตำแหน่ง ปัจจุบันตำแหน่งของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ได้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กและครู และพนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไป ประกอบด้วย ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งได้กำหนดตามมาตรฐานตำแหน่งไว้ทุกตำแหน่ง ในที่นี้ ขอกล่าวถึงเฉพาะตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีมาตรฐานตำแหน่ง ดังนี้

1.1.1) คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก

(1) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

(2) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการศึกษาหรือสาขาศึกษาศาสตร์ และได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงาน ซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

(3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูหรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน

1.1.2) หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) โดยจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.1.3) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

(1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(2) อบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัย

(3) ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

(4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(6) ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และ ภูมิ-
ปัญญาท้องถิ่น

(7) ความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกัน
พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

(8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2) ด้านผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.2.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายกององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น และรองนายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือ
ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ และส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมี
บทบาทหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กอย่างยั่งยืน

(2) สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์
วัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนา
ศักยภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัย คุณภาพครู การจัดสภาพแวดล้อม งานวิชาการ และกิจกรรมการเรียนรู้
ตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(3) ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และ
การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย การเสริมสร้างความรักความ
อบอุ่นในครอบครัว ชุมชน

(4) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์
และเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(5) ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

(6) กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.2) ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา รวมถึงนักบริหารการศึกษา นักวิชาการศึกษา และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

(1) นำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่การปฏิบัติ

(2) จัดทำแผนงานโครงการ กิจกรรมต่างๆ และการจัดตั้งงบประมาณเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการทำงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการพัฒนาบุคลากร การจัดหาสื่อหนังสือ นิทาน วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ เครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก การปรับปรุงซ่อมแซมหรือการก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบอื่นๆ การจัดสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ แหล่งเรียนรู้ในศูนย์ และการบริหารจัดการจัดการอย่างต่อเนื่อง

(3) สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง ย้าย/รวม ยุบเลิก และดำเนินงาน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(4) จัดทำประกาศจัดตั้ง/ย้าย/รวม/ยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงนาม

(5) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร และระบบสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6) ควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(7) แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(8) จัดทำระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบและลงนาม

(9) นิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรายงานผลพร้อมข้อเสนอให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3) ด้านการบริหารงานบุคคล

1.3.1) การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1:10 หากมีเศษตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละไม่เกิน 20 คน หรือตามความเหมาะสมของพื้นที่ (กรณีอัตราผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและครูผู้ดูแลเด็กให้ใช้สัดส่วนเช่นเดียวกับครูผู้ดูแลเด็ก)

1.3.2) การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนท้องถิ่น ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู รวมถึงพนักงานจ้าง ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนดด้วยความเป็นธรรมโปร่งใสตรวจสอบได้ และนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนขั้นเงินเดือน ค่าตอบแทน การได้เงินรางวัล เป็นต้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กรณีที่จะต่อสัญญาจ้างพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก พนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ดูแลเด็ก หรือบุคลากรอื่นๆ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.4) การพัฒนาบุคลากร ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องหรือไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3.2.3 มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดังนี้

1) ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า-ทางออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ เป็นต้น

2) *ด้านสิ่งแวดล้อม* เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อม และมลภาวะ เป็นต้น

3) *ด้านความปลอดภัย* เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินและอันตรายต่างๆ เป็นต้น

3.2.4 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร การอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ ๒-๕ ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก

3.2.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระบวนการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการให้บริการสาธารณะ เป็นต้น

3.2.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรม

เลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ให้มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเครือข่ายต่างๆ ในระดับพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน

จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดส่วนราชการต่างๆ ก็ได้ดำเนินการถ่ายโอน ให้กับเทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้ดำเนินการพัฒนาและจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นในปี 2547 โดยกำหนดมาตรฐานออกเป็น 4 ด้าน ต่อมา ในปี 2553 ก็ได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน และ 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยแนวทางและมาตรฐานดังกล่าวก็ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รุ่งนภา ตั้งจิตตเจริญกุล, วิชิตา กิจธรรรม และจันเพ็ญ ตั้งจิตตเจริญกุล (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสีย 3 กลุ่มหลัก คือ 1) กลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้บริหาร ครูปฐมวัย และผู้ปกครอง 2) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ผู้บริหาร และอาจารย์ และ 3) กลุ่ม องค์กรภาคี ได้แก่ ชุมชน กรรมการสถานศึกษา ประชาชนชาวบ้าน องค์กรศาสนา และองค์การบริหารส่วนตำบลที่กำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแบบปลายเปิด ผลการวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับทั้งระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและระดับภูมิภาค คือตัวแปรปัจจัยด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแปรปัจจัยด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และตัวแปรปัจจัยด้านนโยบายการสนับสนุนการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิจิตร จันดาบุตร (2561) ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การบันทึกและถอดบทเรียน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครั้งนี้ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาในพื้นที่ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือ DSPM 3) การวางแผน 4) การปฏิบัติตามแผนงาน 5) ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 6) การติดตามและประเมินผลทุก 3 เดือน 7) จัดเวทีสะท้อนผลติดตามผลการปฏิบัติ 8) สรุปผลการดำเนินงาน

อนุชิต มโนรินทร์ (2560) ดำเนินการศึกษาระดับปริญญาโท เรื่อง การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันในสภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 269 คน และระยะที่ 3 การพัฒนาการเสริมสร้างสมรรถนะประเมินแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสม แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 5 ด้าน และ 20 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วย (1) การสร้างและพัฒนา หลักสูตร 4 ตัวบ่งชี้ (2) การออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4 ตัวบ่งชี้ (3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 4 ตัวบ่งชี้ (4) การใช้สื่อและนวัตกรรม 4 ตัวบ่งชี้ และ (5) การวัดและประเมินพัฒนาการ 4 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ พบว่า ทั้งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ของครูศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ ทั้งโดยรวมและรายด้านทุก ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะ พบว่า 4 อันดับแรก ได้แก่ 1) การสังเกต การสอนครูต้นแบบ 2) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การนิเทศติดตาม และ 4) การนิเทศโดยเพื่อนร่วมงาน 3) การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิเคราะห์ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 3) ด้าน การวัดและประเมินพัฒนาการ 4) ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และ 5) ด้านการใช้สื่อและนวัตกรรม

ปัญญา คงอินทร์ (2557) ได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอดงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งดำเนินการ 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอดงหลวง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กตามมาตรฐานมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอดงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่ 2 เพื่อหาแนวทางการดำเนินงาน จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอดงหลวง ผู้ให้ ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอดงหลวง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย 2. แนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมการ ศึกษาการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอดงหลวง จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการชี้แจงและทำความเข้าใจให้ชัดเจน สนใจในการจัดการศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม ควร พัฒนาบุคลากรให้มีการอบรมและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร ควร ส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมให้ตรงมาตรฐานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ควรสนับสนุนส่งเสริมปรับปรุงขยายพื้นที่ให้เพียงพอกับเด็ก 4) ด้าน วิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ควรพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดทำหลักสูตร ให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน จัดประชาสัมพันธ์ และเข้า ร่วมกับชุมชน เพื่อเป็นแนวทางนำข้อมูลมาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการส่งเสริม

เครือข่ายและพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำข้อมูลพัฒนาเด็กเล็ก

วารสารณ์ สิงหาคม (2557) ดำเนินศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 308 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า (1) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย ด้านการบูรณาการหลักสูตร ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย และด้านการจัดประสบการณ์ อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของครูผู้ดูแลเด็ก จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมในรายด้าน ยกเว้นเพศชาย ด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่าไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของครูผู้ดูแลเด็ก จำแนกตามระดับการศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้นครูผู้ดูแลเด็กที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. และสูงกว่าปริญญาตรี ด้านการบูรณาการหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่าไม่แตกต่างกัน และ 4) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของครูผู้ดูแลเด็ก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้นครูผู้ดูแลเด็กที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี ด้านการบูรณาการหลักสูตร และด้านการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่าไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อมาตรฐานการดำเนินงานและคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือการให้ความสำคัญด้านการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ในด้านต่างๆ เช่น พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกอบรมครูให้ตรงมาตรฐานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พัฒนาด้านการเรียนการสอน และการจัดทำหลักสูตร รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของความพึงพอใจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ และการวัดความพึงพอใจ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความหมายของความพึงพอใจ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

Kotler (2003, p. 7) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ คือ ระดับความรู้สึกของบุคคลว่ารู้สึกพอใจ ถูกใจ หรือผิดหวัง อันเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างผลงานที่ได้รับรู้จากสินค้าหรือบริการกับความคาดหวังของบุคคลนั้นๆ ดังนั้นระดับความพึงพอใจจะสัมพันธ์กับความแตกต่างระหว่างผลงานที่ได้รับรู้ความคาดหวัง

Vroom (1964 อ้างถึงใน วสันต์ เตชะพอง, 2549, น. 8) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจว่าเป็นผลจากบุคคลนั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเข้าไปรับรู้แล้วเกิดความพึงพอใจ สามารถทดแทนความหมายของทัศนคติได้

Cadotte, Woodruff, และ Jenkins (1982 อ้างถึงใน เลิศพร ภาระสกุล, 2559, น. 482) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การเปรียบเทียบกันระหว่างความหวังต่างๆ ที่เป็นไปในเชิงของการกระทำ เมื่อประสบการณ์ดังกล่าวมีความแตกต่างในทางลบจากความคาดหวังจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจขึ้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 793) ได้อธิบายความหมายของคำว่า พึงพอใจ ว่าหมายถึง รัก ชอบใจ

บุญมัน ธนาศุภวัฒน์ (2547, น. 158) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง เจตคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่องานหรือกิจกรรมที่ทำขึ้น ซึ่งเป็นผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

จากความหมายของความพึงพอใจดังกล่าว สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ความสนใจ ความคิดเห็น ของบุคคลที่มีผลมาจากความสนใจและเจตคติต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมใดๆ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายเพื่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ว่า หมายถึง ระดับความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ความสนใจ ความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

4.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานไว้ดังนี้

Herzberg (1959 อ้างถึงใน ญัฎฐพันธ์ เจริญนนท์, 2551, น. 88-89) ได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานมี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และปัจจัยบำรุงรักษา (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ค่าจ้างและผลตอบแทน สถานภาพในการทำงาน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะอาชีพ เป็นต้น

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เห็นว่ามนุษย์ถูกกระตุ้นจากปรารถนาที่จะได้ครอบครองความต้องการเฉพาะอย่าง ซึ่ง Maslow ได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ดังนี้ (ญัฎฐพันธ์ เจริญนนท์. 2551, น.82-83)

1. มนุษย์ย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วยังไม่สิ้นสุดก็เกิดความต้องการด้านอื่นขั้นขึ้นอีก
2. ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่นๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจกับพฤติกรรมของคนนั้น
3. ความต้องการของมนุษย์ จะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญ เมื่อต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป ระดับความต้องการของบุคคลมี 5 ขั้นตอน ตามลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิตที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น การต้องการในเรื่องของอาหาร น้ำ อากาศ เครื่อง นุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อความต้องการของตนก็ต่อเมื่อความต้องการทั้งหมดของคนยังไม่ได้รับการตอบสนอง

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Security of Safe Needs) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ต้องการในขั้นสูงต่อไปคือเป็นความรู้สึกที่ต้องการความปลอดภัยหรือมั่นคงในปัจจุบันและอนาคตซึ่งรวม ถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจ

ขั้นที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมในสังคม (Social of Belonging Needs) ภายหลังจากที่คนได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็มีความต้องการที่สูงขึ้น คือความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมและได้รับการยอมรับในสังคมความเป็นมิตรและความยอมรับจากเพื่อน

ขั้นที่ 4 ความต้องการการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะรู้สึกมีความภาคภูมิใจในตนเอง ให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตน โดยความรู้สึกภาคภูมิใจของบุคคลจะมาจากชื่อเสียง เกียรติยศ และการชื่นชมจากสังคม

ขั้นที่ 5 ความต้องการบรรลุในสิ่งที่ตั้งใจ (Self actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากจะมีความอยากจะเป็น อยากจะได้ตามความคิดของตนหรือต้องการจะเป็นมากกว่าที่ตัวเองเป็นอยู่ในขณะนี้

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดช (2550, น. 9-10) กล่าวถึง ทฤษฎีแสวงหาความพึงพอใจไว้ว่า การที่บุคคลพอใจกระทำการสิ่งใดที่ให้ความสุข และหลีกเลี่ยงไม่กระทำการสิ่งที่จะได้รับความทุกข์หรือความลำบาก อาจแบ่งประเภทความพึงพอใจกรณีนี้ได้ 3 ประเภท คือ 1) ความพอใจด้านจิตวิทยา (Psychological Hedonism) เป็นทฤษฎีของความพอใจจะพยายามแสวงหาความสุขส่วนตัวหรือหลีกเลี่ยงความทุกข์ 2) ความพอใจเกี่ยวกับตนเอง (Egoistical Hedonism) เป็นทฤษฎีของความพอใจว่ามนุษย์จะพยายามแสวงหาความสุขส่วนตัว แต่ไม่จำเป็นว่าการแสวงหาความสุขจะต้องเป็นธรรมชาติของมนุษย์เสมอไป และ 3) ความพอใจเกี่ยวกับจริยธรรม (Ethical Hedonism) ทฤษฎีนี้ถือว่ามนุษย์แสวงหาความสุขเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษย์หรือสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ และจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์นี้ด้วย

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้ศึกษาชุดการเรียนรู้เอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่างๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง

4.3 การวัดความพึงพอใจ

Day (1997 อ้างถึงใน ภณิดา ชัยปัญญา, 2541, น. 34) ได้เสนอแนวความคิดในการประเมินผลความพึงพอใจไว้ 2 แบบดังนี้

1. การประเมินผลทางจิตวิทยา (psychological interpretation of satisfaction) แนวทางนี้มอง satisfaction ว่าเป็นการยืนยัน (confirmation) ของความคาดหวังที่เกิดขึ้น (prior expectation) ความพึงพอใจหรือไม่พอใจขึ้นกับการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้รับ ซึ่งก็คือแนวทางของ disconfirmation process

2. การประเมินผลตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ (utility theory interpretation of satisfactions) เป็นการอ้างอิงทฤษฎีในด้านเศรษฐศาสตร์อรรถประโยชน์ เป็นความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับ

จากการบริโภคสินค้าหรือบริการชนิดนั้นๆ สินค้าหรือบริการจะให้รรถประโยชน์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าหรือบริการนั้น ถ้ามีความต้องการมาก สินค้าหรือบริการจะให้รรถประโยชน์จากการบริโภคมาก ตรงกันข้ามถ้ามีความต้องการน้อย สินค้าหรือบริการจะให้รรถประโยชน์จากการบริโภคน้อย ซึ่งภคินดา ชัยปัญญา (2541, น. 34) ได้กล่าวว่ามีวิธีที่สามารถวัดความพึงพอใจได้ดังนี้

วิธีที่ 1 การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามจัดทำแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น สามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ ซึ่งคำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่างๆ

วิธีที่ 2 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยตรงซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ตีจึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

วิธีที่ 3 การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล เป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

ความพึงพอใจเป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมและค่อนข้างซับซ้อน จึงสามารถวัดได้โดยทางอ้อมโดยวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้นแทน ทั้งนี้การแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงจะสามารถวัดความพึงพอใจได้ มิฉะนั้นอาจมีความคลาดเคลื่อนในการวัดความพึงพอใจได้ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวัดความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กต่อชุดการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ทราบความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบคำถามให้ข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ ใช้เวลาน้อย และสามารถใช้ถามคนจำนวนมาก ๆ ในเวลาเดียวกันได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปีการศึกษา 2563 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสตูล จำนวน 7 อำเภอ ซึ่งมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 118 ศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 226 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล จำนวน 34 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ค่าร้อยละของประชากร โดยผู้วิจัยทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนแล้ว แล้วกำหนดเกณฑ์ร้อยละในการคำนวณ (วาโร เห่งส์วีสดี, 2551, น. 56) ดังนี้

- 1) ประชากรมีจำนวนเป็นหลักร้อยละ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 15-30 %
- 2) ประชากรมีจำนวนเป็นหลักพัน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 10-15 %
- 3) ประชากรมีจำนวนเป็นหลักหมื่น ใช้กลุ่มตัวอย่าง 5-10 %

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ ร้อยละ 15 จากจำนวนประชากร 226 คน จากรายละเอียดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก

อำเภอ	จำนวนศูนย์	จำนวนครู (ประชากร)	กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 15)
เมืองสตูล	19	49	7
ท่าแพ	12	30	5
ควนโดน	16	29	5
ละงู	28	62	9
ทุ่งหว้า	10	14	2
ควนกาหลง	23	32	5
มะนัง	10	10	1
รวม	118	226	34

1.2.2 ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร ด้วยวิธีการจับสลาก (lottery Method) จากประชากรแต่ละศูนย์ฯ ดังนี้

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างและจำนวน

อำเภอ	กลุ่มตัวอย่างจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
เมืองสตูล	1. เทศบาลตำบลควนขัน	1
	2. องค์การบริหารส่วนตำบลควนโพธิ์	1
	3. เทศบาลตำบลฉลุง	2
	4. องค์การบริหารส่วนตำบลฉลุง	1
	5. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน	2
	รวม	7
ท่าแพ	1. องค์การบริหารส่วนตำบลสาคร	1
	2. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าแพ	2
	3. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ	1
	4. องค์การบริหารส่วนตำบลแปะ	1
	รวม	5

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

อำเภอ	กลุ่มตัวอย่างจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
ควนโดน	1. องค์การบริหารส่วนตำบลย่านซื่อ	1
	2. เทศบาลตำบลควนโดน	2
	3. องค์การบริหารส่วนตำบลควนสะอาด	1
	4. องค์การบริหารส่วนตำบลควนโดน	1
	รวม	5
ละงู	1. เทศบาลตำบลกำแพง	1
	2. องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง	2
	3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว	2
	4. องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมสน	1
	5. องค์การบริหารส่วนตำบลละงู	2
	6. องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ	1
	รวม	9
ทุ่งหว้า	1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลทุ่งหว้า	1
	2. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งบุหลัง	1
	รวม	2
ควนกาหลง	1. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนุ้ย	2
	2. องค์การบริหารส่วนตำบลควนกาหลง	3
	รวม	5
มะนัง	1. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด	1
	รวม	1
	รวมทั้งสิ้น	34

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เป็นชุดการ

เรียนรู้รายบุคคล สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ชุดการเรียนรู้ เรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กใช้สำหรับเป็นคู่มือในการเรียนรู้และปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือตรวจสอบความรู้เดิมของครูผู้ดูแลเด็กก่อนที่จะเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ผลของการทำแบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้จะนำไปใช้เพื่อวัดความก้าวหน้าของการเรียนรู้ โดยเทียบกับผลการประเมินตนเองหลังการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยประกอบด้วยเนื้อหา 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2 องค์ประกอบและขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 4 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จัดไว้ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์เป็นเอกสาร จำแนกเนื้อหาแบ่งเป็นหน่วย ก่อนเข้าสู่เนื้อหาได้ระบุแนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมระหว่างเรียน สื่อการเรียนรู้ และการประเมินในส่วนของเนื้อหาสาระนำเสนอจากง่ายไปหายาก ตามความสัมพันธ์ก่อนหลังของเนื้อหา มีการนำเข้าสู่เรื่องเสนอเนื้อหาตามกรอบของแนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ มีการสรุปเรื่องในแต่ละหน่วย และแบบทดสอบท้ายหน่วยทุกหน่วยพร้อมเฉลยหรือแนวการตอบ

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล สำหรับครูผู้ดูแลเด็กนำไปใช้ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 6 แบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นการทดสอบความรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก หลังจากที่ครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้จบไปแล้ว แบบทดสอบหลังใช้เป็นแบบทดสอบแบบคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนใช้

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการศึกษาเรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบคู่ขนาน

2) แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล มีขั้นตอนการพัฒนาและหาคุณภาพดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ในเรื่องแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อเอกสาร สื่อบุคคล และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดเรียงลำดับเนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดขอบข่ายการนำเสนอ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมิน

2) พัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ครูผู้ดูแลเด็กนำไปศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยเนื้อหา 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

หน่วยที่ 2 องค์ประกอบและขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

หน่วยที่ 4 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 6 แบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้

3) เสนอชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่ได้แก้ไขปรับปรุงจากข้อเสนอแนะ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่า ชุดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสม
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ชุดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสม
- 1 เมื่อแน่ใจว่า ชุดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องและเหมาะสม

5) นำชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปให้ครูผู้ดูแลเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างไปศึกษาด้วยตนเอง เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

(1) ทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) โดยทดลองกับครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกตรี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเกตรี อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล จำนวน 3 คน ที่มีผลการประเมินจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 1 คน ระดับปานกลาง จำนวน 1 คน และต้องปรับปรุง จำนวน 1 คน โดยให้ศึกษาชุดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของเนื้อหา สื่อบททดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวนี้ ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 80.04/77.78 ซึ่งมีค่าคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ ที่กำหนด 85/85 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้ได้คุณภาพแล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มต่อไป

(2) ทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไข ข้อ (1) และนำมาทดลองกับครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านโคกทราย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยเลือกจากครูผู้ดูแลเด็กที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 3 คน ระดับปานกลาง จำนวน 4 คน และต้องปรับปรุง จำนวน 3 คน รวม 10 คน การทดสอบประสิทธิภาพ ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ เท่ากับ 81.75/79.67 ซึ่งมีค่าคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 85/85 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงคุณภาพแล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มต่อไป

(3) ทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) โดยใช้ชุดการเรียนรู้ที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไข ข้อ (2) แล้วนำมาทดลองกับครูผู้ดูแลเด็ก โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองสตูล สังกัดเทศบาลเมืองสตูล อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล จำนวน 20 คน ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดบ้านโคก-

ทราย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน จำนวน 10 คน รวม 30 คน โดยเลือกจากครูผู้ดูแลเด็กที่มีผลการประเมิน อยู่ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 10 คน ระดับปานกลาง จำนวน 10 คน และต้องปรับปรุง จำนวน 10 คน รวม 30 คน การทดสอบประสิทธิภาพ ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 83.17/82.78 ซึ่งมีค่าคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

(4) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำชุดการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้กับกับครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ต่อไป

2.2.2 แบบทดสอบก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดผล การพัฒนาแบบทดสอบความรู้จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวในการพัฒนาแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

2) ดำเนินการสร้างแบบทดสอบ สร้างแบบทดสอบ จำนวน 2 ชุด ชุดละ 35 ข้อ เป็นแบบคู่ขนาน โดยเขียนแบบทดสอบตามที่ได้วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีเกณฑ์การให้คะแนนตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

3) นำแบบทดสอบคู่ขนานเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำ

4) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อประเมินนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อประเมินนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อประเมินนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลที่ได้พบว่าแบบทดสอบก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 และแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.40 - 1.00 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแบบทดสอบข้อที่ได้ค่า (IOC) = 0.40 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

5) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองสตูล สังกัดเทศบาลเมืองสตูล และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสียิตบ้านโคกทราย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน จำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาคุณภาพแบบทดสอบ

6) ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อเพื่อหาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ วิเคราะห์ข้อประเมิน และคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20–0.80 และมีอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ เข้าเกณฑ์ จำนวน 31 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.27–0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.37– 0.62 ส่วนข้อที่ไม่ได้ตามเกณฑ์ มี ข้อ 3 ($p = 0.47$ $r = - 0.31$) ข้อ 11 ($p = 0.57$, $r = - 0.48$) ข้อ 17 ($p = 0.63$, $r = - 0.22$) และข้อ 25 ($p = 0.47$, $r = - 0.05$) แบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ เข้าเกณฑ์ จำนวน 31 ข้อ มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.30 - 0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.36 - 0.69 ส่วนข้อที่ไม่ได้ตามเกณฑ์ มีข้อ 3 ($p = 0.53$, $r = 0.13$) ข้อ 11 ($p = 0.60$, $r = - 0.56$) ข้อ 17 ($p = 0.63$, $r = - 0.21$) และ ข้อ 33 ($p = 0.43$ $r = - 0.04$) ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้ จำนวน 30 ข้อ ตามข้อเสนอนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยตัดแบบทดสอบ ข้อ 3 ข้อ 11 ข้อ 17 ข้อ 25 และข้อ 33 ของทั้งสองชุด

7) นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ 30 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด ใช้สูตร KR 20 โดยแบบทดสอบก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 แบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

8) จัดทำแบบทดสอบ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ ประกอบด้วย ความหมายของความพึงพอใจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ วิธีการวัดความพึงพอใจ และเครื่องมือการประเมินความพึงพอใจ

2) ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือประเมินความพึงพอใจที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

3) กำหนดนิยามปฏิบัติการความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากนั้นดำเนินการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านคำชี้แจง จำนวน 4 ข้อ ด้านเนื้อหา จำนวน 6 ข้อ ด้านการใช้ชุดการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ และด้านประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ จำนวน 2 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ โดยมีการให้คะแนน 5 ระดับ ด้วยวิธี Arbitrary Weighting Method 5 ระดับ (รัตนะ บัวสนธ์, 2562, น. 35) ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

4) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจ (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่า รายการประเมินมีความสอดคล้องและเหมาะสม
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า รายการประเมินมีความสอดคล้องและเหมาะสม
- 1 เมื่อแน่ใจว่า รายการประเมินไม่มีความสอดคล้องและเหมาะสม

5) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปทดลองใช้กับครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับที่ทดลองใช้ชุดการเรียนรู้ นำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งการประเมินความเชื่อมั่นได้พิจารณาจากเกณฑ์การประเมินความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.91 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

6) จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจ ที่มีต่อชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานและจัดทำหนังสือถึงผู้บริหารของเทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย และขอความร่วมมือในการส่งครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประสานงานขอความอนุเคราะห์ ในการดำเนินการวิจัยจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ดำเนินการประชุมชี้แจงครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และให้ครูผู้ดูแลเด็กทำแบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

3.3 ครูผู้ดูแลเด็กนำชุดการเรียนรู้ ไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการศึกษาและทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย ตามกำหนดดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ศึกษาหน่วยที่ 1 เรื่อง ความเป็นมา ความหมาย และความสำคัญ ของความฉลาดทางอารมณ์ และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

สัปดาห์ที่ 2 ศึกษาหน่วยที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบและขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

สัปดาห์ที่ 3 ศึกษาหน่วยที่ 3 เรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

สัปดาห์ที่ 4 ศึกษาหน่วยที่ 4 เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

3.4 ดำเนินการจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก เพื่ออภิปรายพูดคุยถึงปัญหาอุปสรรคการใช้ชุดการเรียนรู้ ครูผู้ดูแลเด็กทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ และตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก โดยการหา E1 และ E2

4.2 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ โดยการใช้ t-test dependent samples

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

5.1.1 ความตรงแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้ โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) (ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์, 2558, น. 6-42)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหาที่ต้องการวัด
ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อความ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.1.2 ความยากง่ายของข้อสอบแบบทดสอบ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2552, น. 141)

$$p = \frac{p_H + p_L}{2n}$$

เมื่อ P	แทน	ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ
p_H	แทน	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
p_L	แทน	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

5.1.3 อำนาจจำแนกของข้อสอบแบบทดสอบ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2552, น. 141)

$$r = \frac{p_H - p_L}{n}$$

เมื่อ r	แทน	อำนาจจำแนก
p_H	แทน	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
p_L	แทน	จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

5.1.4 ทหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้สูตร KR-20 (Kuder Richardsoon) (พิชิต ฤทธิจรูญ. 2552, น. 157)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนข้อสอบ
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
p	แทน	สัดส่วนของคนที่ทำถูกแต่ละข้อ
q	แทน	สัดส่วนของคนที่ไม่ได้แต่ละข้อ ($q = 1-p$)

5.1.5 ความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้ โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (พิชิต ฤทธิจรรย์, 2552, น. 158)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (สัมประสิทธิ์แอลฟา)
n	แทน	จำนวนข้อของแบบประเมิน
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคะแนนรวม

5.1.6 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 85/85 โดยใช้สูตร E_1 / E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556, น. 10)

$$E_1 = \frac{\left[\frac{\sum x}{N} \right]}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left[\frac{\sum F}{N} \right]}{B} \times 100$$

เมื่อ E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วย
$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของแบบฝึกหัดของครูผู้ดูแลเด็กที่ศึกษาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผลลัพธ์ของการประเมินหลังการศึกษาชุดการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กทุกคน
N	แทน	จำนวนครูผู้ดูแลเด็กทุกคน
A	แทน	คะแนนเต็มกิจกรรมระหว่างเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังการศึกษาชุดการเรียนรู้

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

5.2.1 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พิชิต ฤทธิจรุญ, 2561, น. 214)

1) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนครูผู้ดูแลเด็ก

2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนของผู้ใช้ชุดการเรียนรู้
แต่ละคนยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้ใช้ชุดการเรียนรู้ทั้งหมด

X แทน คะแนนของผู้ใช้ชุดการเรียนรู้แต่ละคน

5.2.2 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ คือค่าการทดสอบที กรณีการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์กัน (t-test dependent samples) (พิชิต ฤทธิจรุญ, 2561, น. 219)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ D แทน ผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่

$\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่

$\sum D^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่ยกกำลังสอง

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่

5.2.3 การแปลความหมายของการตรวจสอบความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ และความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มาแปลความหมายความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่าความเหมาะสม/ความพึงพอใจ ดังนี้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2562, น. 35)

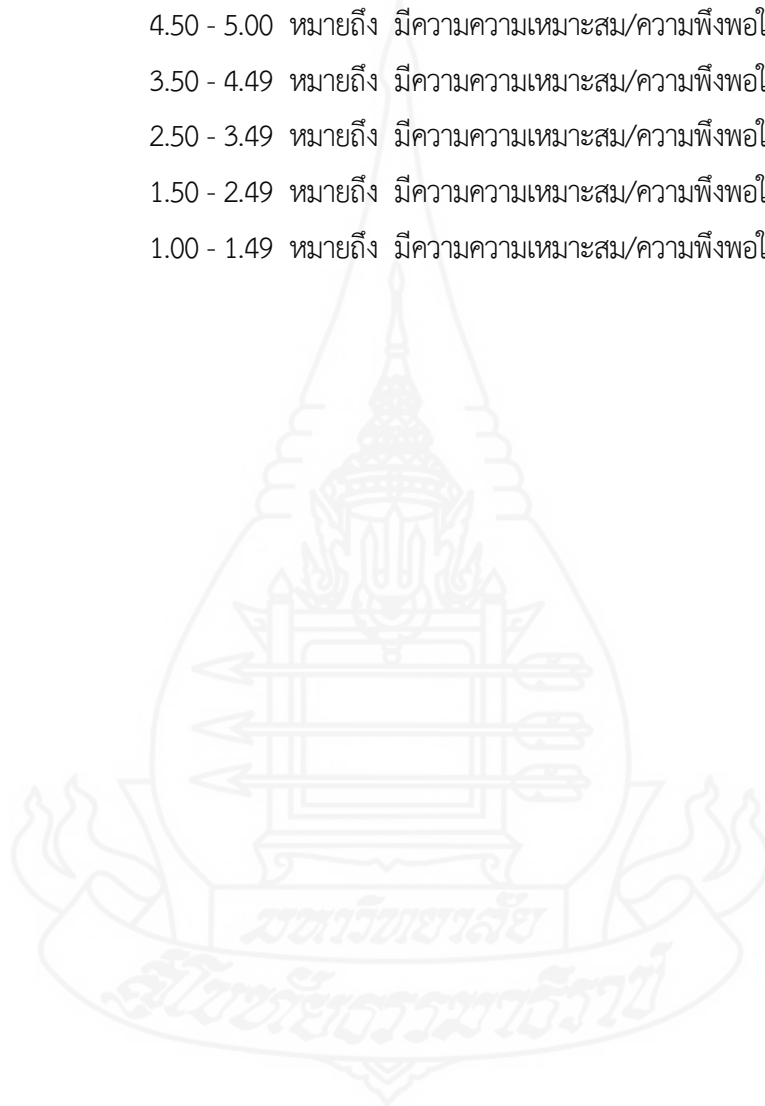
4.50 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล
2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังใช้ชุดความรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล
3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 แบบทดสอบก่อนเรียน ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยเนื้อหา 4 หน่วย ดังนี้ หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2 องค์ประกอบและขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และหน่วยที่ 4 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

ปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล และส่วนที่ 6 แบบทดสอบ หลังเรียนการเรียนรู้ เมื่อนำชุดการเรียนรู้มาทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ ได้ผลสรุปได้ตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

การทดลอง	ประสิทธิภาพ (E1/E2)
แบบรายบุคคล	80.04/77.78
แบบกลุ่ม	81.75/79.67
แบบภาคสนาม	83.17/82.78

จากตารางที่ 4.1 พบว่า การทดลองใช้ชุดเรียนรู้แบบรายบุคคลได้ประสิทธิภาพ 80.04/77.78 การทดลองแบบกลุ่ม ได้ประสิทธิภาพ 81.75/79.67 และการทดลองแบบภาคสนามได้ประสิทธิภาพ 83.17/82.78

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้

การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ค่ะแนบเต็ม 30 ค่ะแนบ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล (n = 34)

ความรู้ความเข้าใจ	\bar{X}	S.D.	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้	18.56	2.16	260	2,048	33.13**
หลังใช้ชุดการเรียนรู้	26.21	1.77			

** $p < .01$

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่ใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจ สูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ เท่ากับ 18.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.16 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังใช้ชุดการเรียนรู้เท่ากับ 26.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.77

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้

การศึกษาระดับความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจหลังจากที่ครูผู้ดูแลเด็กได้นำชุดการเรียนรู้ไปศึกษาและทำกิจกรรม ตามที่กำหนด นำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม และตามรายด้าน 4 ด้านคือ 1) ด้านคำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ 2) ด้านเอกสารชุดการเรียนรู้เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 3) ด้านการใช้ชุดการเรียนรู้ และ 4) ด้านประโยชน์ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.3 – 4.4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในภาพรวม (n = 34)

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านคำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้	4.44	0.36	มาก
2. ด้านเอกสารชุดการเรียนรู้เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	4.61	0.38	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ชุดการเรียนรู้	4.51	0.51	มากที่สุด
4. ด้านประโยชน์	4.70	0.37	มากที่สุด
รวม	4.57	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในภาพรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.34)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านประโยชน์มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.37) รองลงมาคือ ด้านเอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.38) ด้านการใช้ชุดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.51) และด้านคำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ

ในแต่ละด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น ผลการประเมินความพึงพอใจมีรายละเอียด ดังตาราง 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในแต่ละด้าน (n = 34)

ประเด็นความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้			
1.1 คำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสม สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่ายสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.32	0.48	มาก
1.2 ภาษาเหมาะสมเข้าใจง่าย ขนาดตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน	4.47	0.51	มาก
1.3 อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้และการใช้ได้ชัดเจน	4.53	0.56	มากที่สุด
รวม	4.44	0.36	มาก
2. เอกสารชุดการเรียนรู้เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย			
2.1 รูปเล่มสวยงาม น่าสนใจ สะดวกต่อการนำไปใช้	4.59	0.50	มากที่สุด
2.2 เนื้อหาสาระ มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.62	0.49	มากที่สุด
2.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาสาระเหมาะสม เป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้	4.59	0.50	มากที่สุด
2.4 คำอธิบายและคำสั่งของเนื้อหา แบบฝึกหัดมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.71	0.46	มากที่สุด
2.5 รูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	4.47	0.51	มาก
2.6 เนื้อหาสาระครบถ้วน	4.65	0.49	มากที่สุด
2.7 แบบฝึกหัดเหมาะสม	4.62	0.49	มากที่สุด
รวม	4.61	0.38	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็นความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3. ด้านการใช้ชุดการเรียนรู้			
3.1 ชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสม ความยากง่ายพอเหมาะ	4.50	0.51	มากที่สุด
3.2 การเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจได้ง่ายและเร็วขึ้น	4.65	0.49	มากที่สุด
3.3 มีความสะดวกในการใช้ชุดการเรียนรู้ ทั้งด้านเวลาและสถานที่	4.41	0.66	มาก
รวม	4.51	0.51	มากที่สุด
4. ด้านประโยชน์			
4.1 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	4.68	0.48	มากที่สุด
4.2 ชุดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.74	0.45	มากที่สุด
รวม	4.70	0.51	มากที่สุด
รวมทั้ง 4 ด้าน	4.57	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นย่อยของแต่ละด้าน พบดังนี้

ด้านคำชี้แจง ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด คือ ประเด็นอธิบายขั้นตอนการเรียนรู้และการใช้ได้ชัดเจน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.56) รองลงมาประเด็นภาษาเหมาะสมเข้าใจง่าย ขนาดตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.51) และประเด็นคำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่ายสามารถนำไปปฏิบัติได้ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ด้านเอกสารชุดการเรียนรู้ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด คือ ประเด็นคำอธิบายและคำสั่งของเนื้อหา แบบฝึกหัดมีความชัดเจน เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.46) รองลงมาประเด็นเนื้อหาสาระครบถ้วน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.49) และประเด็นเนื้อหาสาระมีความยากง่ายพอเหมาะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับประเด็นแบบฝึกหัดเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ด้านการใช้ชุดการเรียนรู้ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด คือ การเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจได้ง่ายและเร็วขึ้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.49) รองลงมาประเด็นชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสม ความยากง่ายพอเหมาะ ค่าเฉลี่ยความ

พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.51) และประเด็นมีความสะดวกในการใช้ชุดการเรียนรู้ ทั้งด้านเวลาและสถานที่ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.66)

ด้านประโยชน์ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด คือประเด็นชุดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.45) รองลงมาชุดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ในภาพรวมครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.34)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

1.1.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ที่ใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปีการศึกษา 2563 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสตูล จำนวน 7 อำเภอ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 226 คน

2) *กลุ่มตัวอย่าง* คือครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล จำนวน 34 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) *เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง* ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เป็นชุดการเรียนรู้รายบุคคลสำหรับครูผู้ดูแลเด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยสามารถนำไปศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผลการประเมินความตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 การทดสอบประสิทธิภาพ ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 83.17/82.78 ซึ่งมีค่าคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

2) *เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย* 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจแบบคู่ขนาน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ใช้วัดก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.27- 0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.37- 0.62 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 แบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.30- 0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.36- 0.69 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 2) แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็ก ที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) *การประสานงานขอความอนุเคราะห์* ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานและจัดทำหนังสือถึงผู้บริหารของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย และขอความร่วมมือในการส่งครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมการวิจัย จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 22 แห่ง จำนวนครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 34 คน ซึ่งได้รับการตอบรับและให้ความร่วมมืออย่างดีจากเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมโครงการวิจัย ครบจำนวน 34 คน

2) *การดำเนินการประชุมชี้แจงครูผู้ดูแลเด็ก* ผู้วิจัยดำเนินการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจและแนวทางการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ให้กับครูผู้ดูแลเด็ก ทั้ง 34 คนและให้ทำแบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในวันเสาร์ที่ 5 กันยายน 2563 และร่วมกันกำหนดวันในการประชุมเพื่อซักถามพูดคุยถึงปัญหา สรุปผลในการใช้ชุดการเรียนรู้

3) การศึกษาและการใช้ชุดการเรียนรู้ ครูผู้ดูแลเด็กนำชุดการเรียนรู้ ไปศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการศึกษาและทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย จำนวน 4 สัปดาห์ ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ศึกษาหน่วยที่ 1 เรื่อง ความเป็นมา ความหมาย และความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

สัปดาห์ที่ 2 ศึกษาหน่วยที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบและขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

สัปดาห์ที่ 3 ศึกษาหน่วยที่ 3 เรื่อง การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

สัปดาห์ที่ 4 ศึกษาหน่วยที่ 4 เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย

4) การดำเนินการประชุมเพื่อสอบถามถึงปัญหา อุปสรรค และสรุปผลในการใช้ชุดการเรียนรู้ ดำเนินการประชุมครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสอบถามถึงการใช้ชุดการเรียนรู้ การให้ข้อเสนอแนะ และครูผู้ดูแลเด็กทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ รวมทั้งตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในวันที่เสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน 2563

1.3.4 ผลการวิจัย

1) ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ ส่วนที่ 2 แบบทดสอบก่อนเรียน ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยประกอบด้วยเนื้อหา 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2 องค์ประกอบและขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 4 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล และส่วนที่ 6 แบบทดสอบหลังเรียน ผลการทดสอบประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 83.17/82.78 ซึ่งมีค่าคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

2) ครูผู้ดูแลเด็กที่ใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, S.D = 0.34$)

2. อภิปรายผล

จากการวิจัย ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

2.1 ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล มีประสิทธิภาพ ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 83.17/82.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตชุดการเรียนรู้ดังกล่าว มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จัดลำดับขั้นตอนนำเสนออย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับระดับความรู้และประสบการณ์เดิมของครูผู้ดูแลเด็ก ออกแบบสื่อและเลือกรูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา เนื้อหาถูกต้อง ใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย มีคำชี้แจงและคำแนะนำวิธีการใช้อย่างละเอียด สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของนิพนธ์ ศุขปริดี (2545, น. 151) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า ต้องเป็นชุดการเรียนรู้ที่ผลิตได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาบทเรียน เหมาะสมและสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีสื่อหลากหลายสร้างความสนใจของผู้เรียนได้ดี มีคำชี้แจงและคำแนะนำวิธีการใช้อย่างละเอียด ชัดเจน ง่ายต่อการนำไปใช้ ดำเนินการผลิตอย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุงและทดสอบให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย และมีความคงทนถาวรต่อการใช้และสะดวกในการเก็บรักษา นอกจากนี้ก่อนการสร้างชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและทดสอบให้มีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551ก) คือเมื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว ได้นำชุดการเรียนรู้ไปทดสอบประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุงชุดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) กับครูผู้ดูแลเด็ก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 80.04/77.78 ซึ่งมีค่าคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งพบประเด็นปัญหาคือ เนื้อหามากเกินไป และคำชี้แจงรายละเอียดเยอะไม่ยากอ่าน และมีคำผิดบางคำ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุง สรุปรูปเนื้อหาให้มีความกระชับ และคำอธิบายในคำชี้แจง ระบุประเด็นสั้นๆ ให้เข้าใจได้ทันทีที่ไม่เยิ่นเย้อ และแก้ไขคำที่ผิด หลังจากนั้นนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) กับครูผู้ดูแลเด็ก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ได้ค่า E1/E2 เท่ากับ 81.75/79.67 ซึ่งมีค่าคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ 85/85 โดยได้ข้อเสนอแนะว่าในเรื่อง การจัดหน้าไม่ควรให้แน่นเกินไป ตัวอักษรเล็กเกินไป ไม่น่าอ่าน และควรเพิ่มภาพประกอบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุง การจัดหน้ากระดาษ เพิ่มขนาดตัวอักษร และภาพประกอบ ให้น่าสนใจ หลังจากนั้นก็ดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 โดยทดสอบประสิทธิภาพ

ภาคสาม (1:100) กับครูผู้ดูแลเด็ก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน E1/E2 เท่ากับ 83.17/82.78 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่มีกระบวนการและขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งพบว่าชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น ซาลินี สุริยนแปลงแสง (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สารการเรียนรู้ดนตรี องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ ผลการวิจัย พบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 85.55/84.10 ผ่านเกณฑ์ 80/80 สุภาภรณ์ ประยูรมหิศร (2556) ได้ทำการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการป้องกันการติดเชื้อสำหรับผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพ 93.60/90.50 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 และณัชชา ศรีวิชัยรัตน์ (2556) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ประสบการณ์สำคัญด้านสติปัญญาตามแนวคิดโฟร์แมทเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย พบว่าชุดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 81.52/77.56 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2.2 ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจหลังการใช้ชุดความรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล สูงกว่าก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นเรื่องที่ครูผู้ดูแลเด็กมีความสนใจ ครูสามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับเด็กปฐมวัย มีภาพประกอบน่าสนใจ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาชุดการเรียนรู้มีการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการพัฒนาอย่างเป็นระบบแบบแผน ส่งผลให้การเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านเช่น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2545, น. 98) ที่กล่าวถึงลักษณะของชุดการเรียนรู้ที่ดี ว่าเป็นชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาบทเรียน ระดับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีเนื้อหาถูกต้อง ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย มีสื่อหลากหลาย น่าสนใจ ถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการนำไปใช้ มีคำชี้แจงและคำแนะนำวิธีการใช้ จัดกิจกรรมเป็นไปตามลำดับ จูงใจผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และมีแบบฝึกหัดท้ายหน่วยพร้อมเฉลย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยพัฒนาชุด การเรียนรู้หลายเรื่อง ที่มีกระบวนการพัฒนาและดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพ เช่นงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ประยูรมหิศร (2556) ได้ทำการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการป้องกันการติดเชื้อสำหรับผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากและมากที่สุดว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการติดเชื้อและการป้องกันการติดเชื้อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น และได้รับประโยชน์จากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 96.70 เห็นด้วยมากและมากที่สุดว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเหมาะสมกับการนำไปศึกษาด้วยตนเอง ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี เสี่ยงงาม (2560) ที่ได้

ดำเนินการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการสำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการสำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของชาลินี สุรียนเปล่งแสง (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สารการเรียนรู้ดนตรี องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ พบว่าคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.3 ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ในภาพรวมและรายด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.34) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ตามเอกสารชุดการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความสนใจต่อการเรียนรู้ เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับความรู้ คำอธิบายและคำสั่งแบบฝึกหัดมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ครูผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในแต่ละชุดการเรียนรู้ และสามารถบริหารจัดการเวลาเรียน สถานที่เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่กระทบต่อการดูแลเด็กในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องชุดการเรียนรู้รายบุคคล ของชัยรงค์ พรหมวงศ์ (2551) ว่าชุดการเรียนรู้รายบุคคลเป็นชุดการเรียนรู้ที่จัดระบบเป็นขั้นตอน เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในแต่ละชุดการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถปรึกษาหารือกันระหว่างเรียนได้ ชุดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนอาจนำไปใช้เรียนที่บ้านได้ด้วย และสามารถประเมินและรู้ผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทันที นอกจากนี้สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ สุปราณี เสี่ยมงาม (2560) ได้ดำเนินการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการสำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การผลิตวารสารวิชาการ สำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ นุชนาฏ ฝ่องพุมิ และ รุ่งอรุณ พรเจริญ (2555) เรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ มีงานวิจัยของชาลินี สุรียนเปล่งแสง (2554) เรื่อง ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สารการเรียนรู้ดนตรี องค์ประกอบดนตรีด้านจังหวะ พบว่า ด้านเจตคติที่มีต่อชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17

จากผลการวิจัยดังกล่าว ยืนยันได้ว่า ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสำหรับผู้ดูแลเด็กปฐมวัย หรือผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยสามารถนำไปใช้เพื่อสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้

3. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์สำหรับผู้ที่จะพัฒนาหรือจะนำไปปรับใช้ตลอดจนแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 ก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องศึกษาแนวทาง และวิธีการใช้ เพื่อให้สามารถเข้าใจการใช้ชุดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน

3.1.2 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และต้องสังเกตอย่างต่อเนื่อง ครูจึงต้องศึกษา และสร้างความเข้าใจ เรื่องความสามารถทางอารมณ์ของเด็กในแต่ละด้าน ให้ชัดเจน จะทำให้การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาชุดการเรียนรู้ สำหรับครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูหรือผู้ดูแลเด็กสถานศึกษาต่างๆ ที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกด้าน

3.2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาชุดการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล เช่น การเรียนการสอนผ่านเว็บ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้แบบ MOOC เป็นต้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กนกกาญจน์ พิศนุย. (2554). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนทหารอากาศราชบำรุง จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2544). รายงานวิจัยการพัฒนาแบบ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย
อายุ 12-60 ปี. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวง
สาธารณสุข.
- _____. (2546). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรม
สุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2548). คู่มือเสริมสร้างไอคิวและอีคิวเด็กสำหรับครู/พี่เลี้ยง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. นนทบุรี:
สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2550). อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: สำนักส่งเสริมและพัฒนา
สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2557). คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัยสำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.
นนทบุรี: สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ และ
มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 -6 ปี.
กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญาพัชร พงษ์ข้างอยู่. (2560). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานต่อความฉลาดทาง
อารมณ์และการทางภาษาของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เกศมณี มูลปานันท์, ขนิษฐา พิศฉลาด และวรรณมา จำปาทิพย์ (2558). รูปแบบการส่งเสริมความฉลาดทาง
อารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัย
แม่ฟ้าหลวง.

- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2560). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์-จิตใจ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษาหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่10). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จตุพร กาญจนเลิศพรที. (2553). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อการปฐมนิเทศผู้ดูแลเด็กเรื่องบทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก สำหรับผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- จุไร พิมพ์วาปี. (2550). *ผลการจัดประสบการณ์บูรณาการกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย*. อุตรธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรธานี เขต2.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2540). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). *การสร้างชุดการสอน*. สืบค้นจาก <https://inno-sawake.blogspot.com/2008/07/3.html>.
- _____. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *การจัดการเรียนรู้แนวใหม่*. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้ง.
- ชาลินี สุริยนเปล่งแสง. (2554). *ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูปฐมวัย สารการเรียนรู้คนตรีองค์ประกอบ คนตรีด้านจังหวะ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ณัชชา ศรีวิชัยรัตน์. (2556). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ประสบการณ์สำคัญด้านสติปัญญาตามแนวคิดโฟร์แมท เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2551). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณัฐดา อนุกุล. (2549). *การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กที่เลี้ยงด้วยนมแม่และนมผสม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณัฐพล พรหมหนองค์. (2532). *เทคโนโลยีการสอนการออกแบบและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- _____. (2533). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- _____. (2555). *การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลา เรื่อง ระบบไฮดรอลิกส์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

- ดวงเดือน ศาสตร์ภักทร. (2552). การวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: สาขาวิชา-ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงพร พิทักษ์วงศ์. (2546). *การสร้างชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2542). ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา (*Emotional Intelligence and Education*). *วารสารพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*, 5(1), 19-35.
- ทัศนีย์ ดีเลิศ. (2551). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ในกิจกรรมศิลปะของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองโดยใช้รูปแบบไตรสิกขากับการจัดการเรียนรู้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้*. (วิทยานิพนธ์-ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, อยุธยา.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2546). *ความฉลาดทางอารมณ์จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: มติชน.
- _____. (2547). *จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติและปัญญา*. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ: มติชน.
- นพพล ธาระวาณิช. (2554). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนรายวิชา TRM 225 งานมัดคุเทศก์*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นพมาศ อึ้งพระ ธีระเวคิน. (2551). *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นวพร เรืองสมบัติ. (2553). *การสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์-ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นิพนธ์ สุขปรีดี. (2545). *นวัตกรรม เทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: นีลนาราการพิมพ์.
- นุชนาฏ ผ่องพุฒิ และรุ่งอรุณ พรเจริญ. (2555). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพฯ.
- บุญแก้ว ควรหาเวช. (2543). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา*. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินต์ติ้ง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญญลักษณ์ ตำนานจิตร์, สายสุดา ปันตระกูล และปริศนา มั่นเภา. (2560). *ปัจจัยเชิงเหตุด้านความฉลาดทางอารมณ์ จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องข้อพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- บุญมัน ธนาศุภวัฒน์. (2547). *จิตวิทยาองค์การ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ปัญญา คงอินทร์. (2557). *สภาพและแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กเล็กตามมาตรฐานการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- ปิยะนันท์ หิรัณย์โชทร. (2557). พัฒนาการและการเรียนรู้ทางอารมณ์-จิตใจของเด็กปฐมวัย. ใน *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 3). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2542). เจตโกศลหรือปรีชาทางอารมณ์. ใน *รวมบทความทางวิชาการอีคิว*. กรุงเทพฯ: เดสทอป.
- พระราชมรรณี (ประยูร ธรรมจิตโต). (2549). EQ ในแนวพุทธศาสนา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*, 5(1), 7-13.
- พัชรา เอี่ยมกิจการ. (2557). *พัฒนาการเด็กปฐมวัย รากแก้วแห่งชีวิต*. (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภิวัตน์การเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย 6 -8 พฤษภาคม 2557). กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.).
- พัชรี ผลโยธิน และอรุณี หรดา. (2557). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชรี ผลโยธิน. (2548). แนวคิดในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2552). รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2555). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2552). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธีร ออฟ เซอร์มิสท์.
- _____. (2561). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค. (2558). การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ ชั้น 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). (หน่วยที่ 6). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภณิดา ชัยปัญญา. (2541). *การวัดความพึงพอใจ*. กรุงเทพฯ: แสงอักษร.

- ระพินทร์ โพธิ์ศรี. (2545). *การวิจัยในชั้นเรียนสำหรับการจัดการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
 อุดรดิตต์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- รัตน์ บัสนธ์. (2562). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค-
 พับลิเคชั่น.
- รุ่งนภา ตั้งจิตระจริยกุล, วิชุดา กิจธรรม และจันทิณี ตั้งจิตระจริยกุล (2562). *การพัฒนารูปแบบ
 เครื่องช่วยความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ:
 สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลักษณะต์ เจริญชีพ. (2554). *การจัดประชุมและสัมมนาสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของ
 วิทยาลัยการอาชีพหลวงประธานราษฎร์นิกร จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-
 ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เลิศพร ภาระสกุล. (2559). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2555). *สุดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบครุมีอาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
 เพาเวอร์พริ้นท์.
- _____. (2557). *การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย*. ใน *ประมวลสาระชุด
 วิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). (หน่วยที่ 6). นนทบุรี: สาขาวิชา
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรภรณ์ สิงหเสน. (2557). *การปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ของครู
 ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี*.
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี,
 อุดรธานี.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2546). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิจิตร จันดาบุตรการ. (2561). *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา-
 มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิทยากร เชียงกุล. (2552). *จิตวิทยาวัยรุ่น: ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก*. กรุงเทพฯ:
 สายธาร.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลล. (2542). *วิสัยทัศน์ในองค์กร*. *วารสารการพยาบาล*, 1(1), 53-58.

- วีระวัฒน์ ปณินตามัย. (2542). *เชาวน์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และบุษบง ตันติวงศ์. (2559). *การประเมินอย่างไร้ใคร่ครวญต่อเด็กปฐมวัย: แนวคิดและการปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริโสภาคย์ บุรพาเดช. (2550). *จิตวิทยาธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันรามจิต และสถาบันราชานุกูล. (2550). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยการติดตามสถานการณ์ไอคิวและอีคิวของเด็กไทย (IQ/EQ Watch)*. กรุงเทพฯ: สถาบันรามจิต.
- สมทรัพย์ สุทธิ. (2555). *การจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี*. กรุงเทพฯ: แปลน ฟอว์ คิตส์.
- _____. (2560ก). *การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แปลน ฟอว์ คิตส์.
- _____. (2560ข). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสตูล. (2562). *รายงานข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสตูล ประจำปี 2563*. (เอกสารอัดสำเนา). ม.ป.ท.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2557). *ดูแลลูกอย่างไรในวัยอนุบาล*. กรุงเทพฯ: บิ๊กบูรี.
- สุคนธ์ สีนพพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- สุปราณี เสี่ยมงาม. (2560). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการผลิตวารสารวิชาการสำหรับบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุพรรณิ ประกอบคำ. (2555). *การพัฒนาครูดูแลเด็กด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลหนองแสน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุภาภรณ์ ประยูรมหิศร. (2556). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการป้องกันการติดเชื้อสำหรับผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- สุวรรณณี อำไพศรี. (2554). ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมาเรียลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). 19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อนันตชัย ศรีโคตร. (2549). *EQ+IQ = Best brain management for successful life* ชีวิตนี้ใช้ว่าจะมีดี แต่อย่างเดียว. กรุงเทพฯ: โหลทองมาสเตอร์พรีนท์.
- อนุชิต มโนรินทร์. (2560). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดบึงกาฬ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- อัญญา กุฎจอมศรี (2557). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการเรียนรู้ SMILE. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อรุณี หรดา. (2555). แนวการจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. (หน่วยที่ 2). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัจฉรา สุขอารมณ์. (2542). EQ กับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*, 5(1), 5.
- Bar-On, R. (2001). *Emotional Intelligence in Everyday Life: A Scientific inquiry*. New York: Psychology Press.
- Bar-On, R. and Parker, J. D. A. (Eds.). (2000). *The Handbook of Emotional Intelligence: Theory, Development, Assessment, and Application at Home, School, and in the Workplace*. San Francisco: Jossey-bass.
- Erikson, E. (1968). *Childhood and Society*. (2nd ed.). New York: Norton.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. (2nd ed.). New York: One Plus One Studio.
- _____. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. New York: Bantam books.
- _____. (2006). *Social Intelligence*. London: Hutchinson.
- Good, V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Gordon, A.M., & Williams-Browne, K. (1995). *Beginnings & Beyond*. (4th ed). New York: Delmar Publishers.

- Graves. (1997). An Exploratory Study of the Ways in Which Superintendents Emotional Intelligence to Address Conflict in Their Educational Organizations. *Dissertation Abstracts International*, 58(11), A-4137.
- Justice, M., & Espinoza, S. (2008). Emotional Intelligence and Beginning Teacher Candidates. *Education*, 127(4), 456-461. Retrieved <https://eric.ed.gov/?id=EJ790125>.
- Kaplan, Fran Beth. (2003). Educating the Emotions: Emotional Intelligence Training for Early Childhood Teachers and Caregivers. *Dissertation Abstracts International*, 63(10) A-3521.
- Kotler. (2003). *Marketing Management*. (11th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice –Hall.
- Proctor, K. J. (2003). Designing a Learning Activity Package (LAP). Retrieved from <http://www.xnet.rrc.mb.ca/proctor/B23-C203%20Applied%20Tech%20ll/lap2k.pdf>.
- Steffy, C. (2005). *The Use of Self Learning Packets to Provide Education to Nursing Staff in A long Term Care Facility Wilmington College*. Delaware.
- Valletutti, P. J. (1979). *Individualizing Educational Objectives and Programs: A Modular Approach*. English: University Park Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **ชื่อ – สกุล** ผู้ช่วยศาสตราจารย์นัยนา ยี่หะมะ
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ประสบการณ์ อาจารย์ประจำโปรแกรมศึกษาศาสตร์ศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 ประธานกรรมการหลักสูตร โปรแกรมศึกษาศาสตร์ศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2. **ชื่อ-สกุล** นางสาวนันทิยา ไทยสมบูรณ์
สถานที่ทำงาน โรงเรียนนิคมพัฒนาฝั่ง 6 อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล
วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
 แขนงวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ
 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาระดับปริญญาตรี
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏสงขลา
ตำแหน่ง รุ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
ประสบการณ์ ครูผู้สอนระดับปริญญาตรี

3. **ชื่อ-สกุล** นางเพ็ญศรี แซ่ลิ้ม
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านปากละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล
วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
 วิชาเอกปริญญาตรีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
 วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
ประสบการณ์ ครูสอนระดับปริญญาตรี
 อาจารย์พิเศษสอนหลักสูตรอนุปริญญา สาขาการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยชุมชนสตูล
 วิทยากรให้ความรู้ด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี

4. ชื่อ-สกุล นางสาวชนัญญา ไทยนิวัฒน์วิไล
- สถานที่ทำงาน วิทยาลัยชุมชนสตูล อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล
- วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ
- ประสบการณ์ อาจารย์ประจำหลักสูตร อนุปริญา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนสตูล
อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยชุมชนสตูล
5. ชื่อ-สกุล นางรัตนา หวังกุหลาบ
- สถานที่ทำงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควนไต่ะหลง อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล
- วุฒิการศึกษา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- ตำแหน่ง ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ประสบการณ์ ครูผู้ดูแลเด็กระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
วิทยากรให้ความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัย ครูและบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

ที่ อว. 0602.16(บ)193

11 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. โครงการวิทยานิพนธ์	จำนวน	1	ชุด
	2. แบบประเมินเครื่องมือวิจัย	จำนวน	3	ชุด

ด้วยนางเกษร ปะลาวัน นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอก ปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ชุดการเรียนรู้ สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาศาสตร์ ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือ วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจําหน่ายเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทรศัพท์ 0-25504-8505

โทรสาร 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 084-8981516

ภาคผนวก ข

การหาคุณภาพและการทดสอบประสิทธิภาพ
ชุดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

รายการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
4. ประโยชน์								
4.1 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
4.2 ชุดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
5. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้								
5.1 มีองค์ประกอบครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
5.2 สารระสำคัญถูกต้อง สอดคล้องกับจุดประสงค์ เหมาะสมกับวัยและเวลาเรียน ระบุพฤติกรรมที่ต้องการได้ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
5.3 กิจกรรมหลากหลาย กระตุ้นความสนใจ เวลาเหมาะสม สอดคล้องกับสาระ วัตถุประสงค์ และการประเมิน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
5.4 สื่อการเรียนรู้ น่าสนใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และวัยของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
5.5 การประเมินสอดคล้องกับเนื้อหาและ กิจกรรม ใช้เครื่องมือวัดได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
6. แบบประเมินพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย								
6.1 คำชี้แจงการประเมินชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
6.2 เกณฑ์การประเมินถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กิจกรรม และวัยของเด็ก	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	สอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรปรับเนื้อหาในหน่วยที่ 3 ให้ใกล้เคียง กับหน่วยอื่นๆ
2. ตรวจสอบการพิมพ์ให้ถูกต้อง
3. เลือกภาพประกอบ ให้สอดคล้องกับกิจกรรม

ผลการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ แบบรายบุคคล 1:1

ครูผู้ดูแล เด็ก คนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนรวม ระหว่างเรียน	คะแนนรวม หลังเรียน
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4		
	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม
	10	10	10	10	40	30
1	8	7	7	8	30	22
2	9	8	8	9	34	22
3	8	8	8	9	33	26
รวม	25	26	24	26	97	70
เฉลี่ย	8.34	8.67	8.00	8.67	32.34	23.67
เฉลี่ยร้อยละ					80.04	77.78
$E1/E2 = 80.04/77.78$						

ผลการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ แบบกลุ่ม 1:10

ครูผู้ดูแล เด็ก คนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนน รวม ระหว่าง เรียน	คะแนนรวม หลังเรียน
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4		
	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 40	คะแนนเต็ม 30
4	8	8	8	7	31	23
5	9	9	8	9	35	22
6	9	9	9	9	36	26
7	8	8	8	8	32	25
8	8	9	8	8	33	26
9	9	8	8	7	32	26
10	8	8	7	8	31	24
รวม	84	84	80	79	327	239
เฉลี่ย	8.4	8.4	8	7.9	32.7	23.9
เฉลี่ยร้อยละ					81.75	79.67
E1/E2 = 81.75/79.67						

ผลการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ แบบภาคสนาม 1:30

ครูผู้ดูแล เด็กคนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนรวม ระหว่างเรียน	คะแนนรวม หลังเรียน
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4		
	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 40	คะแนนเต็ม 30
1	8	9	8	8	33	28
2	8	8	8	9	33	27
3	9	9	9	9	36	28
4	9	8	8	9	34	27
5	8	9	8	8	33	28
6	8	9	8	8	33	27
7	9	8	8	8	33	28
8	8	9	7	9	33	27
9	9	9	9	8	35	28
10	9	8	9	9	35	26
11	9	9	9	10	37	25
12	8	9	9	8	34	26
13	9	8	8	9	34	24
14	9	8	8	9	34	23
15	9	9	7	9	34	23
16	9	7	8	9	33	23
17	9	8	9	8	34	25
18	8	8	8	9	33	23
19	9	8	8	8	33	22
20	9	8	9	9	35	24
21	8	8	8	9	33	23
22	8	8	8	8	32	23
23	8	8	8	9	33	22
24	8	9	8	9	34	23
25	9	8	7	9	33	24

ครูผู้ดูแล เด็กคนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนรวม ระหว่างเรียน	คะแนนรวม หลังเรียน
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4		
	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 10	คะแนนเต็ม 40	คะแนนเต็ม 30
26	9	7	8	7	31	24
27	9	8	8	6	31	24
28	8	8	8	9	31	23
29	8	8	7	9	30	25
30	8	7	8	8	31	22
รวม	256	247	243	252	998	745
เฉลี่ย	8.54	8.24	8.10	8.40	33.27	24.83
เฉลี่ยร้อยละ					83.17	82.78
E1/E2 = 83.17/82.78						

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพแบบทดสอบ
ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

ค่าดัชนีสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้

ข้อสอบ ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ข้อสอบเป็นความจำ
2	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ข้อสอบเป็นความจำ
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
6	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
9	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
11	0	+1	0	+1	+1	3	0.60	ตัวเลือกคำตอบอาจตอบได้หลาย คำตอบ
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
14	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
24	-1	+1	+1	+1	+1	4	0.60	

ข้อสอบ ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
27	-1	+1	+1	+1	+1	4	0.60	น่าจะไม่มีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละกิจกรรม (ผู้วิจัยปรับตามข้อเสนอแนะ)
28	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ควรลดเหลือ 30 ข้อ เพื่อไม่ให้กลุ่มตัวอย่างเบื่อในการทำ
- มีคำถามบางข้อ ที่คำตอบไม่น่าจะมีคำตอบเดียวที่ถูกต้อง เพราะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละประเด็น

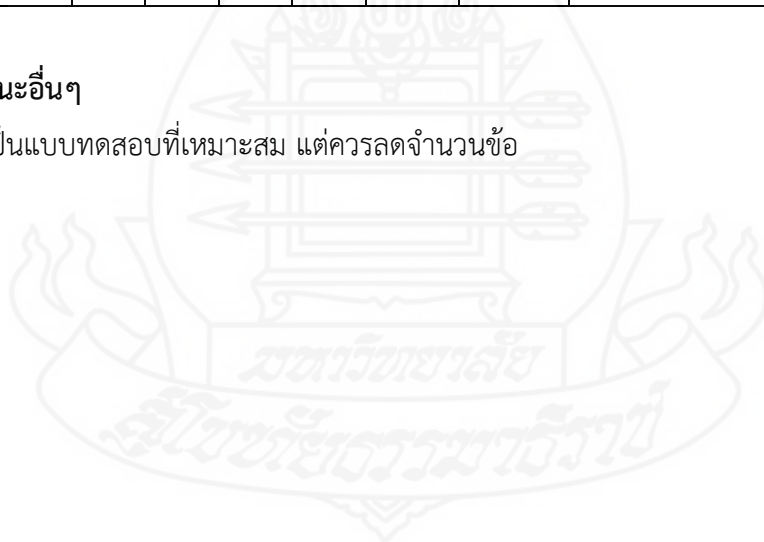
ค่าดัชนีสอดคล้องของแบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้

ข้อสอบ ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
1	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ข้อสอบเป็นความจำ
2	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ข้อสอบเป็นความจำ
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
6	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
11	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	
25	-1	+1	+1	+1	+1	3	0.60	

ข้อสอบ ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC	ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5			
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	
27	-1	+1	0	+1	+1	2	0.40	คำตอบน่าจะมีมากกว่า 1 ข้อ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ (ผู้วิจัยปรับตามข้อเสนอแนะ)
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	
33	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- เป็นแบบทดสอบที่เหมาะสม แต่ควรลดจำนวนข้อ

ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้

ข้อ ที่	จำนวนคนกลุ่มสูง ที่ตอบถูก (Ru)	จำนวนคนกลุ่มต่ำ ที่ตอบถูก (Rl)	ค่าความยาก ง่าย	อำนาจจำแนก	แปลผลคุณภาพ ของข้อสอบ
1	8	1	0.30	0.50	ใช้ได้
2	14	5	0.63	0.53	ใช้ได้
3	6	8	0.47	-0.31	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
4	10	2	0.40	0.51	ใช้ได้
5	10	6	0.53	0.41	ใช้ได้
6	9	3	0.40	0.40	ใช้ได้
7	13	6	0.63	0.40	ใช้ได้
8	10	3	0.43	0.47	ใช้ได้
9	9	4	0.43	0.43	ใช้ได้
10	12	5	0.57	0.42	ใช้ได้
11	6	11	0.57	-0.48	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
12	10	4	0.47	0.44	ใช้ได้
13	7	1	0.27	0.48	ใช้ได้
14	9	3	0.40	0.44	ใช้ได้
15	12	5	0.57	0.48	ใช้ได้
16	12	5	0.57	0.47	ใช้ได้
17	8	11	0.63	-0.22	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
18	11	2	0.43	0.42	ใช้ได้
19	11	3	0.47	0.51	ใช้ได้
20	12	4	0.53	0.44	ใช้ได้
21	12	6	0.60	0.44	ใช้ได้
22	11	5	0.53	0.38	ใช้ได้
23	8	2	0.33	0.40	ใช้ได้
24	13	7	0.67	0.38	ใช้ได้
25	6	8	0.47	-0.05	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
26	14	6	0.67	0.44	ใช้ได้
27	10	5	0.50	0.37	ใช้ได้
28	9	3	0.40	0.41	ใช้ได้

ข้อ ที่	จำนวนคนกลุ่มสูง ที่ตอบถูก (Ru)	จำนวนคนกลุ่มต่ำ ที่ตอบถูก (RL)	ค่าความยาก ง่าย	อำนาจจำแนก	แปลผลคุณภาพ ของข้อสอบ
29	10	2	0.40	0.39	ใช้ได้
30	11	6	0.57	0.46	ใช้ได้
31	11	4	0.50	0.45	ใช้ได้
32	11	2	0.43	0.62	ใช้ได้
33	8	3	0.40	0.38	ใช้ได้
34	12	5	0.57	0.47	ใช้ได้
35	12	4	0.53	0.46	ใช้ได้
ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89					

ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้

ข้อที่	จำนวนคนกลุ่มสูง ที่ตอบถูก (Ru)	จำนวนคนกลุ่มต่ำ ที่ตอบถูก (Rl)	ความยากง่าย $0.2 < p < 0.8$	อำนาจจำแนก $r > 0.2$	แปลผลคุณภาพของ ข้อสอบ
1	8	2	0.33	0.46	ใช้ได้
2	12	5	0.57	0.46	ใช้ได้
3	10	6	0.53	0.13	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
4	9	4	0.43	0.43	ใช้ได้
5	10	6	0.53	0.41	ใช้ได้
6	10	2	0.40	0.42	ใช้ได้
7	13	6	0.63	0.42	ใช้ได้
8	10	3	0.43	0.47	ใช้ได้
9	9	4	0.43	0.47	ใช้ได้
10	12	6	0.60	0.39	ใช้ได้
11	6	12	0.60	-0.56	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
12	9	3	0.40	0.39	ใช้ได้
13	7	2	0.30	0.47	ใช้ได้
14	10	2	0.40	0.45	ใช้ได้
15	11	6	0.57	0.47	ใช้ได้
16	11	6	0.57	0.47	ใช้ได้
17	9	10	0.63	-0.21	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
18	9	3	0.40	0.38	ใช้ได้
19	10	5	0.50	0.46	ใช้ได้
20	11	5	0.53	0.43	ใช้ได้
21	13	6	0.63	0.40	ใช้ได้
22	10	5	0.50	0.38	ใช้ได้
23	8	2	0.33	0.46	ใช้ได้

ข้อที่	จำนวนคนกลุ่มสูง ที่ตอบถูก (Ru)	จำนวนคนกลุ่มต่ำ ที่ตอบถูก (Rl)	ความยากง่าย $0.2 < p < 0.8$	อำนาจจำแนก $r > 0.2$	แปลผลคุณภาพของ ข้อสอบ
24	13	8	0.70	0.38	ใช้ได้
25	11	5	0.53	0.36	ใช้ได้
26	11	4	0.50	0.42	ใช้ได้
27	12	6	0.60	0.46	ใช้ได้
28	9	1	0.33	0.52	ใช้ได้
29	10	2	0.40	0.40	ใช้ได้
30	12	5	0.57	0.50	ใช้ได้
31	11	3	0.47	0.49	ใช้ได้
32	13	4	0.57	0.59	ใช้ได้
33	7	6	0.43	-0.04	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
34	11	1	0.40	0.69	ใช้ได้
35	11	5	0.53	0.40	ใช้ได้
ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90					

ตัวอย่าง

แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

- วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินความรู้เดิมของครูผู้ดูแลเด็ก ก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้
เรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล
- คำชี้แจง : อ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ×
ลงในกระดาษคำตอบ
-

1. คำในภาษาอังกฤษข้อใดที่ไม่ใช่ความหมายเดียวกับความฉลาดทางอารมณ์
 - ก. Emotional Intelligence
 - ข. Emotional Ability
 - ค. Adversity Quotient
 - ง. Interpersonal Intelligence
 - จ. Emotional Quotient
2. นักจิตวิทยาท่านใดได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ เป็นครั้งแรก
 - ก. ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer)
 - ข. เดเนียล โกลแมนด์ (Daniel Goleman)
 - ค. จีน เปียเจท์ (Jean Piaget)
 - ง. บาร์ออน (Bar-On)
 - จ. ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

3. ข้อใดคือความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
- ก. สมรรถนะรวมทั้งทักษะต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการเผชิญปัญหาตลอดทั้งอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต
 - ข. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
 - ค. ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถบริหารจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
 - ง. ความสามารถในการรับรู้เข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้จักจัดการควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
 - จ. ถูกทุกข้อ
4. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์
- ก. พุดเก่ง
 - ข. เข้าใจตนเอง
 - ค. เข้าใจผู้อื่น
 - ง. ภูมิใจในตนเอง
 - จ. สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี
5. ใครคือบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงที่สุด
- ก. สุมาลีเป็นคนที่มีความเชื่อมั่น แสดงความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมา ชอบวิพากษ์วิจารณ์แนะนำผู้อื่น
 - ข. ชมพูนุช เป็นคนเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นได้รวดเร็ว ชอบสั่งสอน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
 - ค. ปกักร เป็นคนยิ้มง่ายอารมณ์ดี มีนิสัยอดทนอดกลั้น สามารถปรับตัวต่อปัญหาได้อย่างเหมาะสม
 - ง. จิรวุฑ เป็นคนที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน มีความมุ่งมั่นพยายามไม่ชอบแสดงออก
 - จ. จิรภา เป็นคนร่าเริง สนุกสนาน โกรธง่าย หายเร็ว

6. ข้อใด**ไม่เป็น**องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

- ก. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
- ข. ความสามารถที่จะเข้าใจสังคม
- ค. การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
- ง. ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
- จ. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

7. ประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ข้อใด **ไม่ถูกต้อง**

- ก. ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะทำให้เรียนหนังสือได้ดี มีสมาธิในการเรียน
- ข. ครอบครัวที่มีความสุขเพราะสมาชิกในครอบครัวมีความฉลาดทางอารมณ์
- ค. คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีเพื่อนมาก
- ง. คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะได้รับความร่วมมือจากผู้อื่น
- จ. คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีความมั่นใจในตัวเองสูง

8. คำพูดใดที่แสดงถึงลักษณะคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์

- ก. “ฉันรู้สึกเสียใจมาก”
- ข. “ฉันรู้สึกว่าเขาเป็นคนทำ”
- ค. “ฉันรู้สึกอิจฉาที่เขาได้รางวัล”
- ง. “คุณทำให้ฉันรู้สึกแย่”
- จ. “คุณทำให้ฉันรู้สึกอิจฉา”

9. หากครูจะฝึกเด็กให้เป็นคนกล้าแสดงออก ข้อใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**

- ก. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสได้เล่นกับเพื่อนมากขึ้น
- ข. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้กล่าวถึงข้อดีของผู้อื่น
- ค. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของตนเอง
- ง. หากเด็กมีเรื่องคับข้องใจ ครูควรให้โอกาสเด็กได้แสดงความรู้สึกที่แท้จริง
- จ. ครูฝึกเด็กไม่ให้ปฏิเสธบุคคลอื่นเพราะจะไม่มีคนรัก

10. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ข้อใด **ไม่ถูกต้อง**
- ก. ครูณีสังเกตเห็นว่าดารามีเรื่องกังวลใจ
 - ข. ครูณีคิดสงสารและบอกดาราว่ามีอะไรไม่สบายใจบอกเพื่อนได้นะ
 - ค. ตรีดาว บอกครูณีว่า วันนี้สงสัยดาราทะเลาะกับแฟน หน้าบูดเหมือนหมี่กินผึ่ง
 - ง. เกษรา ไม่โกรธดาราที่ตัวเองทักแล้วดาราไม่ตอบ เพราะคิดว่าดารากำลังไม่สบายใจ
 - จ. มาลี ให้สมุดจดงานกับดารา เพราะสังเกตเห็นว่า ดารานั่งเหม่อลอยไม่จดงานที่ครูสั่ง

ตัวอย่าง
แบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้
เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กหลังศึกษาชุดการเรียนรู้
เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

คำชี้แจง : อ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ×
ลงในกระดาษคำตอบ

1. คำในภาษาอังกฤษข้อใดที่ ไม่ใช่ ความหมายเดียวกับความฉลาดทางอารมณ์
 - ก. Emotional Intelligence
 - ข. Emotional Ability
 - ค. Emotional Literacy
 - ง. Emotional Multiple
 - จ. Emotional Quotient
2. นักจิตวิทยาท่านใดได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่ปี 1995
 - ก. ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer)
 - ข. เดเนียล โกลแมนด์ (Daniel Goleman)
 - ค. จีน เพียเจท์ (Jean Piaget)
 - ง. บาร์ออน (Bar-On)
 - จ. ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

3. ข้อใดกล่าวถึงความหมาย “ความฉลาดทางอารมณ์” ได้สมบูรณ์ที่สุด
- ความสามารถในการรู้จักอารมณ์ตนเอง และทักษะทางสังคม
 - ความสามารถในการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
 - ความสามารถในการรู้จักอารมณ์ตนเอง และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ตนเอง และ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ดี
 - ความสามารถในการรับรู้เข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้จักจัดการควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม และสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
4. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์
- เข้าใจตนเอง
 - เห็นใจผู้อื่น
 - ภูมิใจในตนเอง
 - เข้าใจผู้อื่น
 - สนใจเรื่องราวผู้อื่น
5. ใครคือบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด
- สุมาลีเป็นคนตรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย ชอบวิพากษ์
 - ชมพูช เป็นคนเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ชอบสั่งสอนผู้อื่น
 - ปัทมกร เป็นคนยิ้มง่ายอารมณ์ดี สามารถปรับตัวต่อปัญหาได้อย่างเหมาะสม
 - จิรวุฑฒ เป็นคนที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ไม่ชอบแสดงออก
 - จิรวุฑฒ เป็นคนร่าเริง โกรธง่าย หายเร็ว
6. ข้อใด ไม่เป็น องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
- การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
 - ความสามารถในการพูดโน้มน้าวผู้อื่น
 - ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

7. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ ได้ถูกต้อง
- คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีความมุ่งมั่นในการเรียนเพื่อชนะผู้อื่น
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีความฉลาดในทุกด้าน
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีความเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธผู้อื่น
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะสามารถ รับความกดดันได้ ไม่เครียดมาก
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีความ มั่นใจในตัวเองสูง
8. คำพูดใดที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อความรู้สึกของตนเองมากกว่าจะกล่าวโทษผู้อื่น หรือสถานการณ์
- “ฉันรู้สึกทนไม่ได้”
 - “ฉันรู้สึกอิจฉาที่เขาได้รางวัล”
 - “คุณนี่ไม่ได้เรื่องจริงๆ”
 - “ฉันจะทำอย่างไรกับคุณดี”
 - “คุณทำอะไรเหมือนคนขาดสติ”
9. การปรับเปลี่ยนระดับพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกมาเป็นการกล้าแสดงออก ในข้อใดกล่าว **ไม่ถูกต้อง**
- ไม่ควรปฏิเสธบุคคลอื่น
 - พยายามพบปะผู้คนต่างๆ ให้มากขึ้น
 - แสดงความรู้สึกที่แท้จริง อย่างเหมาะสม
 - ไม่กล่าวถึงข้อบกพร่องของผู้อื่น กล่าวถึงเฉพาะข้อดีของผู้อื่น
 - ใช้คำพูดที่ชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของตนเอง
10. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ข้อใด **ไม่ถูกต้อง**
- มาณีสังเกตเห็นว่านารากำลังไม่สบายใจ
 - มาณีบอกนาราว่ามีอะไรไม่สบายใจบอกเพื่อนได้นะ
 - ตรีดาวบอกมาณีว่า วันนี้สงสัยดาราทะเลาะกับแฟน หน้าบอบุญไม่รับ
 - เกษราไม่โกรธดาราที่ตัวเองทักแล้วดาราไม่ตอบเพราะคิดว่าดาราทะเลาะกับเพื่อนไม่เห็นหรือไม่ได้ยิน
 - มาลี ให้สมุดจดงานกับดารา เพราะสังเกตเห็นว่า ดารายังไม่จดงานที่ครูสั่ง

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกล

**ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็ก
ต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล**

รายการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1. ด้านคำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้								
1.1 คำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสม สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
1.2 ภาษาเหมาะสมเข้าใจง่าย ขนาด ตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
1.3 อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้และการ ใช้ได้ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย								
2.1 รูปเล่มสวยงาม น่าสนใจ สะดวกต่อ การนำไปใช้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2.2 เนื้อหาสาระมีความเหมาะสม ความ ยากง่ายพอเหมาะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาสาระ เหมาะสม เป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2.4 คำอธิบายเนื้อหา และคำสั่งของ แบบฝึกหัดมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2.5 รูปภาพประกอบเหมาะสมกับ เนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2.6 เนื้อหาสาระครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
2.7 แบบฝึกหัดเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
3. การใช้ชุดการเรียนรู้								
3.1 ชุดการเรียนรู้สามารถศึกษาได้ด้วย ตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
3.2 การเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สามารถ เข้าใจได้ง่ายและเร็วขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

รายการประเมิน	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ΣR	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
3.3 มีความสะดวกในการใช้ชุดการเรียนรู้ ทั้งด้านเวลาและสถานที่	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
4. ประโยชน์								
4.1 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
4.2 ชุดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็ก
ต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

สถิติที่ใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค

Reliability

Scale : ALL VARIABLES

Cass Processing Summary

	N	%
Cases Valid	34	100.00
Excluded ^a	0	.0
Total	34	100.00

a.Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.912	15

แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้
เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

คำชี้แจง แบบประเมินฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้					
1.1 คำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสม สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้					
1.2 ภาษาเหมาะสมเข้าใจง่าย ขนาดตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน					
1.3 อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้และการใช้สื่อชัดเจน					
2.เอกสารชุดการเรียนรู้เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย					
2.1 รูปเล่มสวยงาม น่าสนใจ สะดวกต่อการนำไปใช้					
2.2 เนื้อหาสาระ มีความยากง่ายพอเหมาะ					
2.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาสาระเหมาะสม เป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้					
2.4 คำอธิบายและคำสั่งของเนื้อหาแบบฝึกหัดมีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
2.5 รูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา					
2.6 เนื้อหาสาระครบถ้วน					

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.7 แบบฝึกหัดเหมาะสม					
3.การใช้ชุดการเรียนรู้					
3.1 ชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสม ความยากง่ายพอเหมาะ					
3.2 การเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจได้ง่ายและเร็วขึ้น					
3.3 มีความสะดวกในการใช้ชุดการเรียนรู้ ทั้งด้านเวลาและสถานที่					
4.ประโยชน์					
4.1 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง					
4.2 ชุดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้					

ผู้ประเมิน.....
 (.....)
/...../.....

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ข้อมูลในการหาค่า t-test

คนที่	คะแนนสอบก่อนใช้ ชุดการเรียนรู้	คะแนนสอบหลังใช้ ชุดการเรียนรู้	ผลต่าง (D)	ผลต่าง D ²
1	17	27	10	100
2	18	25	7	49
3	19	25	6	36
4	20	27	7	49
5	21	28	7	49
6	18	26	8	64
7	15	22	7	49
8	21	27	6	36
9	18	25	7	49
10	19	27	8	64
11	19	26	7	49
12	14	25	11	121
13	19	26	7	49
14	19	27	8	64
15	18	26	8	64
16	20	27	7	49
17	18	24	6	36
18	14	23	9	81
19	21	28	7	49
20	19	26	7	49
21	20	28	8	64
22	18	27	9	81
23	20	28	8	64
24	21	29	8	64
25	19	26	7	49
26	20	28	8	81

คนที่	คะแนนสอบก่อนใช้ ชุดการเรียนรู้	คะแนนสอบหลังใช้ ชุดการเรียนรู้	ผลต่าง (D)	ผลต่าง D^2
27	18	27	9	81
28	12	23	11	121
29	18	27	9	81
30	21	28	7	49
31	17	22	5	25
32	19	27	8	64
33	21	28	7	49
34	20	26	6	36
รวม	631	891	260	2,048

ผลการวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test Dependent)

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	หลังเรียน	26.2059	34	1.77	.30
	ก่อนเรียน	18.5588	34	2.16	.37

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	หลังเรียน & ก่อนเรียน	34	.79	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
หลังเรียน-ก่อนเรียน	7.65	1.35	.23	7.18	8.12	33.13	33	.000

ข้อมูลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล รายชื่อ

คนที่	ข้อ 1.1	ข้อ 1.2	ข้อ 1.3	รวม ข้อ 1	ข้อ 2.1	ข้อ 2.2	ข้อ 2.3	ข้อ 2.4	ข้อ 2.5	ข้อ 2.6	ข้อ 2.7	รวม ข้อ 2	ข้อ 3.1	ข้อ 3.2	ข้อ 3.3	รวม ข้อ 3	ข้อ 4.1	ข้อ 4.2	รวม ข้อ 4	รวม
1	4	5	4	4.33	4	5	5	4	4	5	4	4.43	5	5	4	4.67	5	5	5.00	4.53
2	4	5	4	4.33	4	4	5	5	4	5	5	4.57	4	4	3	3.67	4	4	4.00	4.27
3	4	4	5	4.33	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.87
4	4	4	5	4.33	5	4	4	5	4	4	4	4.29	4	4	4	4.00	4	5	4.50	4.27
5	4	5	5	4.67	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.93
6	4	4	5	4.33	4	4	4	4	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00	5	5	5.00	4.20
7	4	4	4	4.00	5	4	4	4	4	4	4	4.14	4	4	4	4.00	4	5	4.50	4.13
8	5	5	5	5.00	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	5.00
9	5	5	5	5.00	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	4	4.50	4.93
10	4	4	4	4.00	5	4	5	5	4	5	5	4.71	4	4	4	4.00	4	4	4.00	4.33
11	4	5	4	4.33	4	4	5	5	4	5	5	4.57	4	4	3	3.67	4	4	4.00	4.27
12	5	4	5	4.67	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.93
13	4	4	5	4.33	5	4	4	5	4	4	4	4.29	4	4	4	4.00	4	5	4.50	4.27
14	5	5	5	5.00	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	5.00

ข้อมูลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล รายชื่อ

คนที่	ข้อ 1.1	ข้อ 1.2	ข้อ 1.3	รวมข้อ 1	ข้อ 2.1	ข้อ 2.2	ข้อ 2.3	ข้อ 2.4	ข้อ 2.5	ข้อ 2.6	ข้อ 2.7	รวมข้อ 2	ข้อ 3.1	ข้อ 3.2	ข้อ 3.3	รวมข้อ 3	ข้อ 4.1	ข้อ 4.2	รวมข้อ 4	รวม
15	4	4	5	4.33	4	4	4	4	4	4	4	4.00	4	5	4	4.33	5	5	5.00	4.27
16	4	4	4	4.00	5	4	4	4	4	4	4	4.14	4	4	4	4.00	4	5	4.50	4.13
17	4	5	5	4.67	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.93
18	5	4	5	4.67	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	4	4.50	4.87
19	4	4	5	4.33	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.87
20	4	4	5	4.33	4	4	4	4	4	4	4	4.00	4	5	4	4.33	5	5	5.00	4.27
21	4	4	4	4.00	5	4	4	4	4	4	4	4.14	4	4	4	4.00	4	5	4.50	4.13
22	5	4	5	4.67	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.93
23	5	5	5	5.00	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	4	4.50	4.93
24	4	5	4	4.33	5	4	5	5	4	5	5	4.71	4	5	4	4.33	4	4	4.00	4.47
25	4	5	4	4.33	4	4	5	5	4	5	5	4.57	4	4	3	3.67	4	4	4.00	4.27
26	5	5	5	5.00	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	5.00
27	4	4	5	4.33	5	4	4	5	4	4	4	4.29	4	5	4	4.33	4	5	4.50	4.33
28	4	5	4	4.33	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.87

ข้อมูลการตอบแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล รายชื่อ

คนที่	ข้อ 1.1	ข้อ 1.2	ข้อ 1.3	รวมข้อ 1	ข้อ 2.1	ข้อ 2.2	ข้อ 2.3	ข้อ 2.4	ข้อ 2.5	ข้อ 2.6	ข้อ 2.7	รวมข้อ 2	ข้อ 3.1	ข้อ 3.2	ข้อ 3.3	รวมข้อ 3	ข้อ 4.1	ข้อ 4.2	รวมข้อ 4	รวม
29	4	4	4	4.00	4	4	4	4	4	4	4	4.00	4	5	4	4.33	5	5	5.00	4.20
30	5	5	4	4.67	5	5	4	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	4.93
31	4	4	3	3.67	4	4	4	4	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00	5	5	5.00	4.07
32	4	4	4	4.00	5	5	4	4	4	4	4	4.14	4	4	4	4.00	4	5	4.50	4.13
33	5	5	5	5.00	5	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	5	5.00	5.00
34	5	5	4	4.67	4	5	5	5	5	5	5	5.00	5	5	5	5.00	5	4	4.50	4.87
รวม	4.32	4.47	4.53	4.44	4.59	4.62	4.59	4.71	4.47	4.65	4.62	4.61	4.50	4.65	4.41	4.51	4.68	4.74	4.70	4.57

ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อชุดการเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ประเด็นความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้			
1.1 คำชี้แจงของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่ายสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.32	0.48	มาก
1.2 ภาษาเหมาะสมเข้าใจง่าย ขนาดตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน	4.47	0.51	มาก
1.3 อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้และการใช้ได้ชัดเจน	4.53	0.56	มากที่สุด
รวม	4.44	0.36	มาก
2. เอกสารชุดการเรียนรู้เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย			
2.1 รูปเล่มสวยงาม น่าสนใจ สะดวกต่อการนำไปใช้	4.59	0.50	มากที่สุด
2.2 เนื้อหาสาระ มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.62	0.49	มากที่สุด
2.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาสาระเหมาะสม เป็นไปตามขั้นตอนการเรียนรู้	4.59	0.50	มากที่สุด
2.4 คำอธิบายและคำสั่งของเนื้อหา แบบฝึกหัดมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.71	0.46	มากที่สุด
2.5 รูปภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	4.47	0.51	มาก
2.6 เนื้อหาสาระครบถ้วน	4.65	0.49	มากที่สุด
2.7 แบบฝึกหัดเหมาะสม	4.62	0.49	มากที่สุด
รวม	4.61	0.38	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ชุดการเรียนรู้			
3.1 ชุดการเรียนรู้มีความ เหมาะสม ความยากง่ายพอเหมาะ	4.50	0.51	มาก
3.2 การเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจได้ง่ายและเร็วขึ้น	4.65	0.49	มากที่สุด
3.3 มีความสะดวกในการใช้ชุดการเรียนรู้ ทั้งด้านเวลาและสถานที่	4.41	0.66	มาก
รวม	4.51	0.51	มากที่สุด
4. ด้านประโยชน์			
4.1 ชุดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	4.68	0.48	มากที่สุด
4.2 ชุดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.74	0.45	มากที่สุด
รวม	4.70	0.51	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.57	0.34	มากที่สุด

ภาคผนวก ฉ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย

นางเกษร ปะลาวัน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 1 คำชี้แจง	147
เรื่องการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล	148
ส่วนที่ 2 แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้	150
แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล	151
ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้	160
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	
การเรียนรู้ประจำหน่วย	
หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์	161
1.1 ความเป็นมาของความฉลาดทางอารมณ์	163
1.2 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์	165
1.3 ประโยชน์และความสำคัญของความฉลาดทาง อารมณ์	167
แบบทดสอบท้ายหน่วย	171
เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย	173
การเรียนรู้ประจำหน่วย	
หน่วยที่ 2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	174
องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	177
แบบทดสอบท้ายหน่วย	186
เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย	189

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
การเรียนรู้ประจำหน่วย	
หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	190
3.1 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	192
3.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	193
รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	198
- การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาด ทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของ เด็กปฐมวัย	202
- การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาด ทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจ ความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย	204
- การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาด ทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ ตนเองของเด็กปฐมวัย	207
- การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาด ทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของ เด็กปฐมวัย	210
แบบทดสอบท้ายหน่วย	212
เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย	216
การเรียนรู้ประจำหน่วย	
หน่วยที่ 4 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ปฐมวัย	217
4.1 การสังเกตพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย	219

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
4.2 วิธีและเครื่องมือประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	220
4.3 แนวทางการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	226
แบบทดสอบท้ายหน่วย	228
เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย	231
ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสตูล	232
- แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง	233
- แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น	235
- แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง	238
- แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	240
ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมิน ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล	244
- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล	245

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 6 แบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้	248
แบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดสตูล	249

คำนำ

ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็กเพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ครูผู้ดูแลเด็กสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง เรื่องการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 2 แบบประเมินตนเองก่อนการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 6 แบบประเมินตนเองหลังการเรียนรู้

ผู้จัดทำหวังว่าชุดการเรียนรู้นี้จะช่วยให้ครูผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล ได้ใช้เพื่อพัฒนาความรู้ของครูด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และนำความรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในชั้นเรียน ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หากมีข้อบกพร่องในชุดการเรียนรู้นี้ กรุณาแจ้งต่อผู้จัดทำด้วย ทั้งนี้เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เกษร ปลายวัน

ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

ส่วนที่ 1

คำชี้แจง

เรื่อง การใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก
เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก
ปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

**คำชี้แจง เรื่องการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทาง
อารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดสตูล**

1. ลักษณะของชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ครูผู้ดูแลเด็กสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง เรื่องการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของ เด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 5 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 6 แบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาชุดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ชุดการเรียนรู้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล เป็นชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลาเรียน อันจะส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถพัฒนาความรู้ด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้ตามศักยภาพ และนำความรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ขั้นตอนการเรียนรู้และนำไปใช้

3.1 ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุม รับฟังการชี้แจงเรื่องการใช้ชุดการเรียนรู้ ศึกษาแนวทางการเรียนรู้และการนำไปใช้

3.2 ครูผู้ดูแลเด็กดำเนินการทดสอบก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้

3.3 ครูผู้ดูแลเด็กนำชุดการเรียนรู้ไปศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 4 หน่วย โดยดำเนินการดังนี้

หน่วยที่ 1 ศึกษาแผนการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ 1 เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย แล้วตรวจคำตอบจากเฉลย

หน่วยที่ 2 ศึกษาแผนการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบและขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย แล้วตรวจคำตอบจากเฉลย

หน่วยที่ 3 ศึกษาแผนการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ 3 เรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย แล้วตรวจคำตอบจากเฉลย

หน่วยที่ 4 ศึกษาแผนการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ 4 เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย แล้วตรวจคำตอบจากเฉลย

3.4 ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุม อภิปรายแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ และตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อชุดความรู้ เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 2

แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินความรู้เดิมของครูผู้ดูแลเด็ก ก่อนใช้ชุดการเรียนรู้
เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

คำชี้แจง : อ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยทำเครื่องหมาย × ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. คำในภาษาอังกฤษข้อใดที่ไม่ใช่ความหมายเดียวกับความฉลาดทางอารมณ์
 - ก. Emotional Intelligence
 - ข. Emotional Ability
 - ค. Adversity Quotient
 - ง. Interpersonal Intelligence
 - จ. Emotional Quotient

2. นักจิตวิทยาท่านใดได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ เป็นครั้งแรก
 - ก. ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer)
 - ข. เดเนียล โกลแมนด์ (Daniel Goleman)
 - ค. จีน เปียเจท์ (Jean Piaget)
 - ง. บาร์ออน (Bar-On)
 - จ. ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

3. ข้อใดคือความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

- ก. สมรรถนะรวมทั้งทักษะต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการเผชิญปัญหาตลอดทั้งอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต
- ข. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- ค. ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถบริหารจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
- ง. ความสามารถในการรับรู้เข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้จักจัดการควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
- จ. ถูกทุกข้อ

4. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์

- ก. พุดเก่ง
- ข. เข้าใจตนเอง
- ค. เข้าใจผู้อื่น
- ง. ภูมิใจในตนเอง
- จ. สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี

5. ใครคือบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงที่สุด

- ก. สุมาลีเป็นคนที่มีความเชื่อมั่น แสดงความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมา ชอบวิพากษ์วิจารณ์แนะนำผู้อื่น
- ข. ชมพูนุช เป็นคนที่เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นได้รวดเร็ว ชอบสั่งสอน ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
- ค. ปกักร เป็นคนยิ้มง่ายอารมณ์ดี มีนิสัยอดทนอดกลั้น สามารถปรับตัวต่อปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- ง. จิรวุฑ เป็นคนที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน มีความมุ่งมั่นพยายามไม่ชอบแสดงออก
- จ. จิรภา เป็นคนร่าเริง สนุกสนาน โกรธง่าย หายเร็ว

6. ข้อใด**ไม่เป็น**องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

- ก. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
- ข. ความสามารถที่จะเข้าใจสังคม
- ค. การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
- ง. ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
- จ. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

7. ประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ข้อใด **ไม่ถูกต้อง**

- ก. ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะทำให้เรียนหนังสือได้ดี มีสมาธิในการเรียน
- ข. ครอบครัวที่มีความสุขเพราะสมาชิกในครอบครัวมีความฉลาดทางอารมณ์
- ค. คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีเพื่อนมาก
- ง. คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะได้รับความร่วมมือจากผู้อื่น
- จ. คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีความมั่นใจในตัวเองสูง

8. คำพูดใดที่แสดงถึงลักษณะคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์

- ก. “ฉันรู้สึกเสียใจมาก”
- ข. “ฉันรู้สึกว่าเขาเป็นคนทำ”
- ค. “ฉันรู้สึกอิจฉาที่เขาได้รางวัล”
- ง. “คุณทำให้ฉันรู้สึกแย่”
- จ. “คุณทำให้ฉันรู้สึกอิจฉา”

9. หากครูจะฝึกเด็กให้เป็นคนกล้าแสดงออก ข้อใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**

- ก. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสได้เล่นกับเพื่อนมากขึ้น
- ข. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้กล่าวถึงข้อดีของผู้อื่น
- ค. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของตนเอง
- ง. หากเด็กมีเรื่องคับข้องใจ ครูควรให้โอกาสเด็กได้แสดงความรู้สึกที่แท้จริง
- จ. ครูฝึกเด็กไม่ให้ปฏิเสธบุคคลอื่นเพราะจะไม่มีคนรัก

10. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ข้อใด**ไม่ถูกต้อง**
- กรณีสังเกตเห็นว่าดารามีเรื่องกังวลใจ
 - กรณีคิดสงสัยและบอกดาราราวว่ามีอะไรไม่สบายใจบอกเพื่อนได้นะ
 - ตรีดาว บอกกรณีว่า วันนี้สงสัยดาราทะเลาะกับแฟน หน้าบูดเหมือนหมิงกิ้ง
 - เกษรา ไม่โกรธดาราที่ตัวเองทักแล้วดาราไม่ตอบ เพราะคิดว่าดารากำลังไม่สบายใจ
 - มาลี ให้สมุดจดงานกับดารา เพราะสังเกตเห็นว่า ดารานั่งเหม่อลอยไม่จดงานที่ครูสั่ง
11. การกระทำของบุคคลใด **ไม่รู้จักอารมณ์**ของตนเอง
- นิดาโกรธเพื่อนจึงต่อว่าเพื่อนและกล่าวคำขอโทษเมื่อหายโกรธ
 - ครูจิตราตีเด็กที่ทำงานไม่เรียบร้อย เมื่อมีคนมาตักเตือน ก็บอกว่าเป็นหน้าที่ของครู
 - เกษราคอยถามเพื่อนอยู่เสมอว่าตนเองเคยทำอะไรไม่ดีต่อเพื่อนบ้าง
 - อารมณ์ทบทวนสาเหตุที่ตนทะเลาะกับเพื่อนร่วมงานเมื่อเช้านี้
 - ดารารู้ว่าตนกำลังอิจฉาเพื่อน จึงหาวิธีที่จะขจัดความคิดดังกล่าว
12. คำกล่าวใดเหมาะสมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรู้จักอารมณ์ของผู้อื่นมากที่สุด
- น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า
 - เอาใจเขามาใส่ใจเรา
 - คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย**
 - ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง
 - ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ
13. ข้อใด **ไม่ใช่** คุณลักษณะของครูผู้ดูแลเด็กที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมากที่สุด
- มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก
 - มีความรู้พื้นฐานการปฏิบัติงานทางปฐมวัย
 - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิจัยชั้นเรียน
 - มีทักษะการตัดสินใจและจูงใจ
 - มีทักษะในการพัฒนานวัตกรรม

14. ข้อใด **ไม่ใช่** ลักษณะเด็กปฐมวัยที่มีความฉลาดทางอารมณ์
- ก. รู้จักอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง
 - ข. ชอบบอกคำสั่งและเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกับเพื่อน
 - ค. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี
 - ง. มองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
 - จ. ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองได้ถูกกับกาลเทศะ
15. การกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้เด็กสามารถชนะความอยากได้ ไม่ตามใจตนเองมากเกินไป เป็นการฝึกเด็กเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด
- ก. ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ข. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
 - ค. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ง. ความสามารถในการบริหารอารมณ์
 - จ. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
16. เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีพฤติกรรมใดเมื่อต้องเผชิญกับความล้มเหลว
- ก. เลิกทำงานที่ล้มเหลวแล้วเริ่มงานใหม่
 - ข. รู้สึกท้อถอยแต่ก็ทำต่อไปเรื่อยๆ
 - ค. หยุดทำงานที่ล้มเหลวระยะหนึ่ง แล้วกลับมาทำใหม่
 - ง. พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยไม่ย่อท้อ
 - จ. ไม่สามารถบอกได้ว่าอยู่กับสภาพการณ์ใด
17. การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย มีหลากหลายแนวทาง ยกเว้น ข้อใด
- ก. กล่าวชมเมื่อเด็กมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น
 - ข. แสดงท่าที่สนใจเมื่อเด็กมีข้อสงสัย
 - ค. ให้เด็กเล่นภายในห้องเรียนเท่านั้นเพื่อความปลอดภัย
 - ง. รับฟังความคิดเห็นของเด็กและถามเหตุผล
 - จ. ปกป้องให้กำลังเมื่อเด็กเริ่มทำอะไรด้วยตนเองเป็นครั้งแรก

18. ข้อใดกล่าวถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้ถูกต้อง
- ก. ช่วยให้เด็กรู้จักยับยั้งควบคุมตนเอง
 - ข. ช่วยให้เด็กเป็นผู้นำในทุกด้าน
 - ค. ช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมที่สงบสุข
 - ง. ช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก
 - จ. ช่วยให้เด็กมีความมั่นใจตัวเองสูง
19. ข้อใด ไม่ใช่ ขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
- ก. รู้จักแบ่งปัน
 - ข. บอกลักษณะทางกายของตนเองได้
 - ค. บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร
 - ง. การแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ
 - จ. แสดงอารมณ์บอกความรู้สึกของตนเองทั้งทางบวกและทางลบ
20. การที่เด็กกล่าวคำขอโทษ เมื่อทำให้เพื่อนหรือผู้อื่นเสียใจหรือเจ็บ แสดงถึงเด็กความสามารถทางอารมณ์ด้านใด
- ก. ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ข. ความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น
 - ค. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ง. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - จ. ความสามารถในการบริหารอารมณ์
21. ข้อใดเป็นมุมประสบการณ์ที่ช่วยสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้น้อยที่สุด
- ก. มุมเครื่องเล่นสัมผัส
 - ข. มุมหมอ
 - ค. มุมสัตว์เลี้ยง
 - ง. มุมศิลปะ
 - จ. มุมวิทยาศาสตร์

22. สิ่งใดที่ครูผู้ดูแลเด็ก **ไม่ควรปฏิบัติ** เมื่อเด็กแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมออกมา
- ก. พูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่อ่อนโยน
 - ข. ครูแสดงให้เห็นว่าครูเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึกของเด็กในขณะนั้น
 - ค. ครูควรใช้คำพูด อธิบายที่ช่วยให้เด็กเข้าใจหรือรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ง. ครูรับฟังความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กด้วยความตั้งใจ
 - จ. หากเด็กร้องไห้ หรือเสียใจควรปล่อยผ่านไป เพราะเดี๋ยวเด็กก็จะหยุดร้องไห้
23. ข้อใดเป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้จักตนเองและผู้อื่นได้ดีที่สุด
- ก. กิจกรรมทัศนศึกษา
 - ข. กิจกรรมเกมการศึกษา
 - ค. กิจกรรมการเล่น
 - ง. กิจกรรมการประกอบอาหาร
 - จ. กิจกรรมกลางแจ้ง
24. ข้อใด**ไม่ใช่**วิธีที่เหมาะสมในการส่งเสริมความฉลาดทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- ก. การสอนโดยตรง
 - ข. การเป็นแบบอย่างที่ดี
 - ค. การฝึกผ่านการเล่น
 - ง. การลองผิดลองถูก
 - จ. การเสริมแรง
25. “การเปิดโอกาสให้เด็กได้ทบทวนการกระทำของตนเองในแต่ละวันว่าตนเองได้ทำสิ่งที่ดีและไม่ดีกับตนเองและผู้อื่นอะไรบ้าง และเพื่อนได้ทำสิ่งที่ดีและไม่ดีกับตนเองและผู้อื่นอะไรบ้าง” ข้อความดังกล่าวเป็นการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในข้อใด
- ก. การเข้าใจผู้อื่น
 - ข. การเข้าใจตนเอง
 - ค. ความเมตตากรุณา
 - ง. การรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด
 - จ. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

26. ข้อใดที่แสดงถึงลักษณะที่อาจแสดงว่าเด็กขาดทักษะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- ก. เด็กแสดงอาการอยากเรียนรู้
 - ข. เด็กแยกตัวออกจากสังคม
 - ค. เด็กมีผลการเรียนต่ำ
 - ง. เด็กพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เพื่อนรัก
 - จ. เด็กแต่งตัวผิดระเบียบของโรงเรียนบ่อย
27. การสังเกตพฤติกรรมเด็กว่าสามารถแยกแยะและแสดงอารมณ์ต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ เป็นการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด
- ก. ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ข. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
 - ค. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ง. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของผู้อื่น
 - จ. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
28. ข้อใดเป็นหลักการประเมินพฤติกรรมเด็กปฐมวัย
- ก. ใช้ทรัพยากรในการประเมินอย่างคุ้มค่า
 - ข. ครอบคลุมพัฒนาการครบทุกด้าน
 - ค. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล
 - ง. ข้อ ก. และ ข.
 - จ. ข้อ ข. และ ค.
29. การสร้างสถานการณ์และให้เด็กตอบโดยเลือกรูปภาพที่แสดงอารมณ์ต่างๆ เป็นการประเมินโดยใช้เครื่องมือใด
- ก. แบบสังเกตพฤติกรรม
 - ข. แบบบันทึก
 - ค. แฟ้มสะสมงาน
 - ง. แบบสัมภาษณ์
 - จ. แบบทดสอบ

30. ข้อใดคือวิธีการประเมินด้านการรู้จักตนเองและผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ครูนิยมใช้
- ก. ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์
 - ข. การสัมภาษณ์และการใช้แฟ้มสะสมงาน
 - ค. การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมและการสัมภาษณ์
 - ง. การสังเกต บันทึกพฤติกรรมและใช้แบบสอบถาม
 - จ. การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม และการใช้แฟ้มสะสมงาน

การเรียนรู้ประจำหน่วย

หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

- 1.1 ความเป็นมาของความฉลาดทางอารมณ์
- 1.2 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
- 1.3 ประโยชน์และความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

แนวคิด

1. ซาโลเวย์และเมเยอร์ ได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ เป็นครั้งแรก ต่อมา เดเนียล โกลแมนด์ นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ชาวอเมริกัน ได้ให้ความสนใจศึกษา และเผยแพร่เกี่ยวกับแนวความคิดเรื่อง EQ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง มาตั้งแต่ปี 1995

2. ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้เข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ และแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักรอคอย สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสถานการณ์รอบข้างได้ดี

3. ความฉลาดทางอารมณ์เป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จของการดำรงชีวิต ที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบยืดหยุ่นคล่องตัวและมีลักษณะสร้างสรรค์ เป็นทักษะเฉพาะตนที่จะส่งเสริมบุคคลให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การใช้ชีวิตในครอบครัว การศึกษา สังคมและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 1 จบแล้ว ครูผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. อธิบายความเป็นมาของความฉลาดทางอารมณ์ได้
2. อธิบายความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ได้
3. อธิบายประโยชน์และความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ได้

กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารจากชุดการเรียนรู้ เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์
2. ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย
3. ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายหน่วย

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์
2. แบบทดสอบท้ายหน่วย
3. เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย

การประเมิน

ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วย

หน่วยที่ 1

แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

ในระยะแรก นักจิตวิทยาส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับความสามารถทางด้านเชาวน์ปัญญา เพราะเชื่อกันว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิต ต่อมา นักจิตวิทยาหลายท่าน ได้กล่าวถึงเชาวน์ปัญญาด้านอารมณ์และสังคม เช่น Thorndike (1937) และ McClelland (1973) ได้เขียนบทความปลุกเร้าความสนใจของคนให้เห็นความสำคัญด้านอารมณ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้ Wechsler (1940) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าความฉลาดรู้ที่ไม่เกี่ยวกับเชาวน์ปัญญามีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ อารมณ์ บุคคล และสังคม แต่เป็นที่น่าเสียดายที่แนวคิดเหล่านี้ถูกละเลยไป เนื่องจากมีข้อมูลสนับสนุนทางด้านการศึกษาวิจัยไม่เพียงพอ (ประสงค์ สังขะไชย, 2546 น. 14)

ในปี 1990 ความฉลาดทางอารมณ์ ก็ได้รับความสนใจอีกครั้งเมื่อ Salovey and Mayer (1990, pp 185-211) สองนักจิตวิทยาเริ่มใช้ คำว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ในรูปคำศัพท์ Emotional Intelligence ได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของความฉลาดทางสังคมที่ประกอบด้วยความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถแยกความแตกต่างของอารมณ์ที่เกิดขึ้น และใช้ข้อมูลนี้เป็นเครื่องชี้นำในการคิดและกระทำสิ่งต่างๆ ของตนเอง ได้อย่างสมเหตุสมผลสอดคล้องกับการทำงานและการดำเนินชีวิต

โดยมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

Daniel Goleman นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ศึกษาและเผยแพร่เกี่ยวกับแนวความคิดเรื่อง EQ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางมาตั้งแต่ปี 1995 โดยได้เขียนหนังสือชื่อ Emotional Intelligence : what it can matter more than IQ และ ในปี 1998 ได้เขียนหนังสือชื่อ Working with emotional intelligence แนวคิดสำคัญจากของหนังสือ คือ ความสำเร็จในชีวิตของคนเรานั้นได้รับอิทธิพลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นนิสัยความเคยชินอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับอุปนิสัยอื่นๆ สามารถเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจได้ และการเรียนรู้ที่จะเลิกและลดการมีอารมณ์ทางลบเช่น โกรธ เกลียด อาฆาต ริษยา และพัฒนาอารมณ์ในทางบวกที่สร้างสรรค์ เช่น รัก เมตตา ให้อภัย เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เราสามารถควบคุมและกำหนดการดำเนินชีวิตของเราได้ดีขึ้น ความสำเร็จของบุคคลแต่ละคนก็แตกต่างกันไปอย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในชีวิตตามทฤษฎีของ Goleman นั้น หมายถึงความสำเร็จทางอาชีพ ครอบครัวและการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับจนถึงปัจจุบัน

1.2 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” มาจากคำภาษาอังกฤษที่มีความหมายเดียวกัน เช่น Emotional Quotient, Emotional Intelligence, Emotional Competence, Emotional Ability, Emotional Literacy, Interpersonal Intelligence สำหรับในภาษาไทยมีการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น การบริหารอารมณ์ สติอารมณ์ เซาว์นอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ ปัญญาทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นต้น แต่สำหรับในชุดการเรียนรู้นี้ ใช้คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” และใช้คำภาษาอังกฤษว่า “Emotional Quotient” เรียกย่อว่า “EQ” มีผู้ให้ความหมาย คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” ไว้อย่างหลากหลาย เช่น

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง สมรรถนะทักษะทางด้านอารมณ์และสังคมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการแสดงออกของตนเอง การพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ทางสังคม การจัดการกับปัญหาและใช้ความรู้ทางอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bar-On, R. (2011, p. 5)

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น สามารถสร้างแรงจูงใจ บริหารจัดการอารมณ์ต่างๆ ของตนเอง รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี (Goleman, 1998, p. 317)

ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นการรู้จักอารมณ์ของตนเอง เป็นการพูดคุยกับตนเอง ทำความเข้าใจตนเอง บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุปนิสัยใจคอของตนไปในทางที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย อยู่ร่วมกับใครก็มีความสุข เช่น การอยู่ร่วมกันระหว่างสามี ภรรยา ลูก หรือกับพ่อแม่ของตนเองที่แก่เฒ่าแล้ว อยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในที่ทำงาน ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข เข้าใจกันและกันเสมอ มีลักษณะเป็นคนอ่อนโยน เอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถรักษาดุลยภาพระหว่างเหตุผลกับอารมณ์ของตนเองได้ สามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างงานในหน้าที่ของตนเองกับผู้อื่นได้ดี (อนันตชัย ศรีโคตร, 2549, น. 88)

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึงการใช้ปัญญากับการแสดงอารมณ์ที่ออกมาอย่างมีเหตุผล เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาในแต่ละสถานการณ์ ถือว่าอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดพฤติกรรมซึ่งถ้าพลังขาดปัญญากำกับก็จะเป็นพลังตาบอด ปัญญาจึงเป็นตัวที่จะมากำกับชีวิตของเราให้การแสดงออกมาเป็นไปในทางที่ถูกต้อง (พระราชวรมุณี, 2549, น. 7)

อีคิว (Emotional quotient) หรือความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ ปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขตามวัย มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2557, น. 12)

ด้านดี คือ ความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ รู้จักอารมณ์ตนเอง ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด

ด้านเก่ง คือ ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ได้แก่ มีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้และกล้าพูดกล้าบอก

ด้านสุข คือ สามารถสร้างความสุขให้ตนเองได้ ได้แก่ มีความพอใจ ในชีวิต มีความอบอุ่นใจ และมีความสุขสนุกสนานรื่นเริง

1.3 ประโยชน์และความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย การที่เด็กมีพื้นฐานทางด้านอารมณ์ที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก จะเป็นเด็กที่สุขภาพดี มีจิตใจดี ร่าเริง มีความสุข ซึ่งเป็นทุนสำรองของชีวิต ที่จะติดตัวไปเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์มีความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะเรียนรู้อยู่เสมอ ส่งผลให้การเรียนดี มีความพยายาม ไม่ย่อท้อ ไม่ละความพยายามเมื่อมีอุปสรรค สามารถรับมือในเรื่องล้มเหลวต่างๆ ได้ดี มีความสามารถในการสื่อสาร แสดงความรู้สึกได้อย่างเหมาะสมถูกกาลเทศะ สามารถเผชิญกับความคับข้องใจ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ราบรื่น รู้จักรอคอย มีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานเป็นทีมได้ เห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้อื่น

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะเฉพาะตนที่จะส่งเสริมบุคคลให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การใช้ชีวิต ในครอบครัว การศึกษา สังคมและสิ่งแวดล้อม วิทยากร เชียงกุล (2552, น. 96) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบยืดหยุ่นคล่องตัวและมีลักษณะสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์มีประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

ประโยชน์ต่อการทำงาน

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ประสิทธิภาพการทำงาน ผู้ที่มีความสามารถทางด้านอารมณ์จะสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี เนื่องจากผู้ที่มีอารมณ์ดี มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตลอดจนมีทักษะอารมณ์ที่ดีในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น องค์กรประกอบเหล่านี้ จะส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จ ได้รับความร่วมมือในการทำงานจากผู้อื่น หากมีความขัดแย้งกันในเรื่องของการทำงานก็มีความสามารถในการสร้างความเข้าใจ พุดคุยปรับความเข้าใจกันได้ องค์กรที่มีผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีมนุษยสัมพันธ์ดี สร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้กับผู้ร่วมงานได้ดี ประสิทธิภาพการทำงานก็จะเป็นไปได้ในทางบวก จากงานวิจัยของ (Graves, 1990, p. 20) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความสามารถในการรับรู้และประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการรับรู้และทำนายพฤติกรรมนำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542, น.25) กล่าวว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นผู้ที่ให้การยอมรับผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างผลผลิตที่สนองเป้าหมายได้ ลดการลางาน ขาดงาน หรือย้ายงาน ที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล เสริมสร้างการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันมากขึ้น

ประโยชน์ต่อครอบครัว

ครอบครัวเป็นสังคมเล็กๆ ที่สมาชิกมีความใกล้ชิดกันมากที่สุด ซึ่งการที่คนในครอบครัวจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต้องอาศัยความรักความเข้าใจซึ่งกันและกัน และยอมรับในข้อบกพร่องของสมาชิก บุคคลในครอบครัวมีการพูดคุยปรับความเข้าใจกัน หากมีความไม่เข้าใจกัน ไม่สนใจต่อความรู้สึกของคนในครอบครัว จะส่งผลต่อความสงบสุขของครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีผลอย่างมากต่อความสงบสุขในบ้าน

ประโยชน์ต่อสังคม

ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีความสามารถลดความขัดแย้งต่างๆ ทำให้การเอาใจเขามาใส่ใจเราและความเห็นแก่ตัวในสังคมลดลง สร้างความรักใคร่ปรองดอง คิดถึงใจเขาใจเรา สร้างความสงบสุขในสังคม

ประโยชน์ต่อการศึกษา

ผู้ที่มีความสามารถทางด้านอารมณ์ จะทำให้เรียนหนังสือได้ดี มีสมาธิในการเรียนไม่เครียด สามารถปรับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้เป้าหมายของชีวิตรู้ว่าตนเองต้องการอะไร เรียนไปเพื่ออะไร สามารถเปรียบเทียบกับศักยภาพของตนเองได้ ไม่เครียดจนต้องทำร้ายตนเองตามที่เป็นข่าว งานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของความฉลาดทางอารมณ์ที่ยืนยันว่าความฉลาดทางอารมณ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของชีวิต เช่น จากงานวิจัยของ John Goldman (อ้างถึงในกรมสุขภาพจิต, 2550) ที่ศึกษาถึงผลการสอนทักษะความฉลาดทางอารมณ์ต่อการเรียนของเด็ก รวบรวมข้อมูลจาก 56 ครอบครัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 แล้วติดตามผลอยู่หลายปี พบว่าในกลุ่มที่พ่อแม่เลี้ยงลูกแบบเน้นทักษะทางอารมณ์ เด็กจะมีผลการเรียนที่ดีกว่า ถึงแม้ว่าจะมีระดับไอคิวใกล้เคียงกันก็ตาม ที่สำคัญเด็กในกลุ่มดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ ครู และเพื่อนๆ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ปรับตัว

สรุป

ความเป็นมา

ในปี ค.ศ. 1990 ซาโลเวย์และเมเยอร์ สองนักจิตวิทยาได้ กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ เป็นครั้งแรก ต่อมา เดเนียล โกลแมนด์ นักจิตวิทยาจาก มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ชาวอเมริกัน ได้ให้ความสนใจศึกษาและเผยแพร่เกี่ยวกับแนวความคิดเรื่อง EQ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง มาตั้งแต่ปี ค.ศ.1995

ความหมาย

ความฉลาดทางอารมณ์ หรือ Emotional Quotient หรือ EQ หมายถึงความสามารถในการรับรู้เข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้จักจัดการควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์และความสำคัญ

ความฉลาดทางอารมณ์ จะส่งเสริมบุคคลให้ประสบความสำเร็จในชีวิต และประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การใช้ชีวิตในครอบครัว สังคม และการศึกษา

แบบทดสอบท้ายหน่วย
หน่วยที่1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

คำชี้แจง :

ตอนที่ 1 ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้อง

ทำเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่าน เห็นว่าไม่ถูกต้อง

1. นักจิตวิทยาที่ได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ เป็นครั้งแรก คือ เดเนียล โกลแมนด์
2. ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นผู้ให้ความหมายว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง สมรรถนะรวมทั้งทักษะต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ ในการเผชิญปัญหา ตลอดทั้งอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต
3. ถึงแม้ว่าความฉลาดทางอารมณ์จะมีความสำคัญ แต่ก็ไม่สำคัญเท่าความฉลาด ทางด้านสติปัญญา
4. ความสามารถทางอารมณ์เป็นสิ่งที่พัฒนาได้จากการอบรมเลี้ยงดูและการฝึกฝนทุก ช่วงชีวิต
5. บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตล้วนเป็นผลมาจากความฉลาดทางเชาว์ ปัญญาทั้งสิ้น

เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย

หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

ตอนที่ 1

1. ผิด
2. ผิด
3. ผิด
4. ถูก
5. ผิด

ตอนที่ 2

ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย การที่เด็กมีพื้นฐานทางด้านอารมณ์ที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก จะเป็นเด็กที่สุขภาพดี มีจิตใจดี ร่าเริง มีความสุข ซึ่งเป็นทุนสำรองของชีวิต ที่จะติดตัวไปเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์มีความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะเรียนรู้อยู่เสมอ ส่งผลให้การเรียนดี มีความพยายาม ไม่ย่อท้อ ไม่ละความพยายามเมื่อมีอุปสรรค สามารถรับมือในเรื่องล้มเหลวต่างๆ ได้ดี มีความสามารถในการสื่อสาร แสดงความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ สามารถเผชิญกับความคับข้องใจ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ราบรื่น รู้จักรอคอย มีมนุษยสัมพันธ์ดี ทำงานเป็นทีมได้ เห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้อื่น

การเรียนรู้ประจำหน่วย

หน่วยที่ 2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

แนวคิด

1. องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง และความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสามารถทางอารมณ์แต่ละด้าน มีขอบข่ายที่แตกต่างกัน

2. ขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ของแต่ละด้าน มีดังนี้

2.1 ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย ได้แก่ แยกแยะและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ประบมมือ แสดงความดีใจ เมื่อทำอะไรได้สำเร็จหรือเมื่อได้รับคำชมเชย บอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้อง บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร บอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ ต่อสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บอกได้ว่าตนเองมีความสามารถอะไร อย่งไรบ้าง

2.2 ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ได้แก่ แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับผลงาน ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น (เช่น เอ่ยชม ประบมมือ) รู้จักแบ่งปัน แบ่ง

สิ่งของของตนเอง หรือแบ่งของเล่นให้เพื่อนได้ มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักปล่อยใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นที่ใกล้ซัด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

2.3 ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเองได้ในระดับที่เหมาะสม เช่น รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้และแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักอภัยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธหรือไม่พอใจ

2.4 ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การยอมรับ กฎกติกา เล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน ยอมปรับเปลี่ยนบทบาทในการเล่นกับเพื่อนได้ในโอกาสที่เหมาะสม แสดงท่าทาง รู้จักใช้คำพูด ขอโทษ ขอขอบคุณ ได้ตรงตามสถานการณ์ สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น บอกคิดถึงเพื่อน กอดเพื่อน ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน เก็บของให้เพื่อน เป็นต้น

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 2 จบแล้ว ครูผู้ดูแลเด็ก สามารถ

1. อธิบายองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ได้

กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารจากชุดการเรียนรู้ เรื่อง องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย
3. ตรวจคำตอบจากเฉลย

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. แบบทดสอบท้ายหน่วย
3. เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย

การประเมิน

ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วย

หน่วยที่ 2

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

Bar-On (2000, p. 102) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 5 ด้าน คือ 1) ทักษะภายในตนเอง ประกอบด้วย การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การกล้าแสดงออก การรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ความเป็นอิสระทางด้านอารมณ์ 2) ทักษะระหว่างบุคคล ประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบทางสังคม ความเห็นอกเห็นใจกัน 3) การปรับตัว ประกอบด้วย การแก้ปัญหา การตรวจสอบความเป็นจริง 4) การบริหารความเครียด ได้แก่ ยืนหยัดต่อความเครียดที่เกิดขึ้น และหาแนวทางที่จะจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้น การจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และ 5) ภาวะอารมณ์ทั่วไป ได้แก่ ความสุข

Goleman (1998, pp. 46-47) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ว่า ประกอบด้วย 1) การรู้จักอารมณ์ของตนเอง หมายถึง สามารถรับรู้ว่ามีอารมณ์ของตนเป็นเช่นไรและการรับรู้อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา 2) การจัดการอารมณ์ของตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ผ่อนคลายอารมณ์และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง เป็นการสร้างความหวังและกำลังใจให้กับตนเอง สามารถเผชิญอุปสรรคได้อย่างไม่ย่อท้อจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) การรู้จักอารมณ์ของผู้อื่น เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและสามารถตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างสอดคล้อง และ 5) การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เป็นการมีความสัมพันธ์ที่ดีโดยมีอารมณ์และความรู้สึกที่ดีต่อกัน สามารถพึ่งพาอาศัยกัน และมีปฏิสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกัน

Salovey and Mayer (อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต, 2544, น. 21) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงความฉลาดทางอารมณ์ โดยแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักอารมณ์ตนเอง หรือการตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจความรู้สึกที่เกิดขึ้นและสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ 2) การจัดการกับอารมณ์ เป็นความสามารถในการควบคุมความวิตกกังวล ความโกรธ ความเศร้าหมองและเข้าใจถึงผลของความล้มเหลวที่ทำให้ขาดทักษะทางอารมณ์ บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถเอาชนะปัญหาต่างๆ และแก้ไขต้นเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ที่ไม่ปกติได้ 3) การมีแรงจูงใจในตนเอง เป็นความสามารถในการใช้อารมณ์ให้เป็นแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสนใจสิ่งต่างๆ มีแรงจูงใจและความคิดสร้างสรรค์ 4) การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ความสามารถด้านนี้เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้บุคคลมีความรู้สึกไวและละเอียดอ่อนในการเข้าใจว่าผู้อื่นต้องการสิ่งใด และ 5) ความสามารถในการจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นความสามารถและทักษะในการจัดการกับอารมณ์ของผู้อื่นในทางที่เหมาะสมทำให้ตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

สรุป

จากแนวคิดทางด้านองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีความสามารถในการจัดการและรับรู้อารมณ์ของตนเอง ความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น 3) ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง และ 4) ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2560, น. 10-15, ถึง น. 10-16, 10-21) กล่าวว่า การรู้จักอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ เพื่อให้เด็กรู้จักอารมณ์ตนเอง เข้าใจในความรู้สึกของตนเอง สามารถแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ และได้กล่าวถึงขอบข่ายการรู้จักอารมณ์ตนเองว่าเป็นการรู้จักอารมณ์ความรู้สึกตนเองและความแตกต่างระหว่างอารมณ์ต่างๆ ว่าเป็นความรู้สึกในลักษณะต่างๆ เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว ทุกข์ สุข เป็นต้น และสามารถแยกแยะ ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ ด้วยท่าทาง สีหน้า และพฤติกรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ จิตตินันท์ บุญสุธิกรกุล (2558, น. 3-30 อ้างถึงใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2560, น. 10-7) กล่าวถึงความสามารถภายในของบุคคล ว่าเป็นความสามารถในการรู้จักตนเองในด้านความรู้สึกและการแสดงออกอย่างเหมาะสม มองตนเองในทางที่ดี รับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถคิดและแสดงออกด้วยความสามารถอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ จากการศึกษาพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย 3-5 ปี ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้กล่าวถึงการตระหนักรู้ตนเองว่าหมายถึงความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความคิด และค่านิยมของตนเองได้ รวมไปถึงสามารถทำความเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรม ประเมินจุดแข็งและข้อจำกัดของตนเองบนพื้นฐานของความมั่นใจ การมองโลกในแง่ดี และความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1) การระบุอารมณ์ของตนเอง หมายถึง ความสามารถในการบอกความรู้สึกของตนเองต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

2) การรับรู้เกี่ยวกับตนเองอย่างถูกต้อง หมายถึง ความสามารถในการบอกได้ว่า ตนเองชอบและไม่ชอบอะไร และสามารถบอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้อง

3) การมีความมั่นใจในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและมีความกล้าในการลองทำสิ่งใหม่ที่ท้าทายได้

4) การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความสามารถในการบอกได้ว่า ตนเองมีความสามารถอย่างไร

สรุป

ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ประกอบด้วย ดังนี้

1. แยกแยะและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ปรบมือ แสดงความดีใจ เมื่อทำอะไรได้สำเร็จหรือเมื่อได้รับคำชมเชย
2. บอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้องบอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร
3. บอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ ต่อสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้
4. บอกได้ว่าตนเองมีความสามารถอะไร อย่างไรบ้าง

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็ก ปฐมวัย

เป็นความสามารถที่บุคคลจะรับรู้ และเข้าใจว่าผู้อื่นรู้สึกอย่างไร ต้องการอะไร เป็นผู้ที่ไวต่อการอ่านความรู้สึกของผู้อื่น สามารถอ่านและแปลพฤติกรรมของผู้อื่นได้จากการแสดงออกทางสีหน้า น้ำเสียง และสัญลักษณ์ของอารมณ์ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลในการสัมพันธ์ไมตรีต่อไป คนเราจะสามารถเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้ ก็จะต้องให้ความสนใจการแสดงออกของผู้อื่น โดยการสังเกตสีหน้า แววตา ท่าทางการพูด ถ้อยคำ น้ำเสียง ตลอดจนการแสดงออกอื่นๆ ฝึกสังเกตบ่อยๆ

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2560, น. 10-16) กล่าวว่า การรู้จักอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ได้แก่การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นความสามารถในการรับรู้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดความต้องการของผู้อื่น มีความเมตตาพร้อมจะช่วยเหลือผู้อื่น ศีลลักษณะ ขนบกิจ และ บุชบง ตันติวงศ์ (2559, น. 160-174) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และกำหนดตัวบ่งชี้ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ไว้ 2 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ ที่ 1 การแสดงออกทางอารมณ์ตามวัยและสถานการณ์ และระบุพฤติกรรมที่จะประเมินด้านอารมณ์ จิตใจ พฤติกรรมร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี ใช้คำพูดเพื่อบอกความต้องการของตนเอง บอกความต้องการและอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง แสดงความรู้สึกผ่านกิริยา ท่าทาง การกระทำและคำพูด ควบคุมการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองได้ เช่น ไม่กรี๊ดร้องเวลาโกรธหรือไม่พอใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น มีพฤติกรรม มีความมั่นใจในตนเอง กล่าวพูด กล่าวแสดงออกกับบุคคลคุ้นเคยใกล้ชิด แสดงสีหน้าท่าทางพอใจในผลงานและสิ่งของของตนเอง แสดงความสนใจยินดียอมรับผลงานความสามารถของผู้อื่น เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้

สรุป

ความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ประกอบด้วย ดังนี้

1. แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้
2. แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับผลงาน ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น (เช่น เอ่ยชม ประบมือ)
3. รู้จักแบ่งปัน แบ่งสิ่งของของตนเอง หรือแบ่งของเล่นให้เพื่อนได้
4. มีน้ำใจ รู้จักปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นที่ใกล้ซิด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

กรมสุขภาพจิต (2545, น. 5) ได้กำหนดคุณลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัย 3-5 ขวบ ด้านการรู้จักอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ ไว้ว่า การส่งเสริมให้เด็กควบคุมอารมณ์ได้ดี เริ่มต้นด้วยการฝึกให้เด็กรู้ว่ากำลังมีอารมณ์อย่างไร ให้รู้จักถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด เพื่อที่เด็กจะได้รู้เท่าทันอารมณ์ เมื่อรู้เท่าทันอารมณ์ก็จะสามารถควบคุมอารมณ์ได้เมื่อโตขึ้น ซึ่งการควบคุมตนเองได้นั้น สามารถสังเกตได้จากการควบคุมความอยากเป็น เอาชนะความอยากได้ ไม่ตามใจตัวเองมากเกินไป และสามารถสงบได้โดยไม่เก็บกดอารมณ์ความรู้สึกไว้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 20) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่สอดคล้องกับเด็กปฐมวัย ด้านการจัดการตนเอง คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิดและพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ รวมไปถึงสามารถจัดการความเครียด ควบคุมและจุดใจตนเอง ตลอดจนสามารถตั้งเป้าหมายและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 2 ประการ ประการแรก คือ การควบคุมอารมณ์ของตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ไม่พอใจเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ยาก ไม่แสดงอารมณ์ไม่พอใจจนเกินกว่าเหตุ และสงบอารมณ์ไม่ตีลงได้เมื่อได้รับการแนะนำหรือปลอบโยน ประการที่ 2 คือการมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมอย่างง่ายได้

สรุป

ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง ประกอบด้วย ดังนี้

1. รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น
2. ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก
3. บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้และแสดงออกอย่างเหมาะสม
4. รู้จักอภัยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธหรือไม่พอใจ

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

การเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์จะต้องมีคุณสมบัติในการรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างยั่งยืน คือ สามารถทำให้บุคคลอื่นรู้สึกดีเกี่ยวกับตัวเอง เพราะเมื่อรู้สึกดี บุคคลจะเกิดความรู้สึกดีกับผู้อื่นด้วย เช่น การให้เกียรติ ยกย่อง การเห็นความสำคัญของผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็น การแสดงความเข้าใจ การเห็นคุณค่าของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือ การแสดงความเป็นมิตร เป็นต้น บุคคลจะใช้อารมณ์ในการส่งเสริมให้เกิดการคิด หรือการตัดสินใจ เช่น ถ้าระลึกได้ว่าเคยแสดงอารมณ์ในอดีตอย่างไร บุคคลก็มักแสดงอารมณ์นั้นๆ ได้ดีกว่าในสถานการณ์ใหม่ๆ นอกจากนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ยังเกี่ยวข้องกับการใช้อารมณ์ในการส่งเสริมความเจริญงอกงามส่วนบุคคลและการพัฒนาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น บุคคลรู้สึกสุขใจเมื่อได้ให้ความช่วยเหลือคนอื่น จิตตินันท์ บุญสิทธิกุล (2558, น. 3-30 อ้างถึงใน ขวัญฟ้า รังสิยานนท์, 2560, น. 10-7) ได้กล่าวถึงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ว่าเป็นความสามารถในการเข้าใจบุคคลอื่น ทำกิจกรรมกลุ่มได้ เล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน มีการแสดงออกที่เหมาะสมต่ออารมณ์ ความรู้สึกและความปรารถนาของตนและผู้อื่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. 25) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่สอดคล้องกับเด็กปฐมวัย ด้านทักษะสัมพันธ์ภาพ คือ ความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และกลุ่มคนได้ เช่น การมีความสามารถในการพูดคุยอย่างเหมาะสม มีการใช้ภาษาถ้อยคำปรับน้ำเสียงและความดังของเสียงตามสถานการณ์ แสดงท่าทางการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม สามารถถ่ายทอดข้อความจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่องกับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ความสามารถในการแบ่งปัน การขอและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การยอมรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น รวมทั้งสามารถร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน และสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองตามโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

สรุป

ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วย ดังนี้

1. ยอมรับ กฎกติกา เวลาเล่นกับเพื่อน และเล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน
2. ยอมปรับเปลี่ยนบทบาทในการเล่นกับเพื่อนได้ ในโอกาสที่เหมาะสม
3. แสดงท่าทาง รู้จักใช้คำพูด ขอโทษ ขอขอบคุณ ได้ตรงตามสถานการณ์
4. สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น บอกคิดถึงเพื่อน

กอดเพื่อน ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน เป็นต้น

แบบทดสอบท้ายหน่วย

หน่วยที่ 2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : แบบทดสอบ เป็นข้อสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
จงเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใด ไม่ใช่ องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - ก. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - ข. ความสามารถที่จะเข้าใจสังคม
 - ค. การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ง. ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
 - จ. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2. คำพูดใดที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อความรู้สึกของตนเองมากกว่าจะกล่าวโทษผู้อื่นหรือสถานการณ์
 - ก. “ฉันรู้สึกกลัวกับว่ามีคนคอยจ้องทำลาย”
 - ข. “ฉันรู้สึกว่าเขาเป็นคนทำ”
 - ค. “ฉันรู้สึกอิจฉาที่เขาได้รางวัล”
 - ง. “คุณทำให้ฉันรู้สึกแย่”
 - จ. “คุณทำให้ฉันรู้สึกอิจฉา”

3. การกระทำของบุคคลใด ไม่รู้จัก อารมณ์ของตนเอง
 - ก. วันดี ต่อว่าเพื่อน และกล่าวคำขอโทษเมื่อหายโกรธ
 - ข. นริศร์ หยิกนักเรียนที่ทำการบ้านผิด และบอกว่าเป็นหน้าที่ของครู
 - ค. สาวิตรี บอกเพื่อนให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับอารมณ์ตนเองเสมอ
 - ง. อารมณ์ ทบทวนสาเหตุที่ตนทะเลาะกับเพื่อนร่วมงานเมื่อเช้านี้
 - จ. ดารา รู้ว่าตนกำลังอิจฉาเพื่อน จึงหาหนังสือธรรมะอ่าน

4. การปรับเปลี่ยนระดับพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกมาเป็นการกล้าแสดงออก ในข้อใด
กล่าวไม่ถูกต้อง
- ไม่กล่าวถึงข้อบกพร่องของผู้อื่น กล่าวถึงเฉพาะข้อดีของผู้อื่น
 - ใช้คำพูดที่ชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของตนเอง
 - พยายามพบปะผู้คนต่างๆ ให้มากขึ้น
 - แสดงความรู้สึกที่แท้จริงและชัดเจน
 - ไม่ควรปฏิเสธบุคคลอื่น
5. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ข้อใดไม่ถูกต้อง
- ดรุณีสังเกตเห็นว่าดารามีเรื่องกังวลใจ
 - ดรุณีคิดสงสารและบอกดาราราวว่ามีอะไรไม่สบายใจบอกเพื่อนได้นะ
 - ตรีดาว บอกดรุณีว่า วันนี้สงสัยดาราทะเลาะกับแฟน หน้าบูดเหมือนหมิงกินผึ้ง
 - เกษรา ไม่โกรธดาราที่ตัวเองทักแล้วดาราไม่ตอบ เพราะคิดว่าดารากำลังไม่สบายใจ
 - มาลี ให้สมุดจดงานกับดารา เพราะสังเกตเห็นว่า ดารานั่งเหม่อลอยไม่จดงานที่ครูสั่ง
6. คำกล่าวใดเหมาะสมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรู้จักอารมณ์ของผู้อื่นมากที่สุด
- ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
 - เอาใจเขามาใส่ใจเรา
 - หน้าไหว้หลังหลอก
 - น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า
 - ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน
7. การที่เด็กสามารถบอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ ต่อสิ่งของ บุคคล หรือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แสดงว่าเด็กมีความสามารถความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด
- ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 - ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของผู้อื่น

8. การที่ได้ก็แสดงความเป็นน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น แสดงว่าเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด
- ก. ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ข. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - ค. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ง. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - จ. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ผู้อื่น
9. การที่ได้ก็รู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธหรือไม่พอใจ ช่วยเหลือผู้อื่น แสดงว่าเด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด
- ก. ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ข. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - ค. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ง. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - จ. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ผู้อื่น
10. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- ก. ดวงใจ ไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากใคร เพราะเกรงใจ
 - ข. ดาริกา เล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนานหากเป็นการเล่นที่ตนเองชอบ
 - ค. มานะ ตะคอกเพื่อนที่พูดเสียงดัง บอกให้เงียบ เพราะคุณครูกำลังสอน
 - ง. ดาริน ชอบแบ่งของใช้ ให้เพื่อน มีความสุขทุกครั้งที่ได้มีโอกาสการแบ่งปัน
 - จ. มาริสา ไม่ชอบเมื่อได้เป็นผู้นำกลุ่ม แต่เมื่อถูกเปลี่ยนให้เป็นผู้ตามก็สามารถปฏิบัติตนได้ดี

เฉลย แบบทดสอบท้ายหน่วย
หน่วยที่ 2 องค์ประกอบและขอบข่าย
ของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

1. ข
2. ค
3. ข
4. จ
5. ค
6. ข
7. ง
8. ข
9. ค
10. ง

การเรียนรู้ประจำหน่วย

หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์ของเด็กปฐมวัย

3.1 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

3.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์ของเด็กปฐมวัย

แนวคิด

1. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือทำ สามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งครูจะต้องศึกษาแนวคิดและวิธีการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการพัฒนา
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมเด็กด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง มีความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น มีความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง และมีความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 3 จบแล้ว ครูผู้ดูแลเด็ก สามารถ

1. อธิบายการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้
2. ยกตัวอย่างและจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้

กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารจากชุดการเรียนรู้ เรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย
3. ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายหน่วย

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. แบบทดสอบท้ายหน่วย
3. เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย

การประเมิน

ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วย

หน่วยที่ 3

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย

3.1 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปีเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 42-43) ได้กำหนดการจัดกิจกรรมประจำวันไว้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัด และขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม แต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น วัย 3-4 ปี มีความสนใจประมาณ 8-12 นาที วัย 4-5 ปี มีความสนใจประมาณ 12-15 นาที วัย 5-6 ปี มีความสนใจประมาณ 15-20 นาที กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง เป็นต้น ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง

2. ขอบข่ายการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีวินัย มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

3.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 1-8) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี ไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ว่าเป็นการจัดกิจกรรม ในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา แต่ให้จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็กจัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมิน มาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง และให้พ่อแม่ ครอบครั้ว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม แนวทางการจัดประสบการณ์ มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 41-42)

- 1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับ อายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
- 3) จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้
- 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็กสอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิต ประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9) จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

10) จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

กรมสุขภาพจิต (2557, น. 19-20) ได้เสนอแนะแนวทางการปลูกฝังความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1) ทำให้ดู เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้ใหญ่จึงต้องเป็นแบบอย่างของการมีความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็ก

2) สอนให้ทำ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องที่ต้องสอน เด็กจะฟังและทำตามที่สอน หากเด็กอารมณ์ดี จึงควรสอนเด็กเวลาที่เด็กพร้อมจะฟังและเรียนรู้ เช่น การได้นั่งคุยกัน ใช้คำพูดง่ายๆ อธิบายว่าทำไมต้องทำเช่นนี้ ทำแล้วได้ผลอะไร ไม่ทำหรือทำไม่ดีจะได้อะไรกับตัวเด็ก เมื่อเด็กทำถูกต้องควรรีบบอกว่าใช่แล้ว ถูกต้องดีมาก เพื่อเป็นการยืนยันให้เด็กมั่นใจ

3) เตือนสติ เตือนสติเด็กก่อนที่จะทำผิด ไม่รอให้เด็กทำผิดแล้วมาแก้ไข เด็กจะได้รู้จักเตือนตัวเอง เช่น บอกเด็กว่าวันนี้ครูพาไปห้องสมุด เด็กๆ ต้องเงียบ เพราะคนอ่านหนังสือในห้องสมุดต้องการใช้สมาธิ

4) ติดตามดูแลและให้คำชมเชย เมื่อสอนอะไรก็ต้องติดตามดูแลว่าเด็กทำหรือไม่ หากเด็กไม่ทำเนื่องจากลืมหรือไม่เข้าใจ ต้องคอยบอกเพื่อให้เด็กทำอย่างต่อเนื่องและเป็นอัตโนมัติ เช่น เด็กทุกคนต้องเข้าแถวอย่างที่เคยทำนะคะ หากเด็กทำได้ก็ยกย่องชมเชย

นอกจากนี้ Goodman (อ้างถึงใน ปิยนันท์ หิรัญย์ชโลธร, 2557, น. 3-46 ถึง 3-48) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ว่าครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รู้จักอารมณ์ของตนเอง ผู้อื่น เสริมสร้างให้เด็กรู้จักอารมณ์ของตนเองและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

1) *ครูต้องรู้เท่าทันทั้งอารมณ์ของเด็กและอารมณ์ตนเอง* ซึ่งครูต้องตระหนักรู้อารมณ์ภายในตนเองเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงตระหนักรู้อารมณ์ของเด็ก ครูควรแสดงความเข้าใจ ยอมรับ เห็นอกเห็นใจ ให้ความสำคัญ ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กสนใจ อารมณ์และพฤติกรรมของครู เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้และเลียนแบบของเด็ก เนื่องจากคุณลักษณะของตัวแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเป็นแบบอย่างของครูถือเป็นเครื่องมือในการสอนที่ดีที่สุด (Gordon and Browne, 1995, p. 13)

2) *ใช้โอกาสหรือสถานการณ์สร้างความใกล้ชิดสนิทสนม* ในขณะที่เด็กกำลังเกิดอารมณ์นั้นๆ อยู่ ไม่ว่าจะ เป็นอารมณ์ด้านบวกหรือลบ ครูควรหาโอกาสใกล้ชิด ซึ่งเด็กจะเข้าใจได้ดีถ้าสอนในขณะที่อารมณ์นั้นยังคงอยู่ การสอนวิธีการจัดการอารมณ์ผ่านการแสดงความเห็นใจ จะช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจลงให้อยู่ในระดับที่สามารถควบคุมอารมณ์ให้ทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ว่าอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมคืออะไร ต้องจัดการอย่างไร เนื่องจากการบอกชื่ออารมณ์และสาเหตุ รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในขณะที่มีอารมณ์นั้นๆ อยู่ เป็นการเรียนรู้ด้วยความรู้สึก ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจอารมณ์นั้นได้ลึกซึ้ง

3) รับฟังความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กด้วยความตั้งใจ พยายามตรวจสอบความรู้สึกของเด็กโดยพิจารณาจากสถานการณ์และการแสดงออกฝึกให้เด็กระบุอารมณ์ความรู้สึกของตน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูควรฝึกให้เด็กรู้จักอารมณ์ของตน ไม่ปล่อยให้เด็กเก็บกดความรู้สึกไว้ หรือระบายออกมาทันทีทันใด การบอกชื่ออารมณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้น และการแสดงความเข้าใจเห็นอกเห็นใจต้องไปด้วยกัน

4) กำหนดขอบเขตพฤติกรรมที่เหมาะสม เมื่อครูเห็นว่าเด็กเข้าใจถึงอารมณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน และเด็กเห็นพฤติกรรมและอารมณ์ ที่พึงปฏิบัติได้ ครูควรแสดงให้เด็กเข้าใจว่า การมีอารมณ์ต่างๆ เป็นเรื่องปกติของมนุษย์ แต่การแสดงออกที่สะท้อนถึงการควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ได้ เป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุง อารมณ์ความรู้สึกทุกชนิดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นต้องมีขอบเขตจำกัด และอยู่สถานะที่เหมาะสม เช่น การบอกให้เด็กรู้ว่าเด็กโกรธได้ แต่เมื่อโกรธแล้วเราจะไปทำร้ายทุบตีคนอื่น หรือทำร้ายคนอื่นนั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่เด็กสามารถพูดระบายกับคนใกล้ชิด หรือใช้เวลาในการไปเล่นดนตรี ร้องเพลง วาดภาพ เป็นต้น

รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

1) การจัดประสบการณ์ตามแนวพุทธ แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิถีพุทธ มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมชาติ ของโลกและชีวิตที่แท้จริง และฝึกให้ ผู้ศึกษาสามารถดำเนินชีวิต ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประภาพรรณ เอี่ยมสุภากษิต และวัฒนา ปุญญฤทธิ (2548, น 4-16) กล่าวว่า การพัฒนาให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นต้องพัฒนาทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ในส่วนของจิตใจซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นั้น ควรฝึกให้เด็กมีความอ่อนน้อม อ่อนโยน มีเมตตา มีความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ฝึกให้เห็นคุณค่าและดูแลธรรมชาติรอบตัว เป็นต้น

2) การจัดประสบการณ์ตามวิถีชีวิตไทย หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทยเป็นองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นโดย ทิศนา แคมมณี และคณาจารย์ภาควิชาครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทยเป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาเด็กวัย 3-6 ปี ผ่านทางการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก รูปแบบนี้ได้กำหนดกิจกรรมประจำวันของเด็กไว้อย่างมีหลักการและมีสัดส่วนสมดุลกันในเรื่องต่างๆ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน และเสนอแนะวิธีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็ก มีทั้งการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต ได้เรียนรู้แบบธรรมชาติจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ และได้เรียนรู้จากการสอนโดยตรง ซึ่งผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากการฝึกปฏิบัติในการทำงานจริง

3) การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เป็นการจัดประสบการณ์ที่นำความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะ และประสบการณ์สำคัญทั้งหมดที่ผู้เรียนจะได้รับในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาเชื่อมโยงผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งเป็นการขจัดความซ้ำซ้อน ความไม่สัมพันธ์ และความไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยศึกษา ซึ่งเน้นการพัฒนาโดยองค์รวม การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และมีความสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของสมอง กรมสุขภาพจิต (2548, น. 5) ได้เสนอแนวทางการบูรณาการการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยสามารถบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ใน 2 รูปแบบ ประกอบด้วย

3.1) บูรณาการในชีวิตประจำวัน ด้วยการที่ครูที่เลี้ยงเด็ก ฝึกให้เด็กทำกิจวัตรประจำวัน ประกอบด้วย การฝึกให้รู้จักมารยาททางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การไหว้ กล่าวทักทาย สวัสดี ขอโทษ ขอบคุณ การฝึกความมีระเบียบวินัย เช่น การเข้าแถว การตรงต่อเวลา ฝึกการเก็บของเล่นของใช้ให้เรียบร้อย การฝึกการควบคุมอารมณ์ เช่น ฝึกการทำสมาธิในช่วงสั้นๆ ฝึกให้เด็กสวดมนต์ และในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 6-8) ได้กำหนดขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันว่า การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชนที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน โดยในด้านการพัฒนาอารมณ์ ด้านจิตใจ เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีวินัย มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยให้จัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ส่วนในด้านการพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบตัวเองและผู้อื่น รวมถึงระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2) บูรณาการในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ประกอบด้วย

3.2.1) *กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ* กิจกรรมนี้ฝึกให้เด็กได้รู้จักการปรับตัว การให้ความร่วมมือในกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตามจังหวะ ตามเสียงดนตรี บทเพลง ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเคลื่อนไหวอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวตามคำสั่ง การเคลื่อนไหวแบบเป็นผู้นำและผู้ตาม การเคลื่อนไหวแบบเลียนแบบ

3.2.2) *กิจกรรมสร้างสรรค์* เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็ก ได้แสดงออกตามความรู้สึก แสดงศักยภาพและความสามารถของตน รู้จักการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรับผิดชอบ ฝึกความอดทน การรอคอย กิจกรรมนี้ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับงานศิลปะต่างๆ เช่น การวาดภาพ การปั้น การพิมพ์ภาพ ฉีก ตัด ปะ งานประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุ เป็นต้น

3.2.3) *กิจกรรมเสรี (เล่นตามมุม)* เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เลือกเล่นสื่อและเครื่องมือเล่นอย่างอิสระในมุม การเล่นตามความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยครูผู้ดูแลเด็ก เป็นผู้จัดมุมประสบการณ์เหล่านี้ในห้องเรียน กิจกรรมนี้ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักปรับตัว การเล่นการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการรอคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน เสียสละ ให้อภัย ฝึกความมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ

3.2.4) *กิจกรรมเสริมประสบการณ์ชีวิต* เป็นกิจกรรมที่ครูผู้ดูแลเด็ก ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข่าวสารต่างๆ ด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น การสนทนา การอภิปราย การเล่านิทาน ทักษะศึกษา การร้องเพลง การสาธิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ในการรับฟัง ให้ความสนใจ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมจากสิ่งที่ครูผู้ดูแลเด็กคอยบอกผ่านเรื่องราวที่นำมาเรียนรู้ต่าง ๆ

3.2.5) *เกมการศึกษา* เป็นกิจกรรมการเล่นที่เป็นเกมต่างๆ เช่น เกมจับคู่ภาพเหมือน เกมต่อภาพ เกมเรียงลำดับ กิจกรรมนี้ ฝึกการรอคอย มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เป็นต้น

3.2.6) *กิจกรรมกลางแจ้ง* เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้ออกนอกห้องเรียน ไปสู่สนามเด็กเล่นทั้งบริเวณกลางแจ้งและในร่ม โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นสนุกสนานอย่างเสรี ตามความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคน เช่น การเล่นน้ำ เล่นทราย การเล่นอิสระ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นอุปกรณ์กีฬา การเล่นพื้นเมือง เกม เป็นต้น กิจกรรมนี้ทำให้เด็กรู้สึกคลายเครียด เด็กรู้จักปรับตัวในการเล่นร่วมกับผู้อื่น ฝึกการรอคอย ความอดทน เป็นต้น

4) การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งสี่ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้เรียนสามารถคิดค้นสรุปและสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิด รักการเรียนรู้ มีความคิดริเริ่ม มีทักษะในการแก้ปัญหา และสนใจแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา และการพิจารณาว่าการจัดประสบการณ์นั้นเป็นการจัดที่เน้นผู้เรียนหรือไม่นั้น พิจารณาได้จากบทบาทการสอนของครู และบทบาทการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าการจัดประสบการณ์นั้นครูได้คำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งด้านความสนใจ ความต้องการและความสามารถของแต่ละคน และผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนโดยการแสดงออกในการค้นหาคำตอบด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มในหัวเรื่องที่ตนสนใจหรือที่ครูกำหนดให้ โดยแสดงความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างสนุกสนาน ก็ถือว่าเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ และวัฒนา ปุญญฤทธิ์ 2548, น. 5-10, 5-22)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง
ของเด็กปฐมวัย

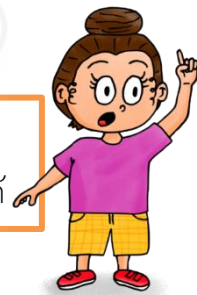

บอกลักษณะทางกาย
ของตนเองได้อย่างถูกต้อง บอกได้ว่า
ตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร

แยกแยะและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อ
สถานการณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ประบมมือ แสดงความดีใจ
เมื่อทำอะไรได้สำเร็จหรือเมื่อได้รับคำชมเชย

บอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทาง
ลบ ต่อสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

บอกได้ว่า ตนเองมีความสามารถอะไร อย่างเป็นบ้าง

หนูชอบเล่นกีฬา
และหนูเล่นฟุตบอล
ได้ครับ

แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

☞ ครูอาจใช้นิทาน หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นสื่อให้เด็กได้แสดงอารมณ์ และเกิดการเรียนรู้อารมณ์ของตนเอง แล้วกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความรู้สึก การตอบสนอง มีการซักถามอภิปราย

☞ กิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ หรือการเล่น จะทำให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความรู้สึก พอใจ ไม่พอใจ สนุกสนาน ร่าเริง ขณะที่เล่น กิจกรรมตามลำพังหรือทำร่วมกับผู้อื่น บอกความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บอกความต้องการของตนเองได้

☞ ครูอาจพาเด็กไปพบเห็นสิ่งต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หากเมื่อเด็กเกิดความกลัว ครูควรให้การปลอบใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่เด็ก ด้วยการโอบกอด และคำพูด เพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจ

☞ ฝึกการกล้าแสดงออก ฝึกให้เด็กได้มีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจกับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสม ทั้งคำพูด ท่าทาง กล้าบอกความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้

☞ ฝึกให้เด็กได้เรียนรู้ มีความพึงพอใจ ภูมิใจต่อตนเอง มองโลกในแง่บวก เช่น การฝึกให้เด็กได้ทำบางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ให้เด็กได้เรียนรู้ตนเองมีความหมาย มีคุณค่า มีความสำคัญ ต่อผู้อื่น สามารถสร้างกำลังใจให้กับตนเองได้ มีความสุขในชีวิต

☞ บางครั้งเด็กอาจมีความเศร้าเสียใจ หรือผิดหวัง ครูควรพูดคุย ให้กำลังใจ ชี้แนะ มุมมองอีกด้านหนึ่ง ฝึกให้เด็กรู้จักมองด้านบวกของชีวิต สร้างความรู้สึกที่ดี มีความอบอุ่นใจ

☞ ความสุขของเด็กเป็นความสุขแบบสนุกสนานเพลิดเพลิน คือสุข สนุกจากการเล่นไม่ว่าจะเป็นการเล่นตามลำพังหรือเล่นกับกลุ่มเพื่อน เด็กมีโอกาสได้เล่นสนุกสนาน จะมีจิตใจร่าเริง แจ่มใส มีพื้นฐานอารมณ์ดี

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น
ของเด็กปฐมวัย

แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้
ความรู้สึกของผู้อื่นได้

แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับ ผลงาน
ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น (เช่น เอ่ยชม ประทับมือ)

รู้จักแบ่งปันสิ่งของของตนเองให้เพื่อนได้

มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อน
หรือผู้อื่นที่ใกล้ซิด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการรับรู้
อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น เป็นการฝึกให้เด็กเข้าใจ รับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และสามารถ
สะท้อนความรู้สึกของผู้อื่นได้ แสดงออกทางอารมณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น แสดงสี
หน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับผลงาน
ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น แบ่งสิ่งของของตนเองหรือแบ่งของเล่นให้เพื่อนได้ รู้จัก
ปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นที่ใกล้ซิด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

☞ กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ ให้เด็กได้รู้จักปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือ
ผู้อื่นที่ใกล้ซิด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

☞ กิจกรรมทางภาษาหรือห้องสมุด เล่านิทานที่สะท้อนความรู้สึก และวิธีการ
แสดงออกทางอารมณ์ แล้วให้เด็กคาดเดาว่าบุคคลในภาพรู้สึกอย่างไร กระตุ้นให้เด็กหา
คำตอบที่แสดงความรู้สึก การตอบสนอง มีการอภิปราย ทำไมเด็กๆ จึงคิดว่าบุคคลในภาพ
เศร้า หรือสุข หรือโกรธ

☞ จัดกิจกรรมให้มีการเล่น ที่ต้องเล่นร่วมกันกับผู้อื่น เด็กจะได้เรียนรู้และเข้าใจ
อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด บทบาทของผู้อื่น รู้จักแบ่งของเล่นให้เพื่อน การให้เด็กรู้จักการ
แบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น เด็กอาจรู้สึกฝืนใจที่จะแบ่งปัน แต่เด็กสามารถเรียนรู้ที่จะ
แบ่งปันได้ และเมื่อเด็กทำได้ครูก็ควรชมเชย เพื่อเป็นการเสริมแรงให้เด็กได้ทำซ้ำจนเป็น
นิสัย เมื่อเด็กรู้จักการแบ่งปัน การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางก็จะลดน้อยลงและพัฒนาไปสู่
การใส่ใจ เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และรู้สึกเห็นอก เห็นใจผู้อื่น

☞ เล่นร่วมกับเด็ก เพราะการเล่นจะทำให้มีโอกาสพูดถึงความรู้สึกได้มากขึ้น การใช้ตุ๊กตาหรือหุ่นมือในการเล่นสมมติกับเด็ก ช่วยให้ครูเข้าใจความรู้สึก ของเด็กได้ง่ายขึ้น

☞ การรับฟังความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กด้วยความใส่ใจของครู ทำให้เด็กรู้ว่า ครูก็ให้ความสำคัญกับความกังวลไม่สบายใจของตน ขณะที่เด็กเปิดเผยความรู้สึก ครูควรพูดสะท้อนในสิ่งที่ได้ยินและสังเกตเห็นกลับไป การทำเช่นนี้ ทำให้เด็กมั่นใจว่าครูรับฟังเด็กอย่างตั้งใจและคิดว่าความรู้สึกของเด็กมีเหตุผล การตอบสนองเช่นนี้แสดงถึงการยอมรับความรู้สึกของเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึกของตนโดยระบุความรู้สึกนั้นมา เช่น เมื่อครูพูดว่าครูรู้ว่าหนูโกรธ เป็นการบอกให้เด็กรู้ว่าความรู้สึกโกรธเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ในขั้นต้นเด็กอาจยังไม่ตระหนักว่าความรู้สึกอัดอัดขัดใจนี้เรียกว่าความโกรธ การที่เด็กรู้ว่าครูเข้าใจและยอมรับความรู้สึกของตน จะกระตุ้นให้เด็กสื่อสารต่อไป การตอบสนองในการสื่อสารนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยขยายแนวคิดให้ชัดเจน แสดงถึงการยอมรับและความเข้าใจ ช่วยส่งเสริมให้เด็กพูด และพยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองเท่านั้น แต่ยังเป็นสร้างให้เกิดความไว้วางใจระหว่างครูกับเด็กด้วย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง
ของเด็กปฐมวัย

รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่
ตนเองต้องการจะเล่น

ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำ
กิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก

บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้
และแสดงออกอย่างเหมาะสม

รู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธ
หรือไม่พอใจ

แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมให้เด็กควบคุมอารมณ์ได้ดี เริ่มต้นด้วยการฝึกให้เด็กรู้ว่ากำลังมีอารมณ์อย่างไร ให้รู้จักถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด เพื่อที่เด็กจะได้รู้เท่าทันอารมณ์ เมื่อรู้เท่าทันอารมณ์ก็จะสามารถควบคุมอารมณ์ได้เมื่อโตขึ้น ความโกรธเป็นสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้กับทุกคน ไม่เว้นแม้แต่เด็ก เด็กแต่ละคนจะแสดงความโกรธออกมาต่างกัน เช่น ส่งเสียงดัง ขว้างปา ทูบสิ่งของ หรือตีคนอื่น โดยธรรมชาติเด็กจะรู้จักการแสดงออกทางอารมณ์ได้ดีขึ้นเมื่อโตขึ้น จะเริ่มรอคอยเป็น พุดเพราะขึ้น มีการให้ผู้อื่นได้มากขึ้น ครูต้องตระหนักว่าสิ่งที่ครูอบรมสั่งสอน ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต้องอาศัยระยะเวลา ความอดทนของครูเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเมื่ออยู่กับเด็ก ซึ่งการควบคุมตนเองได้นั้น สามารถสังเกตได้จากการควบคุมความอยากเป็น เอาชนะความอยากได้ ไม่ตามใจตัวเองมากเกินไป การแสดงอารมณ์ที่เปิดเผยและตรงไปตรงมา เป็นลักษณะพื้นฐานของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการอารมณ์ของตนได้อย่างถูกต้อง เด็กจะซึมซับสิ่งที่ได้รับการอบรมสั่งสอน และนำแบบอย่างของครูที่ตนรักมาเป็นส่วนหนึ่งของจิตใจของเด็ก ในที่สุดเด็กจะเติบโตเป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความอดทน อดกลั้น รู้จักควบคุมตนเอง และรู้จักการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม เช่น รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก สงบสติอารมณ์ที่ไม่ดีลงได้ เมื่อได้รับการปลอบโยน หรือเมื่อได้รับคำแนะนำ

☞ เป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่ดี กระตุ้น คาดหวัง ความพยายามของเด็กในการรับผิดชอบ และการเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งให้เด็กมีเหตุผลในการกำหนด กติกา ข้อตกลง และช่วยให้เด็กเข้าใจในผลของการกระทำ

☞ ฝึกความมุ่งมั่น มานะ อดทน โดยการสร้างแรงจูงใจให้เด็กมุ่งมั่นพยายามในการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จโดยไม่เลิกล้มกลางคัน แม้จะพบปัญหาอุปสรรค ครูผู้ดูแลเด็กควรรับผิดชอบต่อเด็กทันที เมื่อเด็กมีข้อสงสัย หรือซักถาม และให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ เมื่อเด็กเริ่มท้อแท้ กระตุ้นให้เด็กพยายามทำงานจนสำเร็จ และ ชมเชย หรือเมื่อเด็กทำงานสำเร็จ

☞ จัดสถานการณ์ให้เด็กได้เล่นด้วยกัน ให้รู้จักผลัดกันเล่น เพื่อจะได้มีโอกาสเล่นกันได้ทุกคน เพื่อฝึกการรอคอย

☞ กิจกรรมการเล่นอิสระ เป็นการให้เด็กกำหนดเป้าหมายการเล่นหรือกิจกรรมด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยครูอาจกำหนดเวลา สถานที่ เตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างไว้ ให้เด็กเลือกเล่นด้วยตนเองได้อย่างอิสระ หรือในระหว่างการเล่น บางครั้งอาจมีอุปสรรค ที่อาจทำให้เด็กไม่พึงพอใจ รู้สึกล้มเหลว มีความขัดแย้งกับเพื่อน

☞ จัดกิจกรรมมอบหมายงานให้ทำ สังเกตพฤติกรรม ช่วยเหลือ ให้กำลังใจเมื่อกิจกรรมนั้นเด็กทำไม่ได้ เพื่อไม่ให้เด็กแสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
ของเด็กปฐมวัย

ยอมรับ กฎกติกา เวลาเล่นกับเพื่อน และเล่น
กับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน

ยอมปรับเปลี่ยนบทบาทในการเล่นกับเพื่อนได้
ในโอกาสที่เหมาะสม

แสดงท่าทาง รู้จักใช้คำพูด ขอโทษ
ขอบคุณ ได้ตรงตามสถานการณ์

สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่องเช่น
บอกคิดถึงเพื่อน กอดเพื่อน ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน เป็นต้น

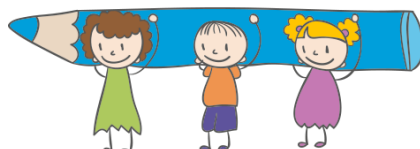
แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

เด็กที่มีปัญหาการเข้ากับคนอื่นมักขาดทักษะการพูดสื่อสาร เพราะเด็กมักรู้แค่เพียงความต้องการของตนที่มีต่อคนอื่น ทำให้เด็กถูกปฏิเสธจากกลุ่มเพื่อน ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเล่นกับเพื่อนอย่างไม่เหมาะสม เห็นได้จากเวลาที่เด็กต้องการเล่นกับเพื่อนแต่ไม่รู้จักวิธีพูด เด็กที่มีทักษะทางสังคมจะค่อยๆ เข้าไปสร้างความคุ้นเคยและเริ่มพูดว่า "น่าสนุกนะ" "เล่นยังไง" "ขอเล่นด้วยคน" แต่เด็กที่ขาดทักษะจะเข้าไปขัดจังหวะ หรือพูดในทำนองที่ว่า "แบบนี้ฉันก็มี" "ฉันเล่นดีกว่าเธออีก" "ฉันอยากจะเล่น ให้เล่นหน่อยสิ" ซึ่งทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ครูควรสังเกตทักษะด้านนี้ของเด็ก แล้วช่วยเหลือให้คำแนะนำกับเด็กเป็นรายบุคคล ด้วยการพูดคุย เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้คำพูดสื่อสาร ทักษะสำคัญที่ครูควรฝึก คือทักษะการฟังและเข้าใจผู้อื่น เด็กที่ขาดทักษะการฟังมักจะมีปัญหาในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เนื่องจากการไม่ตั้งใจฟังทำให้ไม่รู้ว่าผู้อื่นคิดอย่างไร หรือหมายความว่าอย่างไร และมักจะทำให้มีความคิดต่อผู้อื่นไม่ตรงตามความเป็นจริง ครูควรสอนให้เด็กรู้จักฟังอย่างตั้งใจ รู้จักสังเกตภาษากายของคู่สนทนาด้วยตัวอย่างกิจกรรมที่ฝึกทักษะการฟัง เช่น

☞ การใช้เกมการฟัง เช่น โทรศัพท์ เกมกระซิบบอกข้อความ

☞ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น การเล่านิทาน การจัดช่วงเวลาสำหรับการเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความเห็นและความรู้สึกได้ การนำสิ่งของมาแสดงและเล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์และความรู้สึก เล่าถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา หรือเล่าความใฝ่ฝันของแต่ละคน

☞ การเล่นตามมุม ฝึกให้เด็กรู้จักการขอเข้าร่วมเล่นหรือทำงานกับเพื่อน อธิบายให้เข้าใจว่า เมื่อต้องการสิ่งใดจากผู้อื่นต้องบอกให้ผู้อื่นเข้าใจความต้องการของตน เด็กๆ ควรได้รับการฝึกการขอเข้าร่วมเล่นหรือทำงานกับเพื่อนและรอคำยินยอมเสียก่อน การฝึกดังกล่าวจะช่วยป้องกันปัญหาและข้อขัดแย้งของการอยู่ร่วมกันได้

แบบทดสอบท้ายหน่วย
หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาด
ทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : แบบทดสอบเป็นข้อสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. พฤติกรรมใด ที่แสดงถึงความรู้สึกที่เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น
 - ก. แสดงความรัก เอาใจใส่ผู้อื่น
 - ข. ปลอบ เมื่อเห็นเพื่อนเสียใจ
 - ค. พลอยเศร้าใจ เมื่อเห็นผู้อื่นเดือดร้อน
 - ง. แบ่งปันของเล่นให้เพื่อน
 - จ. ถูกทุกข้อ

2. ข้อใดคือการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กปฐมวัย ที่ครูควรปฏิบัติ
 - ก. รับฟังด้วยความสนใจเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น
 - ข. ปกป้อง แนะนำตลอดเวลาเด็กเวลาทำงานไม่ให้ความผิดพลาด
 - ค. ให้เด็กเล่นกลางแจ้งตามลำพังอย่างอิสระ เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง
 - ง. ให้เด็กเล่นตามมุมต่างๆ ตลอดเวลา เพราะการเล่นคือการเรียนรู้
 - จ. บอกเด็กที่ช่างซักถามตลอดเวลา ว่าเก็บไว้ก่อนค่อยถาม เพราะทำให้เสียเวลาในการเรียน

3. ข้อใดกล่าวถึงการส่งเสริมให้เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์ ได้ถูกต้องที่สุด

ก. การส่งเสริมให้เด็กควบคุมอารมณ์ได้ดี เริ่มต้นด้วยการฝึกให้เด็กรู้ว่าเขากำลังมีอารมณ์อย่างไร ให้รู้จักถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด เพื่อที่เด็กจะได้รู้เท่าทันอารมณ์

ข. การฝึกเด็กให้ควบคุมตนเองสามารถสังเกตได้จากการควบคุมความอยากเป็นเอชชะความอยากได้ ไม่ตามใจตัวเองมากเกินไป

ค. การฝึกให้เด็ก ไม่ตามใจตัวเองจนเกินไป เป็นขอบข่ายของความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง

ง. การส่งเสริมให้เด็กได้รู้จัก การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง

จ. ครูควรยกย่อง ชมเชยพฤติกรรมกรรมการแสดงออกในทุกพฤติกรรมของเด็ก

4. การกำหนดเงื่อนไขการกระทำที่让孩子ต้องรอคอย เป็นการฝึกเด็กในข้อใด

ก. การควบคุมอารมณ์

ข. การเชื่อฟัง

ค. การช่วยเหลือตนเอง

ง. การอยู่ร่วมกับผู้อื่น

จ. การเข้าใจผู้อื่น

5. ข้อใดเป็นพฤติกรรมของเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อต้องเผชิญกับความล้มเหลว

ก. เลิกทำงานที่ล้มเหลวแล้วเริ่มงานใหม่

ข. จะรู้สึกท้อถอยแต่ก็ทำต่อไปเรื่อย ๆ

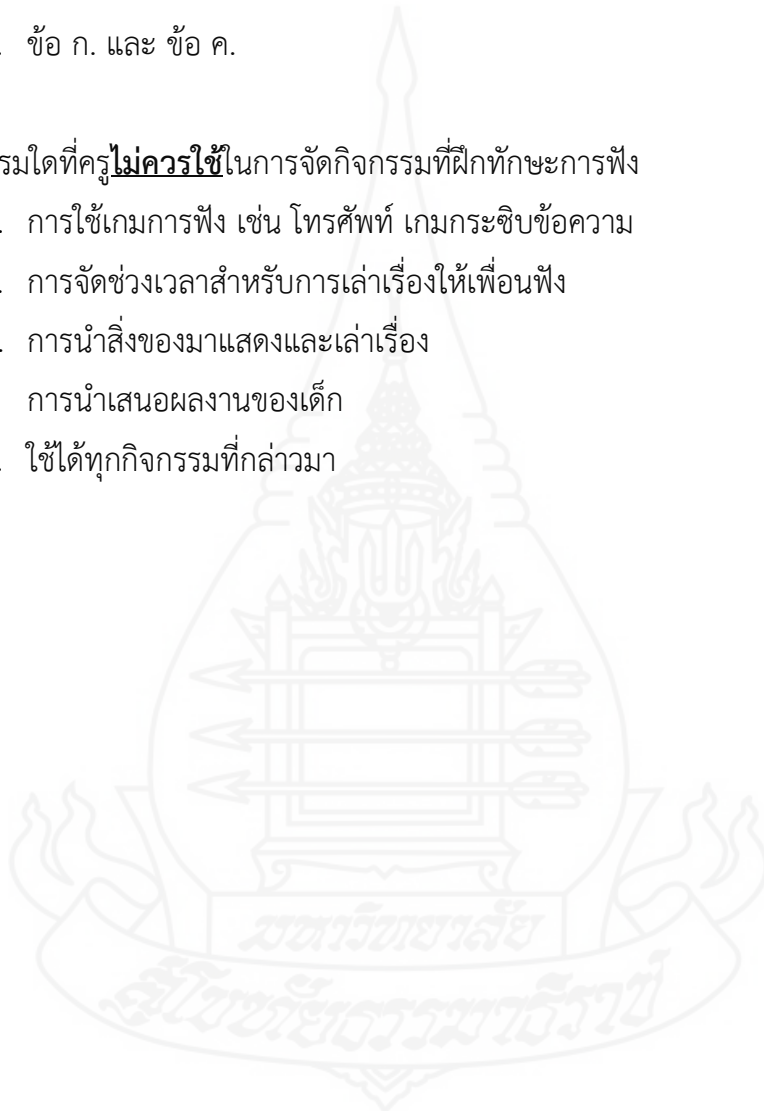
ค. จะหยุดทำงานที่ล้มเหลวระยะหนึ่ง แล้วกลับมาทำใหม่

ง. จะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยไม่ย่อท้อ

จ. ไม่สามารถบอกได้ว่าอยู่กับสภาพการณ์ใด

6. การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กปฐมวัย มีหลากหลายแนวทางยกเว้นข้อใด
- ก. กล่าวชมเมื่อเด็กช่วยเหลือผู้อื่น
 - ข. แสดงท่าที่สนใจเมื่อเด็กมีข้อสงสัย
 - ค. ให้เด็กเล่นภายในบ้านเท่านั้นเพื่อความปลอดภัย
 - ง. รับฟังความคิดเห็นของเด็กและถามเหตุผล
 - จ. ให้กำลังใจเมื่อเด็กเริ่มทำอะไรด้วยตนเองเป็นครั้งแรก
7. ข้อใด ไม่ใช่ ความสำคัญของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- ก. ช่วยให้เด็กได้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและสามารถจัดระเบียบของตนเองได้
 - ข. ช่วยให้เด็กได้รับการตอบสนองตามความต้องการพื้นฐานทางอารมณ์
 - ค. ช่วยให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม
 - ง. ช่วยให้เด็กได้รับการหล่อหลอมให้เป็นคนดี
 - จ. ช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตดี
8. ข้อใดเป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้เด็กปฐมวัยรู้จักอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีที่สุด
- ก. การให้เด็กคาดเดาความรู้สึกของตัวละครจากการฟังนิทาน
 - ข. การเล่นเกมศึกษากับเพื่อน ๆ
 - ค. การให้เด็กบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการประกอบอาหาร
 - ง. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันกับเพื่อน ๆ
 - จ. การให้เด็กบอกความรู้สึกที่ได้เล่นกับเพื่อนในการเล่นกลางแจ้ง

9. กิจกรรมกลุ่มย่อยในข้อใดที่สามารถจัดประสบการณ์การอยู่ร่วมกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยได้
- ก. การเล่นตามมุม
 - ข. กิจกรรมที่ร่วมกับครู
 - ค. กิจกรรมสร้างสรรค์
 - ง. ข้อ ก. และ ข้อ ข.
 - จ. ข้อ ก. และ ข้อ ค.
10. กิจกรรมใดที่ครูไม่ควรใช้ในการจัดกิจกรรมที่ฝึกทักษะการฟัง
- ก. การใช้เกมการฟัง เช่น โทรศัพท์ เกมกระซิบบีบข้อความ
 - ข. การจัดช่วงเวลาสำหรับการเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง
 - ค. การนำสิ่งของมาแสดงและเล่าเรื่อง
 - ง. การนำเสนอผลงานของเด็ก
 - จ. ใช้ได้ทุกกิจกรรมที่กล่าวมา

เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย
หน่วยที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องการพัฒนาความฉลาด
ทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

1. จ
2. ก
3. ก
4. ก
5. ง
6. ค
7. ข
8. ก
9. ง
10. ง

การเรียนรู้ประจำหน่วย

หน่วยที่ 4 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

- 4.1 การสังเกตพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- 4.2 วิธีและเครื่องมือประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- 4.3 แนวทางการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

แนวคิด

1. การประเมินด้านความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องมีการสังเกตพฤติกรรมจากหลายๆ พฤติกรรม
2. การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสามารถประเมินได้หลายวิธี เช่น การสังเกตบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การพูดคุย และการใช้แบบทดสอบ
3. การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การประเมินความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น การประเมินความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง และการประเมินความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 4 จบแล้ว ครูผู้ดูแลเด็กสามารถ

1. อธิบายการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้
2. อธิบายวิธีการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้
3. ยกตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ได้

กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารจากชุดการเรียนรู้ เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. ทำแบบทดสอบท้ายหน่วย
3. ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายหน่วย

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
2. แบบทดสอบท้ายหน่วย
3. เฉลยแบบทดสอบท้ายหน่วย

การประเมิน

ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วย

หน่วยที่ 4

การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

4.1 การสังเกตพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

พัชรี ผลโยธิน (2549, น. 34-39) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสังเกตพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม เป็นสิ่งที่ประเมินได้ยาก การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของเด็กในช่วงปฐมวัยนี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแสดงออก และช่วงความสนใจของเด็กก็ยังมีข้อจำกัด ทำให้การประเมินค่อนข้างยาก และอาจเกิดข้อผิดพลาดได้
2. การเก็บข้อมูลต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลหลายๆ ครั้ง จากหลายสถานที่ที่เด็กทำกิจกรรม แหล่งที่มาของข้อมูลต้องมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กหลายคน และเครื่องมือที่ใช้ต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน
3. พฤติกรรมที่จะสังเกตเป็นไปตามที่คาดหวังในแต่ละวัย และตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้ดีขึ้น
4. การประเมินจะต้องมีความเหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล วัฒนธรรมของเด็ก
5. การรวบรวมหลักฐาน คือกฎเกณฑ์สำคัญของการประเมิน วิธีการสังเกตเด็กปฐมวัย ควรใช้วิธีการสังเกตอย่างมีระบบ คือ การสังเกตที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน การสังเกตโดยผู้ประเมินสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยเฉพาะที่คิดว่าจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต การประเมินเด็กปฐมวัยนั้น ครูต้องที่มีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กอย่างแท้จริง

4.2 วิธีและเครื่องมือประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

วิธีการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สามารถประเมินได้หลากหลายวิธี เช่น การสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ เป็นต้น ส่วนการประเมินการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ที่นิยมใช้มาก คือ การประเมินด้วยวิธีการสังเกตจากผู้ประเมินที่ใกล้ชิดและรู้จักเด็กเป็นอย่างดี

1. การสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม สามารถทำได้ทั้งแบบเป็นทางการเป็นการสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และการสังเกตแบบไม่เป็นทางการเป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักตนเองและผู้อื่นของเด็กปฐมวัย วิธีการสัมภาษณ์มีทั้งแบบไม่เป็นทางการ โดยครูสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กทำ เด็กคิด รวมทั้งความรู้สึกของเด็ก เหตุการณ์ประจำวัน ในสถานการณ์ต่างๆ และการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ครูเตรียมชุดคำถามไว้ล่วงหน้าตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการประเมิน

3. การใช้แบบทดสอบ ส่วนใหญ่จะใช้กับการประเมินด้านสติปัญญา แต่ก็สามารถวัดความฉลาดทางอารมณ์ วัดความรู้สึกของเด็กได้จากการสร้างสถานการณ์ หรือเลือกรูปภาพแสดงสถานการณ์ต่างๆ มาถาม แล้วให้เด็กตอบโดยเลือกรูปภาพที่แสดงอารมณ์ต่างๆ กัน ทั้งนี้เพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อเหตุการณ์นั้นๆ

เครื่องมือการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

เครื่องมือการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ที่นิยมใช้กันมากคือการบันทึกพฤติกรรมของเด็กขณะที่เล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ จากสถานการณ์จริงในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน แบบบันทึกพฤติกรรม ใช้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการรู้จักอารมณ์ตนเองและผู้อื่นของเด็กปฐมวัยในสถานการณ์ต่างๆ การสังเกตเด็กปฐมวัยควรใช้วิธีการสังเกตอย่างมีระบบ โดยการสังเกตในชีวิตประจำวันของเด็ก สังเกตโดยผู้ประเมินสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยเฉพาะที่คิดว่าจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต และสังเกตโดยการสร้างสถานการณ์ที่คิดว่าจะเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต เครื่องมือประกอบการสังเกตที่ครูปฐมวัยควรนำมาใช้ คือแบบบันทึกต่างๆ เช่น แบบบันทึกต่อเนื่อง แบบบันทึกช่วงเวลา และแบบสังเกตรายการ ที่ใช้ไม่ได้เลยคือ การรายงานตนเอง เนื่องจากเด็กไม่สามารถอ่านเขียนและไม่เข้าใจวิธีการตอบ และไม่สามารถแยกแยะเหตุการณ์ได้ การรวบรวมหลักฐานการประเมินจากการสังเกต จึงเป็นกุญแจสำคัญของการประเมิน

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ใช้กับการสัมภาษณ์ การพูดคุยกับเด็ก โดยการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กทำ เหตุการณ์ประจำวัน ความรู้สึกหลังทำกิจกรรมหรือสถานการณ์ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกของเด็ก อาจเป็นการพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก หรือการพูดคุยระหว่างครูกับเด็กในหลากหลายสถานการณ์ โดยครูกำหนดสิ่งที่ต้องการวัด สร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ บันทึกคำให้สัมภาษณ์โดยละเอียด อาจมีการบันทึกเสียงประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และชัดเจนขึ้น (ขวัญฟ้า รังสิยานนทน์, 2560, น. 10-43)

แบบทดสอบ

การใช้แบบทดสอบ เป็นการวัดความรู้สึกของเด็กโดยการสร้างสถานการณ์ หรือเลือกรูปภาพ มาถาม แล้วให้เด็กตอบโดยเลือกรูปภาพที่แสดงอารมณ์ต่างๆ กัน ทั้งนี้เพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ครูอาจถามโดยการสมมุติเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กหรือที่เด็กพบเห็นเสมอๆ ขึ้นมา แล้วถามว่า เด็กรู้สึกต่อเหตุการณ์นั้นอย่างไร หรือนำภาพประกอบให้เด็กดู เช่น ถ้าหนูกำลังเล่นของเล่นอยู่ แล้วมีเพื่อนมาแย่งของเล่นหนูรู้สึกอย่างไร เป็นต้น

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

ชื่อ.....				
วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....อายุ.....				
ชื่อผู้สังเกต.....				
คำชี้แจง ให้สังเกตพฤติกรรมตามรายการและอายุ ถ้าปรากฏให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องการแสดงออก				
รายการ	การแสดงออก			แนวทางการประเมิน
	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ		
การรับรู้อารมณ์ของตนเองและการแสดงออก	3-4 ปี			สังเกตหน้า ท่าทาง คำพูดหรือการแสดงอาการที่บอกความรู้สึก ความต้องการ และอารมณ์ของตนเอง เช่น ความรู้สึก ชอบ ไม่ชอบ หิว ไม่หิว
	บอกหรือแสดงความรู้สึก ความต้องการและอารมณ์ของตนเองได้บ้าง			
	4-5 ปี บอกหรือแสดงความรู้สึก ความต้องการและอารมณ์ของตนเองได้ สอดคล้องกับสถานการณ์			
	5-6 ปี บอกหรือแสดงความรู้สึก ความต้องการและอารมณ์ของตนเองได้ สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม			สังเกตการแสดงท่าทาง สีหน้าที่ตรงกับอารมณ์พื้นฐาน
การรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น	3-4 ปี สนใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นด้วยการฟังหรือมอง			สังเกตหน้าตา ท่าทาง คำพูดและการแสดงออกต่อผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือ การแสดงความเห็นใจ สงสาร ปลอดภัย ฯลฯ
	4-5 ปี สนใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นจากการสังเกตสีหน้าท่าทาง			
	5-6 ปี พูดหรือแสดงความรู้สึกและอารมณ์ร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ			สนทนากับเด็กเพื่อเข้าใจความรู้สึกที่มีต่อผู้อื่น

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
(ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นของเด็กปฐมวัย)

ชื่อ.....อายุ.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

1. เมื่ออยู่บ้าน หากคุณพ่อคุณแม่บอกให้หนูกินอาหารให้เสร็จก่อนจึงจะอนุญาตให้ไปเล่นได้ หนูจะรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรหนูจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

.....

2. ถ้าหนูโดนเพื่อนแย่งของเล่นที่หนูกำลังเล่นอยู่ หนูจะรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรหนูจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

.....

3. ถ้าหนูเห็นเพื่อนหกล้ม ร้องไห้อยู่ หนูจะรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรหนูจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

.....

4. ถ้าหนูทำเพื่อนหน้าบึ้ง ไม่ยิ้ม ไม่พูดกับใครเลย หนูคิดว่าเพื่อนกำลังรู้สึกอย่างไร เพราะอะไรเพื่อนจึงรู้สึกแบบนี้

บันทึกคำตอบ

.....

.....

การแปลความ

.....

.....

4.3 แนวทางการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

1. ขอบข่ายการประเมิน

1.1 ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

ขอบข่ายในการประเมินความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ประกอบด้วย การประเมินความรู้สึกอารมณ์ต่างๆ ของเด็ก เช่น แยกแยะและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ประบมือ แสดงความดีใจ เมื่อทำอะไรได้สำเร็จหรือเมื่อได้รับคำชมเชย บอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้อง บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร บอกความรู้สึกของตนเองทั้งทางบวกและทางลบ ต่อสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บอกได้ว่าตนเองมีความสามารถอะไร อย่างไรบ้าง

1.2 ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

ขอบข่ายในการประเมินความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ประกอบด้วย การประเมินจากการแสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับผลงาน ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น(เช่น เอ่ยชม ประบมือ) มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นรู้จักปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นที่ใกล้ขีด เจ็บ หรือไม่สบายใจ

1.3 ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย

ขอบข่ายการประเมินความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ประกอบด้วย รอคอยได้ เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเองต้องการจะเล่น ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้และแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธหรือไม่พอใจ

1.4 ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

ขอบข่ายการประเมินด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ การยอมรับ กฎกติกา เล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน ยอมปรับเปลี่ยนบทบาทในการเล่นกับเพื่อนได้ในโอกาสที่เหมาะสม แสดงท่าทาง รู้จักใช้คำพูด ขอโทษ ขอขอบคุณ ได้ตรงตามสถานการณ์ สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น บอกคิดถึงเพื่อน กอดเพื่อน ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน เป็นต้น

2. วิธีการประเมิน

ประเมินโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยครูสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ขณะที่เด็กเล่น หรือทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด แล้ว บันทึกพฤติกรรมตามเครื่องมือที่เลือกไว้

สรุป

การประเมินความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน การประเมินพฤติกรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์นั้น ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องมีการสังเกตพฤติกรรมจากหลายๆ พฤติกรรม การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสามารถประเมินได้หลายวิธี เช่น การสังเกต บันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การพูดคุย และการทำแบบทดสอบ เป็นต้น

แบบทดสอบท้ายหน่วย
หน่วยที่ 4 เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : แบบทดสอบ เป็นข้อสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
จงเลือกข้อที่ถูกที่สุด

1. การประเมินและการสร้างเสริมพฤติกรรมด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยควรครอบคลุมพฤติกรรมในข้อใด
 - ก. คุณธรรมและจริยธรรม
 - ข. การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น
 - ค. การแสดงออกทางอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ตนเองและผู้อื่น
 - ง. ข้อ ก. และข้อ ข.
 - จ. ข้อ ก. ข้อ ข. และข้อ ค.

2. ข้อใดไม่ใช่หลักการประเมินพฤติกรรมเด็กปฐมวัย
 - ก. ครอบคลุมพัฒนาการครบทุกด้าน
 - ข. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล
 - ค. ใช้วิธีการเดียวที่เป็นมาตรฐาน
 - ง. ดำเนินการอย่างเป็นระบบ
 - จ. ประเมินอย่างต่อเนื่อง

3. เครื่องมือในข้อใดที่ไม่ควรนำมาใช้ในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
 - ก. แบบบันทึกพฤติกรรม
 - ข. แบบสัมภาษณ์
 - ค. แบบทดสอบ
 - ง. แฟ้มสะสมงาน
 - จ. แบบรายงานตนเอง

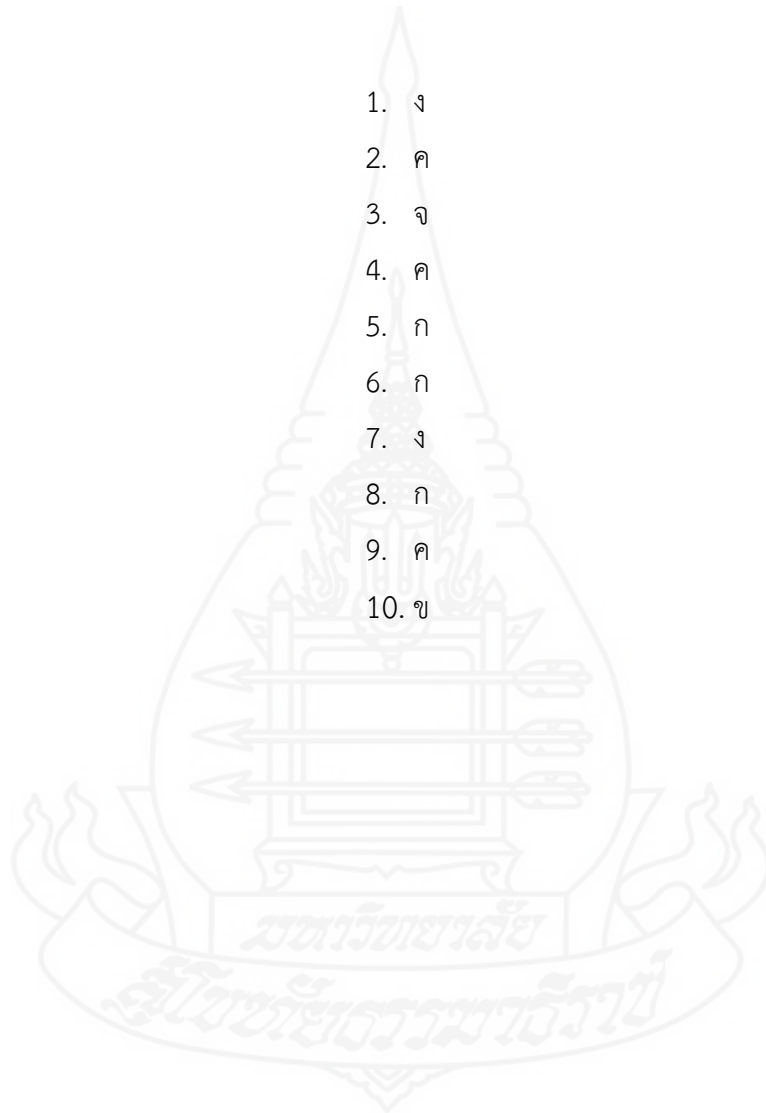
4. ข้อใดคือวิธีการประเมินด้านการรู้จักตนเองและผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ครูนิยมใช้
- ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์
 - การสัมภาษณ์และการใช้แฟ้มสะสมงาน
 - การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมและการสัมภาษณ์
 - การสังเกต บันทึกพฤติกรรมและใช้แบบสอบถาม
 - การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม และการใช้แฟ้มสะสมงาน
5. ทำไมวิธีการสังเกตจึงนิยมใช้ในการวัดและประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- เพราะเด็กปฐมวัยเมื่อเกิดอารมณ์จะแสดงออกมาทันที ดังนั้นจึงง่ายต่อการสังเกต
 - เพราะเด็กปฐมวัยอารมณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการสังเกตจึงเป็นวิธีที่นำมาใช้ได้ทันต่อเหตุการณ์
 - เพราะเด็กปฐมวัยอยู่กับครูตลอดเวลา จึงสามารถใช้วิธีการสังเกต สังเกตพฤติกรรมด้านอารมณ์ของเด็กได้อย่างสะดวก
 - เพราะวิธีการสังเกตมีความเหมาะสมเที่ยงตรงมากกว่าวิธีการอื่น
 - เพราะการสังเกตเป็นวิธีที่ทำได้ง่ายมากกว่าวิธีอื่น ๆ
6. ข้อใดไม่ใช่ข้อบ่งชี้การประเมินด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
- รู้จักแบ่งปัน
 - บอกลักษณะทางกายของตนเองได้
 - บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร
 - การแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ
 - แสดงอารมณ์บอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ
7. ข้อใดเป็นความสามารถในด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง
- หงุดหงิดแต่อดทนไว้ไม่แสดงออก
 - บอกได้ว่าตนเองทำอะไรได้บ้าง
 - บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร
 - เมื่อเพื่อนทำให้ไม่พอใจ รู้จักให้อภัย ไม่ถือโกรธ
 - หากอยากเล่นของที่เพื่อนเล่น จะไม่รอ ยอมไปเล่นของเล่นอื่น

8. การสังเกตพฤติกรรมเด็กว่าสามารถแยกแยะและแสดงอารมณ์ต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ เป็นการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด
- ก. ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ข. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - ค. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ง. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของผู้อื่น
 - จ. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
9. การที่เด็กไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ตนเองเห็นว่ายาก เป็นข้อบ่งชี้การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในองค์ประกอบด้านใด
- ก. ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ข. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - ค. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง
 - ง. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - จ. ทุกด้านที่กล่าวมา
10. ข้อใดเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมน้อยที่สุด ในการประเมินด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- ก. แบบสัมภาษณ์
 - ข. แบบทดสอบ
 - ค. แบบสนทนาพูดคุย
 - ง. แบบสังเกตรายการพฤติกรรม
 - จ. แบบบันทึกพฤติกรรม

เฉลย แบบทดสอบท้ายหน่วย

หน่วยที่ 4 เรื่อง การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

1. ง
2. ค
3. จ
4. ค
5. ก
6. ก
7. ง
8. ก
9. ค
10. ข

ส่วนที่ 4

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดสตูล

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย
(แยกแยะ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ)

ชื่อกิจกรรม อารมณ์ของหนู ชั้น อนุบาล 3 เวลา 20 นาที

1. สาระสำคัญ

เด็กในช่วงวัย 3-5 ปี จะเริ่มรู้จักแยกแยะ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ประบมือ แสดงความดีใจ เมื่อทำอะไรได้สำเร็จหรือเมื่อได้รับคำชมเชย บอกได้ว่าตนเองมีความรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบอะไร มีประสบการณ์มากขึ้น เรียนรู้โลกภายนอกมากขึ้น และสามารถรับรู้อารมณ์ของตนเองได้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้เด็กแยกแยะอารมณ์ต่างๆ ได้
- 2.2 เพื่อให้เด็กบอกความรู้สึกของตนเองได้ว่ามีอารมณ์เช่นไร

3. กิจกรรม

3.1 ชี้นำ

1) ครูทักทายเด็กด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่วมร้องเพลงสวัสดีพร้อมท่าทางประกอบ

2) ครูชวนสนทนา ว่าวันนี้ ใครมีอารมณ์เช่นใดบ้าง ใครมีความสุข ด้วยเรื่องอะไรบ้าง เช่น เวลาได้รับของขวัญ ได้รางวัล หรือมีใครชม เด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร หรือใครมีเรื่องไม่สบายใจ ใครโดนคุณแม่ดุบ้าง เด็ก ๆ เคยมีอารมณ์ ดีใจ โกรธ รัก โมโห หรือไม่ เพราะอะไร

3.2 ชี้นกิจกรรม

3) ครูให้เด็กแสดงท่าทาง เมื่อมีอารมณ์ต่างๆ เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ ไม่พอใจ เป็นต้น

4) ครุนำเด็กร้องเพลง “หากพวกเรากำลังสบาย” และแสดงท่าประกอบเพลง

เพลง “ หากพวกเรากำลังสบาย ”

หากพวกเรากำลังสบาย จงปรบมือพลัน (ปรบมือ 2 ครั้ง)

หากพวกเรากำลังสบาย จงปรบมือพลัน (ปรบมือ 2 ครั้ง)

หากพวกเรากำลังมีสุข ปลดเปลื้องทุกข์ใด ๆ ทุกสิ่ง

มัวประวิงอะไรกันเล่า จงปรบมือพลัน (ปรบมือ 2 ครั้ง)

หมายเหตุ

ครูสามารถเปลี่ยนคำสั่งตรงที่ขีดเส้นใต้ เป็นท่าทางการแสดง อารมณ์ หรือพฤติกรรมอื่น ๆ ได้เช่น

หากพวกเรากำลังสบาย จงหัวเราะพลัน (ฮา ฮ่า)

หากพวกเรากำลังสบาย จงหัวเราะพลัน (ฮา ฮ่า)

หากพวกเรากำลังมีสุข ปลดเปลื้องทุกข์ใด ๆ ทุกสิ่ง

มัวประวิงอะไรกันเล่า จงหัวเราะพลัน (ฮา ฮ่า)

เป็นต้น

3.3 ชั้นสรุป

ครูพูดคุยกับเด็กถึงอารมณ์ต่างๆ ของตนเอง แล้วสอบถามว่าขณะนี้ เด็กๆ มีอารมณ์เช่นไร เวลาเราดีใจ มีความสุข เราก็จะยิ้มแย้ม หัวเราะ เมื่อเรามีความทุกข์ เศร้าใจ เราก็จะร้องไห้ ความสุข ความทุกข์เป็นของคู่กัน เกิดขึ้นและหายไปได้ ถ้าเรารู้สึกเช่นไรเราก็แสดงออกอย่างเหมาะสม อาจแสดงออกได้ทั้งจากท่าทาง หรือพูดออกมา

ครูพูดเสริมแรง ชื่นชม ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ทำให้คุณครูมีความสุข นักเรียนไหว้และขอบคุณคุณครู คุณครูรับไหว้ เด็กไหว้ สวัสดี จับมือ ซึ่งกันและกัน

4. สื่อ

เพลง “หากพวกเรากำลังสบาย”

5. การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก จากการตอบคำถาม การแสดงออก ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นของเด็กปฐมวัย
(รู้จักแบ่งปัน แบ่งสิ่งของของตนเองหรือแบ่งของเล่นให้เพื่อนได้)

ชื่อกิจกรรม คู่หูหัวใจตรงกัน ชั้นอนุบาล 3 เวลา 20 นาที

1. สาระสำคัญ

การแบ่งปันเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้เด็กขจัดความเห็นแก่ตัวออกจากตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจในพฤติกรรมของตนเองเมื่อได้แสดงการแบ่งปันให้ผู้อื่น ได้รับการยอมรับ ได้รับการขอบคุณ และรับรู้ถึงความรู้สึกเป็นสุขใจเมื่อได้ทำให้ผู้อื่นมีความสุข

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้เด็กรู้จักการแบ่งปัน การให้และการรับ
- 2.2 เพื่อให้เด็กแสดงมารยาทการอยู่ร่วมกัน รู้จักแสดงความรู้สึกและกล่าวขอบคุณขอโทษ และไม่เป็นไร

3. กิจกรรม

3.1 ชี้นำ

1) ครูทักทายเด็ก ด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส และร่วมร้องเพลงสวัสดี พร้อมทำทางประกอบ

2) ครูนำร้องเพลง ลีและกว้าง พร้อมแสดงท่าประกอบ

3.2 ชั้นกิจกรรม

3) ครูให้เด็กทุกคนหยิบรูปหัวใจกระดาษแผ่นหนึ่งในกลุ่มคนละ 1 ชิ้น

4) ให้เด็กนำหัวใจกระดาษแผ่นหนึ่งมาหาคู่ของตัวเองให้เจอ คู่กันหัวใจจะต่อกัน

สนิท

5) เมื่อเด็กพบคู่ของตัวเอง ให้เด็กทักทายกัน กอดกัน แสดงถึงความรัก

6) ครูบอกเด็กๆ ว่า นี่คือคู่มือของเรา ให้มีการช่วยเหลือกัน เช่น ช่วยเหลือการแต่งตัว การรับประทานอาหารกลางวัน การแบ่งปันของเล่นหรือของใช้ให้เพื่อน การปลอบโยนหากเพื่อนเสียใจ

7) ครูมอบหมายให้เด็กแต่ละคู่ทำกิจกรรมร่วมกัน เล่นด้วยกัน พูดคุยกัน ประมาณ 10 นาที

8) เด็กเล่าให้ครูฟังว่าแต่ละคู่ได้ช่วยอะไรกันบ้าง มีการแบ่งปันอะไรกันบ้าง มีการให้กำลังใจ ปลอบโยน หรือขัดใจกันเรื่องอะไรกันบ้าง

3.3 ชั้นสรุป

ครูและเด็กๆ ช่วยกันสรุป และเน้นถึงความสำคัญของการมีน้ำใจ การแบ่งปัน การช่วยเหลือผู้อื่น ว่าเป็นสิ่งที่ดี และเด็กๆ ก็สามารถทำได้หลายวิธี เช่น ช่วยปลอบเพื่อนเมื่อเพื่อนเสียใจ หรือร้องไห้ การแบ่งขนมให้เพื่อนทาน การแบ่งหรือให้เพื่อนยืมของใช้ เช่น สี ยางลบ เป็นต้น และครูส่งเสริมให้เด็กได้กล่าวขอบคุณ เมื่อเด็กได้รับการแบ่งปัน หรือช่วยเหลือจากผู้อื่น

4. สื่อ

4.1 เพลง “สวัสดี”

4.2 หัวใจกระดาษสีต่าง ๆ ตัดแบ่งครึ่ง จำนวนเท่ากับเด็กในห้อง

4.3 เพลง “ลืกละกว้าง”

เพลงลืกละกว้าง

ลืกละกว้าง ลืกละกว้าง

ความรักของเรานั้นลืกละกว้าง

ท่าประกอบ

ลืก มือและแขนทั้งสองข้างยืดตัวขึ้นตามความสูงให้เห็นความลืก

กว้าง ใช้มือและแขนทั้งสองข้าง ยืดออกไป ด้านข้างของลำตัวให้เห็นความกว้าง

5. การประเมิน

5.1 สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

5.2 จากการตอบคำถาม การแสดงออก ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ด้านความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองของเด็กปฐมวัย
(บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้และแสดงออกอย่างเหมาะสม)

ชื่อกิจกรรม วงล้ออารมณ์ ชั้นอนุบาล 3 เวลา 20 นาที

1. สาระสำคัญ

อารมณ์โกรธ อารมณ์เศร้า เสียใจ น้อยใจ เป็นอารมณ์พื้นฐานที่ทุกคนมีอารมณ์เหล่านี้ เป็นอารมณ์ที่เราไม่พึงปรารถนา เมื่อเด็กเกิดอารมณ์เหล่านี้ เด็กก็จะแสดงออกต่าง ๆ กันไป เช่น ส่งเสียงดัง ร้องไห้โยเย ขว้างปาทำลายข้าวของ ทบตีหรือทำร้ายคนอื่น โดยธรรมชาติเด็กจะรู้จักควบคุมหรือแสดงพฤติกรรมได้ดีเมื่อโตขึ้น แต่ทั้งนี้ก็เกิดจากการฝึก การอบรม สั่งสอน และครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เด็กรู้เข้าใจว่าทุกคนโกรธและโมโหได้ แต่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ และไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้เด็กควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2.2 เพื่อให้เด็กบอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้

3. กิจกรรม

3.1 ขั้นนำ

- 1) ครูทักทายเด็กด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่วมร้องเพลง สวัสดี พร้อมท่าทางประกอบ
- 2) ครูนำเด็กสนทนาเกี่ยวกับแสดงออกทางอารมณ์ สอบถามเด็กว่า เวลาหนูโมโห ไม่ได้ของเล่น หรือไม่พอใจ หนูแสดงออกอย่างไร
- 3) ครูให้เด็กดูภาพของบุคคลที่แสดงอารมณ์ไม่เหมาะสม แล้วถามเด็กว่า ดีหรือไม่ แล้วที่เหมาะสมควรแสดงออกอย่างไร

3.2 ชั้นกิจกรรม

4) ครูชวนเด็กๆ ทำกิจกรรม วงล้ออารมณ์
 5) ครูเขียนวงกลมบนพื้นห้องแล้วแบ่งวงกลมออกเป็น 4 ส่วน ในแต่ละส่วนของวงกลม ติดภาพกิจกรรมที่สื่อถึงแสดงออกที่อารมณ์ต่างๆ โดยครูอธิบายบรรยายภาพเหตุการณ์แต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ภาพครอบครัวอวยพรวันเกิด

ส่วนที่ 2 ภาพคนทะเลาะกัน

ส่วนที่ 3 ภาพเด็กกำลังกรี๊ดร้อง

ส่วนที่ 4 ภาพบุคคลกอดกัน

6) เปิดเพลงให้เด็กเดินรอบวงกลม เมื่อเพลงหยุด ให้ทักทายเพื่อนที่อยู่ใกล้ตัวหรือในช่องเดียวกัน ให้เด็กช่วยกันสังเกตภาพในวงล้อ แล้วพูดคุยกันว่าเป็นภาพอะไร การแสดงออกของบุคคลในภาพนั้นเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมควรแสดงออกอย่างไร

3.3 ชั้นสรุป

7) ครูสอบถามถึงเหตุการณ์ ในภาพที่เด็กยืนอยู่ว่า เป็นอย่างไร คนในภาพมีอารมณ์ แสดงพฤติกรรมอย่างไร และถ้าเป็นตัวเด็กเอง เด็กจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร และครูเสริมถึงการแสดงออกที่เหมาะสม ว่าควรแสดงอย่างไร

4. สื่อ

4.1 เพลงสวัสดี

4.2 เพลงสำหรับทำกิจกรรม เลือกเพลงสนุกสนาน

4.3 ภาพครอบครัวอวยพรวันเกิด

4.4 ภาพคนทะเลาะกัน

4.5 ภาพเด็กกำลังกรี๊ดร้อง

4.6 ภาพบุคคลกอดกัน

5. การประเมิน

สังเกตการตอบคำถาม ความตั้งใจการร่วมกิจกรรม

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
เรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย
(สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง)

ชื่อกิจกรรม **ลีน้อยจอมชน** ชั้น **อนุบาล 3** เวลา **20 นาที**

1. สาระสำคัญ

ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็ก วัย 3-5 ขวบ เด็กจะต้องเรียนรู้ว่าเราอยู่คนเดียวในโลกใบนี้ไม่ได้ เด็กควรได้อยู่ในสังคมแห่งความรัก คือ มีการส่งเสริมให้เด็กรักเพื่อน รักสัตว์ รักต้นไม้ ซึ่งเด็กสามารถเกิดพฤติกรรมนี้ได้จากการได้เห็นการกระทำอันเป็นตัวอย่างจากบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องกับเด็ก หรือการกระทำของตัวละครในนิทานจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สามารถจำแนกพฤติกรรมของตัวละครที่ตนเองชื่นชอบ และเลียนแบบตัวละคร

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้เด็กพูดสะท้อนความรู้สึกของตัวละครหลังจากการฟังนิทานได้
- 2.2 เพื่อให้เด็กบอกการทำตัวเพื่อให้คนอื่นรักได้
- 2.3 เพื่อให้เด็กบอกการทำตัวเพื่อสร้างความสัมพันธ์ได้

3. กิจกรรม

3.1 ขั้นนำ

1) ครูทักทายเด็ก ด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ร่วมร้องเพลงสวัสดี พร้อมทำท่าทางประกอบ

2) เด็กทักทายครู ทักทายเพื่อน ไหว้ จับมือกัน

3) ครูเปิดเพลง ลิง เจี้ยกๆ ชวนเด็กร้องเพลง พร้อมแสดงท่าทางประกอบ

3.2 ขั้นกิจกรรม

4) ครูให้เด็กนั่งเป็นวงกลม

5) ครูเล่านิทานคำกลอนเรื่อง “ลิ่งน้อยจอมชน” ครูนำเด็กสนทนา ชักถาม พูดคุยกับเด็ก ในพฤติกรรมของตัวละคร ลิ่งน้อยเป็นอย่างไร ตอนแรก ลิ่งน้อยเป็นอย่างไร มีความรู้สึกอย่างไร ตอนหลังเป็นอย่างไร มีความรู้สึกอย่างไร ใครเคยเป็นแบบลิ่งน้อยบ้าง อวยกให้คนอื่นรักต้องทำตัวอย่างไร ครูพูดเสริมแรง ชื่นชมเด็กๆ ที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

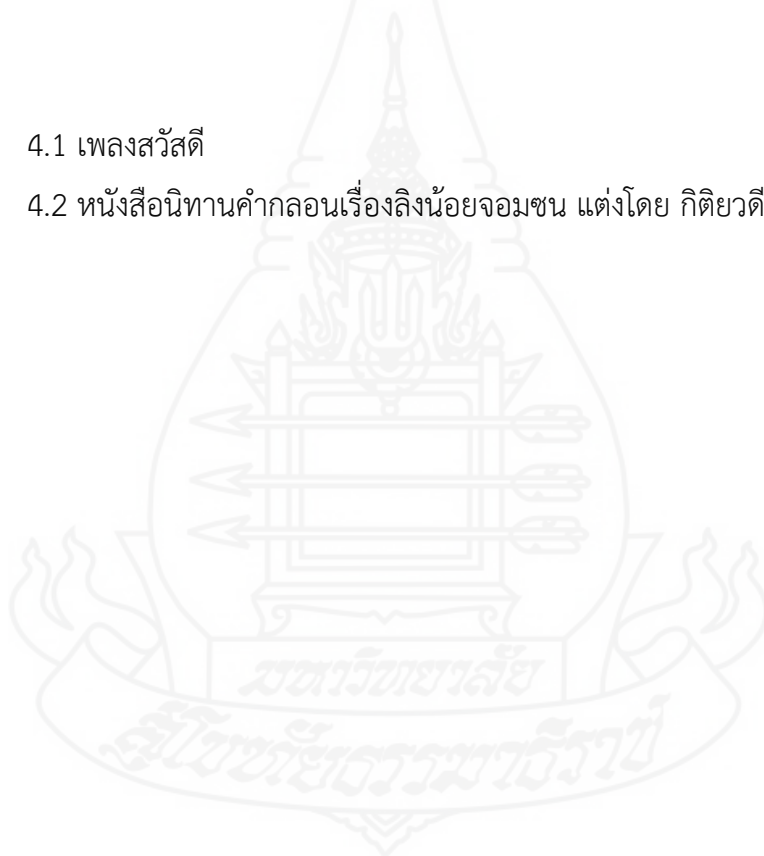
3.3 ชั้นสรุป

6) ครูสรุปพฤติกรรมของลิ่งน้อย ให้เด็กฟัง แล้วเปรียบเทียบว่า คนเราก็เช่นเดียวกัน หากไปรังแกเพื่อน เพื่อนก็จะไม่ชอบ ไม่อยากมาเล่นด้วย ก็จะไม่มีเพื่อน และหากเป็นคนมีน้ำใจ รู้จักแบ่งปัน ทำผิดแล้วรู้จักขอโทษ และรู้จักให้อภัย ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ใครๆ ก็อยากเป็นเพื่อนอยากเล่นด้วย

4. สื่อ

4.1 เพลงสวัสดี

4.2 หนังสือนิทานคำกลอนเรื่องลิ่งน้อยจอมชน แต่งโดย กิตติยวดี บุญเชื้อ

ลึนน้อยจอมชน

ลึนน้อยจอมชนนั่งบนกิ่งไม้
 เห็นเจ้าราชสีห์ตาหรีซบซูก
 ราชสีห์เพลีนผืนไม้ทันรู้ตัว
 สะดุ้งลืมตาใครหวากำแหง
 ลึนน้อยวิ่งอ้าวหลบจ้าวพงไพร
 คิดแห่เจ้าข้างเอียงข้างแอบดู
 ข้างเจ็บกายาเหลียวหาหุนหัน
 ไม่รู้จักกลัวมาอย่าคิดหือ
 เจ้าจ้อตัวแสบแอบ แอบ หลบ หลบ อยู่บนคานคบหัวเราะค่อย ๆ
 ได้แกล้งราชสีห์สนุกดีไม่น้อย
 แถมข้างอีกตัวได้ยั่วได้เย้า
 ที่นี้แหละหนาคงได้คุยโว
 แม่ลึงเที่ยวหาลูกมาอยู่
 ลูกรังแกเขาคิดซนคิดร้าย
 รังแกเข้าได้ตัวเองชอบใจ
 ไม่อยากเล่นด้วยไม่ช่วยไม่เตือน
 ถ้าลูกโดนแกล้งโดนแยงโดนยั่ว
 ไปนั่งคิดดูจะอยู่อย่างไร
 แต่ว่าวันนี้เห็นที่ตองอด
 แกล้งเขาร่อยแล้วไม่ต้องมาเหลียว
 เจ้าจ้อหน้าจ้อยละห้อยละเหี้ย
 ข้าแม่ก็โกรธโทษหนักเอาการ
 ยิ่งคิดยิ่งเห็นความทะเล้นความซ่า
 ต้องไปหาแม่ แน่แท้เร็วรี่
 ลูกน้อยเสียใจ ทำให้แม่โกรธ
 ลูกผิดไปแล้ว โปรดได้เมตตา
 ลูกจะไปหา ขอขมาเพื่อน เพื่อน
 จะเล่นดี ๆ ไม่ตรึมอบให้
 ตั้งแต่นั้นมาสัตว์ป่าเอ็นดู
 เป็นลึนน่ารัก รู้จักแบ่งปัน
 ใครเห็นใครรัก เอ่ยทักเอ่ยชม
 ลึนน้อยเป็นสุขสิ้นทุกข์สบายใจ

สายตาเรื่อยไปหาของเล่นสนุก
 ได้ที่จิ้งปลุกด้วยลูกไม้แข็ง
 อะไรโดนหัว โป๊ก ๆ เต็มแรง
 เก่งจริงสำแดงตัวหน้อยขอดู
 เห็นข้างตัวใหญ่พ่นน้ำ พรุ พรุ
 ข้างไม้ทันรู้ ขว้างหินไปปล้น
 ใครนะปาฉันทองแก๊งนักหรือ
 ออกมาอย่าตื้อให้เห็นตัวหน้อย
 อยู่บนคานคบหัวเราะค่อย ๆ
 เราเก่งไช้อย่างแกล้งสัตว์ตัวโต
 สนุกไม่เบาเห็นเขาโมโห
 แม้สัตว์ตัวโตยังแห่ได้สบาย
 ซนอีกแล้วซิเที่ยวแกล้งมิตรสหาย
 ใครจะเฉียดกราย มาเล่นเป็นเพื่อน
 แต่เพื่อนไซ้จะพากันเบือน
 ลูกไม่มีเพื่อนจะสุขอยู่อย่างไร
 ลูกเขาปาหัวจะชอบใจใหม่
 ให้เพื่อนรักใครไว้ใจกลมเกลียว
 อาหารต้องดอย่าทำหน้าเหี้ยว
 เอาใหม่ไม้เรียวกินต่างของหวาน
 หึงเหน้อยหึงเพลียหึงหิวอาหาร
 มิตรสหายเพื่อนบ้านก็ไม่ยอดี
 ที่ตัวทำมาน่าซังเหลือที่
 กราบลงทันที แม่จ่า แม่จ่า
 ลูกมาขอโทษ อย่าโกรธเลยหนา
 ลูกคิดชั่วช้า อยากรังแกเหนือใคร
 ให้เขาตักเตือน จะไม่เหลวไหล
 รู้จักเกรงใจ ไม่รังแกกัน
 ลึนน้อยแสนรู้ ปรับตัวเปลี่ยนผัน
 ช่วยเหลือทั้งนั้น พุดเพราะเกรงใจ
 ทำตัวเหมาะสม กับเพื่อนน้อยใหญ่
 สัตว์ต่างรักใคร่ป่าใหญ่ร่มเย็น

4.3 คลิป เพลง ลิง <https://www.youtube.com/watch?v=9373Fjv9Dgo>

ลิง เจี้ยกๆ

เจี้ยกๆๆ เป็นเสียงเรียกของลิง ลิงมันอยู่ไม่นิ่ง มันชอบวิ่งกระโดดไปมา
เจี้ยกๆๆ มันร้องเรียกพวกมา ครั้นพอถึงเวลาออกเที่ยวหาผลไม้กิน .

5. การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก จากการตอบคำถาม การ
แสดงออก ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

**แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

ชื่อ.....อายุ.....
วัน เดือน ปี ที่สังเกต..... ชื่อผู้สังเกต.....

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นการอธิบายถึงอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของเด็ก โปรด
เลือกคำตอบที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวเด็กมากที่สุด แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง
พฤติกรรมการแสดงออก ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เป็นประจำหรือทำทุก
ครั้งเมื่อเกิดสถานการณ์นั้น

ระดับ 2 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เป็นบ่อยครั้ง
หรือเกือบทุกครั้ง

ระดับ 1 หมายถึง เด็กแสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์เป็นบางครั้ง
หรือนานๆ ครั้ง หรือทำบ้างไม่ทำบ้าง

ระดับ 0 หมายถึง เด็กไม่แสดงพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ (ไม่ปรากฏให้เห็น
เลย)

		3	2	1	0	รวม
ด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง						
1	แสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น ยิ้ม ปรบมือ แสดงความดีใจ เมื่อทำอะไรรได้สำเร็จหรือเมื่อได้รับคำชมเชย					
2	บอกความรู้สึกของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ ต่อสิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้					
3	บอกลักษณะทางกายของตนเองได้อย่างถูกต้อง บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร					
4	บอกได้ว่าตนเองมีความสามารถอะไร อย่างไรบ้าง					

		3	2	1	0	รวม
ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น						
1	แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้					
2	แสดงความสนใจ ยินดี ชื่นชม ยอมรับผลงาน ความสามารถ ความสำเร็จของผู้อื่น (เช่น เอ่ยชม ปรบมือ)					
3	มีน้ำใจ รู้จักปลอบใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นที่ใกล้ขีด เจ็บ หรือไม่สบายใจ					
4	รู้จักแบ่งปัน แบ่งสิ่งของของตนเอง หรือแบ่งของเล่นให้ เพื่อนได้					
ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง						
1	รอคอยได้เมื่อเห็นเพื่อนกำลังเล่นของเล่นที่ตนเอง ต้องการจะเล่น					
2	ไม่แสดงอาการหงุดหงิดจนเกินไปเมื่อต้องทำกิจกรรมที่ ตนเองเห็นว่ายาก					
3	บอกวิธีการควบคุมอารมณ์ได้และแสดงออกอย่าง เหมาะสม					
4	รู้จักถอยเมื่อเพื่อนหรือผู้อื่นทำให้โกรธหรือไม่พอใจ					
ด้านความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น						
1	ยอมรับกฎ กติกา เวลาเล่นกับเพื่อน และเล่นกับเพื่อนได้ อย่างสนุกสนาน					
2	ยอมปรับเปลี่ยนบทบาทในการเล่นกับเพื่อนได้ ในโอกาส ที่เหมาะสม					
3	แสดงท่าทาง รู้จักใช้คำพูด ขอโทษ ขอขอบคุณ ได้ตรงตาม สถานการณ์					
4	สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น บอก คิดถึงเพื่อน กอดเพื่อน ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน เป็นต้น					
รวม						

หมายเหตุ	เกณฑ์การประเมินระดับพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ (คะแนนเต็ม 48 คะแนน)
ระดับสูง	ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม (38-48 คะแนน)
ระดับปานกลาง	ร้อยละ 60-79 ของคะแนนเต็ม (28-37 คะแนน)
ระดับต่ำ	ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม (คะแนนต่ำกว่า 28 คะแนน)

แบบทดสอบหลังใช้ชุดการเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กหลังใช้ชุดการเรียนรู้
เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสตูล

คำชี้แจง : อ่านคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด โดยทำเครื่องหมาย × ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. คำในภาษาอังกฤษข้อใดที่ ไม่ใช่ ความหมายเดียวกับความฉลาดทางอารมณ์
 - ก. Emotional Intelligence
 - ข. Emotional Ability
 - ค. Emotional Literacy
 - ง. Emotional Multiple
 - จ. Emotional Quotient

2. นักจิตวิทยาท่านใดได้กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่ปี 1995
 - ก. ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer)
 - ข. เดเนียล โกลแมนด์ (Daniel Goleman)
 - ค. จีน เปียเจท์ (Jean Piaget)
 - ง. บาร์ออน (Bar-On)
 - จ. ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

3. ข้อใดกล่าวถึงความหมาย “ความฉลาดทางอารมณ์” ได้สมบูรณ์ที่สุด
- ความสามารถในการรู้จักอารมณ์ตนเอง และทักษะทางสังคม
 - ความสามารถในการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
 - ความสามารถในการรู้จักอารมณ์ตนเอง และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ตนเอง และ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ดี
 - ความสามารถในการรับรู้เข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้จักจัดการควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสม และสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
4. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์
- เข้าใจตนเอง
 - เห็นใจผู้อื่น
 - ภูมิใจในตนเอง
 - เข้าใจผู้อื่น
 - สนใจเรื่องราวผู้อื่น
5. ใครคือบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด
- สุมาลีเป็นคนตรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย ชอบวิพากษ์
 - ชมพูช เป็นคนเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ชอบสั่งสอนผู้อื่น
 - ปัทมกร เป็นคนยิ้มง่ายอารมณ์ดี สามารถปรับตัวต่อปัญหาได้อย่างเหมาะสม
 - จิรวุฑ เป็นคนที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ไม่ชอบแสดงออก
 - จิรวุฑ เป็นคนร่าเริง โกรธง่าย หายเร็ว
6. ข้อใด ไม่เป็น องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
- การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
 - การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์
 - ความสามารถในการพูดโน้มน้าวผู้อื่น
 - ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

7. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ ได้ถูกต้อง
- คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีความมุ่งมั่นในการเรียนเพื่อชนะผู้อื่น
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีความฉลาดในทุกด้าน
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีความเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธผู้อื่น
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะสามารถรับความกดดันได้ ไม่เครียดมาก
 - คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะมีความมั่นใจในตัวเองสูง
8. คำพูดใดที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อความรู้สึกของตนเองมากกว่าจะกล่าวโทษผู้อื่น หรือสถานการณ์
- “ฉันรู้สึกทนไม่ได้”
 - “ฉันรู้สึกอิจฉาที่เขาได้รางวัล”
 - “คุณนี่ไม่ได้เรื่องจริงๆ”
 - “ฉันจะทำอย่างไรกับคุณดี”
 - “คุณทำอะไรเหมือนคนขาดสติ”
9. การปรับเปลี่ยนระดับพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกมาเป็นการกล้าแสดงออก ในข้อใดกล่าว ไม่ถูกต้อง
- ไม่ควรปฏิเสธบุคคลอื่น
 - พยายามพบปะผู้คนต่างๆ ให้มากขึ้น
 - แสดงความรู้สึกที่แท้จริง อย่างเหมาะสม
 - ไม่กล่าวถึงข้อบกพร่องของผู้อื่น กล่าวถึงเฉพาะข้อดีของผู้อื่น
 - ใช้คำพูดที่ชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของตนเอง
10. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ข้อใด ไม่ถูกต้อง
- มาณีสังเกตเห็นว่านิรากำลังไม่สบายใจ
 - มาณีบอกนิรว่ามีอะไรไม่สบายใจบอกเพื่อนได้นะ
 - ตรีดาบอกมาณีว่า วันนี้สงสัยดาราทะเลาะกับแพน หน้าบอกบุญไม่รับ
 - เกษราไม่โกรธดาราที่ตัวเองทักแล้วดาราไม่ตอบ เพราะคิดว่าดาราจมองไม่เห็นหรือไม่ได้ยิน
 - มาลี ให้สมุดจดงานกับดารา เพราะสังเกตเห็นว่า ดารายังไม่จดงานที่ครูสั่ง

11. การกระทำของบุคคลใด **ไม่รู้จัก** อารมณ์ของตนเอง
- วันดีต่อว่าเพื่อนและกล่าวคำขอโทษเมื่อหายโกรธ
 - นริศ หยิกนักเรียนที่ทำการบ้านผิด และบอกว่าเป็นหน้าที่ของครู
 - สาวตรีบอกเพื่อนให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับอารมณ์ตนเองเสมอ
 - อารมณ์ทบทวนสาเหตุที่ตนทะเลาะกับเพื่อนร่วมงานเมื่อเช้านี้
 - ดารารู้ว่าตนกำลังอิจฉาเพื่อน จึงหาหนังสือธรรมะอ่าน
12. คำกล่าวใดเหมาะสมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการรู้จักอารมณ์ของผู้อื่นมากที่สุด
- ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
 - เอาใจเขามาใส่ใจเรา
 - หน้าไหว้หลังหลอก
 - น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า
 - ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน
13. ข้อใดคือ คุณลักษณะของครูผู้ดูแลเด็กที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมากที่สุด
- มีทักษะการจูงใจ
 - มีทักษะการเรียนรู้
 - มีทักษะในการบริหารจัดการ
 - มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร
 - มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก
14. ข้อใดคือลักษณะของเด็กปฐมวัยที่มีความฉลาดทางอารมณ์
- รู้จักอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง
 - สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี
 - มองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
 - ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองได้ถูกกับกาลเทศะ
 - ถูกทุกข้อ

15. การกำหนดเงื่อนไขการกระทำที่ฝึกให้เด็กต้องรอคอย เป็นการฝึกเด็กในข้อใด
- ก. การเชื่อฟัง
 - ข. การช่วยตนเอง
 - ค. การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
 - ง. การมีจริยธรรม
 - จ. การควบคุมจิตใจตนเอง
16. เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีพฤติกรรมใดเมื่อไม่สามารถทำงานได้สำเร็จ
- ก. หยุดทำงานที่ทำไม่สำเร็จ
 - ข. เลิกทำงานที่ล้มเหลวแล้วเริ่มงานใหม่
 - ค. หงุดหงิด เลิกทำ ไปเล่นอย่างอื่น
 - ง. รู้สึกท้อถอย แต่ก็กลัวโดนดุ จึงต้องทำต่อ
 - จ. อุดทน พยายามแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยไม่ย่อท้อ
17. ข้อใดคือการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เด็กปฐมวัย ที่ครูผู้ดูแลเด็กควรปฏิบัติ
- ก. ตำหนิเด็กที่ชอบซักถามตลอดเวลา
 - ข. รับฟังด้วยความสนใจเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น
 - ค. ให้เด็กทำงานตามลำพังเพื่อให้เด็กได้ค้นหาตนเอง
 - ง. ให้เด็กทำกิจกรรมตามลำพังโดยครูไม่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ
 - จ. ชี้แนวการทำงานให้เด็กเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผิดพลาด
18. ข้อใด **ไม่ใช่** ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์
- ก. ช่วย让孩子อยู่ในสังคมที่สงบสุข
 - ข. ช่วย让孩子รู้จักยับยั้งควบคุมตนเอง
 - ค. ช่วย让孩子แสดงออกในทางที่เหมาะสม
 - ง. ช่วย让孩子รู้จักอดทนรอคอย
 - จ. ช่วย让孩子รู้จักควบคุมอารมณ์

19. ข้อใดเป็นข้อบ่งชี้ของความฉลาดทางอารมณ์ ด้าน ความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
- รู้จักแบ่งปัน
 - บอกลักษณะทางกายของตนเองได้
 - บอกได้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร
 - การแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ
 - แสดงอารมณ์บอกความรู้สึกของตนเองทั้งทางบวกและทางลบ
20. เวลาที่เล่นกับเพื่อนเด็กสามารถยอมรับกฎกติกา และเล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนาน แสดงถึงความสามารถทางอารมณ์ด้านใด
- ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น
 - ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - ความสามารถในการสร้างกติกาการเล่นกับผู้อื่น
21. ข้อใดเป็นมุมประสบการณ์ที่ช่วยสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- มุมอาชีพ
 - มุมหนังสือ
 - มุมสัตว์เลี้ยง
 - มุมดนตรี
 - ทุกมุมสามารถสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้
22. สิ่งใดที่ครูผู้ดูแลเด็ก **ไม่ควรปฏิบัติ** เมื่อเด็กแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมออกมา
- ควบคุมอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจของตนเองก่อนพูดคุยกับเด็ก
 - ใช้คำพูดที่แสดงให้เห็นว่าครูผู้ดูแลเด็กเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึกของเด็กในขณะนั้น
 - ใช้คำถาม คำพูดที่ช่วยให้เด็กเข้าใจหรือรู้อารมณ์ของตนเอง
 - ช่วยเด็กคิดและหาทางออกถึงปัญหาหรือสถานการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์นั้นๆ
 - อธิบายถึงพฤติกรรมหรืออารมณ์ที่ไม่เหมาะสมของเด็กกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่ควรทำ หรือถ้าเด็กทำอีก ครูจะไม่รัก

23. ข้อใดเป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างให้เด็กปฐมวัยรู้จักอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีที่สุด
- ก. การให้เด็กคาดเดาความรู้สึกของตัวละครจากการฟังนิทาน
 - ข. การเล่นเกมศึกษากับเพื่อน ๆ
 - ค. การให้เด็กบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการประกอบอาหาร
 - ง. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันกับเพื่อน ๆ
 - จ. การให้เด็กบอกความรู้สึกที่ได้เล่นกับเพื่อนในการเล่นกลางแจ้ง
24. ข้อใดเป็นวิธีที่เหมาะสมในการสร้างเสริมพฤติกรรมด้านความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง เมื่อเด็กทำอะไรได้สำเร็จของเด็กปฐมวัย
- ก. การให้แรงเสริมแรง
 - ข. การแสดงบทบาทสมมติ
 - ค. การฝึกผ่านการเล่น
 - ง. การลองผิดลองถูก
 - จ. การเล่นเกม
25. “การเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าความรู้สึกของตนเอง” เป็นการฝึกประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด
- ก. การเข้าใจผู้อื่น
 - ข. การเข้าใจตนเอง
 - ค. ความเมตตากรุณา
 - ง. การรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด
 - จ. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
26. ข้อใดที่แสดงถึงลักษณะที่อาจแสดงว่าเด็กขาดทักษะด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- ก. เด็กแสดงอาการอยากเรียนรู้
 - ข. เด็กชอบเล่นของเล่นคนเดียว
 - ค. เด็กพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ครูรัก
 - ง. เด็กมีผลการเรียนต่ำ
 - จ. เด็กแต่งตัวไม่สะอาด

27. การสังเกตพฤติกรรมเด็กว่าสามารถลอบใจเพื่อนได้เมื่อเห็นเพื่อนเจ็บหรือไม่สบายใจเป็นการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้านใด

- ก. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
- ข. ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง
- ค. ด้านความสามารถในการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
- ง. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของตนเอง
- จ. ความสามารถในการจัดการและควบคุมอารมณ์ของผู้อื่น

28. ข้อใดไม่ใช่หลักการประเมินพฤติกรรมเด็กปฐมวัย

- ก. ครอบคลุมพัฒนาการครบทุกด้าน
- ข. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล
- ค. ใช้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐานเท่านั้น
- ง. ดำเนินการอย่างเป็นระบบ
- จ. ประเมินอย่างต่อเนื่อง

29. การที่ครูพูดคุยกับเด็กในหลายๆ สถานการณ์โดยที่ครูกำหนดสิ่งที่ต้องการรู้ เป็นการประเมินโดยใช้เครื่องมือใด

- ก. แบบสังเกต
- ข. แบบบันทึก
- ค. แฟ้มสะสมงาน
- ง. แบบสัมภาษณ์
- จ. แบบทดสอบ

30. ข้อใดเป็นเครื่องมือประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ครูไม่ควรใช้

- ก. แบบสังเกต
- ข. แบบบันทึก
- ค. แฟ้มสะสมงาน
- ง. แบบสัมภาษณ์
- จ. แบบทดสอบ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางเกษร ปะลาวัน
วัน เดือน ปีเกิด	4 กันยายน 2506
สถานที่เกิด	อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา พ.ศ.2533 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พ.ศ. 2544
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยชุมชนสตูล อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

